

REVOLUTSIOON
JA
VASTUREVOLUTSIOON

Originaali tiitel:

Revolução e Contra-Revolução

Plinio Corrêa de Oliveira

Käesolevas raamatus sisalduv tekst avaldati esmalt
Brasiilia ajakirjas *Catolicismo* – 1. ja 2. osa 1959.
aasta aprillis ja 3. osa 1977. aasta jaanuaris.

© Tõlge eesti keelde: Sihtasutus Perekonna
ja Traditsiooni Kaitseks 2012

ISBN 978-9949-30-562-9

Trükinud Greif OÜ

PLINIO CORRÊA DE OLIVEIRA

REVOLUTSIOON
JA
VASTUREVOLUTSIOON

*Kui Revolutsioon on korratus,
siis Vasturevolutsioon on
korra taastamine.*

Sisukord

Eessõna	7
---------------	---

I osa Revolutsioon

I peatükk Kaasaja inimese kriis	13
II peatükk Lääne inimese ja kristlase kriis.....	14
III peatükk Selle kriisi iseloomustus.....	15
IV peatükk Revolutsiooniprotsessi muundumised.....	32
V peatükk Revolutsiooni kolm tasandit:.....	34
VI peatükk Revolutsiooni kulg	37
VII peatükk Revolutsiooni olemus	50
VIII peatükk Mõistus, tahe ja tunded	70
IX peatükk "Pool-vasturevolutsionäär"	76
X peatükk Kultuur, kunst ja keskkond Revolutsioonis.....	77
XI peatükk Revolutsioon, patt ja Lunastus.	80
XII peatükk Revolutsiooni patsifistlik ja antimilitaarne iseloom.	84

II osa Vasturevolutsioon

I peatükk Vasturevolutsioon on reaktsioon	89
II peatükk Reaktsioon ja ajalooliste reaalsuste muutumatu iseloom	91
III peatükk Vasturevolutsioon ja himu uudsuse järele	94

IV peatükk	Kes on vasturevolutsionäär?	99
V peatükk	Vasturevolutsiooni taktika	101
VI peatükk	Vasturevolutsiooni tegevusvahendid.....	106
VII peatükk	Takistused Vasturevolutsiooni teel.....	108
VIII peatükk	Vasturevolutsiooni protsessi iseloom ja vasturevo- lutsiooniline “šokk”	115
IX peatükk	Vasturevolutsiooni edasiviiv jõud.....	124
X peatükk	Vasturevolutsioon, patt ja Lunastus.....	126
XI peatükk	Vasturevolutsioon ja ilmalik ühiskond.....	128
XII peatükk	Kirik ja Vasturevolutsioon.....	138

III osa Kaksikümmend aastat hiljem

I peatükk	Revolutsioon kui pidevas muutumises viibiv protsess	151
II peatükk	Kolmanda Revolutsiooni kõrgpunkt ja kriis.....	156
III peatükk	Neljanda Revolutsiooni süünd	191

Lõpp-, järelsõna ja tunnustus

Lõppsõna	207
Järelsõna 1992. aastast	209
Tunnustus “Revolutsioonile ja Vasturevolutsioonile”	217
Autorist	222

Eessõna

Suure huvi, naudingu ja isikliku kasuga lugesin prof Plinio Corrêa de Oliveira töö hispaaniakeelset väljaannet, mille ta mulle pühendas oma suure kiindumuse ja austuse väljendustega, mille eest olen väga tänulik.

“Revolutsioon ja Vasturevolutsioon” kujutab endast meistriteost, milles sisalduvad õpetused peaksid leidma laialdast levitamist, et need kinnistuks mitte ainult end tõelisteks katoliiklasteks pidavate, vaid veel enam, kõigi hea tahtega inimeste südametunnistusse. Need viimased peaksid sellest õppima, et pääsemise võib leida ainult Jeesuselt Kristuselt ja Tema Kirikust; neid esimesi aga peaks see raamat usus kinnitama ja tugevdama ning muutma psühholoogiliselt ja vaimselt immuunseks selle kurikavala protsessi suhtes, mis paljusid neist naiivsete ja rumalatena või “teekaaslastena” ära kasutab.

Raamatus sisalduv revolutsioonilise protsessi analüüs on tänu oma realismile väga muljetavaldav ja annab tunnistust sügavast ajalootundmisest alates keskaja lõpu

dekadentsist läbi uuspaganliku renessanssi ja pseudo-Reformatsiooni kuni hirmsa Prantsuse revolutsiooni ja ateistliku kommunismini.

Autor ei piirdu üksnes ajaloo välise analüüsiga. Inimlike tegevusi ja reaktsioone, mida see analüüs puudutab, selgitatakse ka inimpsühholoogia – nii isiku kui ka inimgruppide psühholoogia – valguses. Lõpuks tuleb meil tunnistada, et on olemas keegi, kes seda sügavat ja süstemaatilist dekrastianiseerimist juhib. Inimene kaldub küll kurjale, mille allikaks on uhkus ja meelelisus, kuid kui poleks kedagi, kes hoiaks nende korrastamata kirgede niite ja neid kavalalt ei koordineeriks, siis kõige tõenäolisemalt ei kutsuks need esile niivõrd püsivat, efektiivset ja süstemaatilist tegevust, mis selle järjekindlal jätkamisel suudab ära kasutada isegi opositsiooniliste jõudude vastupanust ja loomulikust “reaktsioonist” tulenevaid tõuse ja mõõnu.

Teos ennustab ka revolutsioonilise ja seejärel vasturevolutsioonilise tegevuse edasist võimalikku arengut, ehkki suure ettevaatusega ja hüpoteetilisel viisil. See sisaldab palju paikapidavaid sotsioloogilisi, poliitilisi, psühholoogilisi ja tulevikuväljavaateid käsitlevaid tähelepanekuid, millest paljud väärisksid antoloogia koostamist. Mitmed neist kirjeldavad Revolutsiooni soodustavaid intelligentseid taktikaid, samuti neid taktikaid, mida võib ja mida peab kasutama vasturevolutsioonilises üldstrateegias.

Kokkuvõtteks julgen kinnitada, et tegu on prohvetliku teosega sõna kõige paremas mõttes. Seda tuleks

õpetada kiriklikes kõrgemates õppeasutustes, et vähemalt eliit saaks teadlikuks rusuvast tegelikkusest, millest neil – ma olen selles veendunud – pole selget arusaamist. See aitaks muuhulgas paljastada ja avalikustada “kasulikke idioote” ja “teekaaslasi”, kelle seast võib leida ka kiriklikke autoriteete, kes käituvad enesetapjalikult, vaenlase poolt pealesurutud reeglite järgi. Sel juhul kaoks kindlasti suur osa sellest Revolutsiooni liitlasteks olevast grupid.

Raamatu II osa selgitab Vasturevolutsiooni loomust ning neid julgeid ja ründavaid taktikaid, mida vasturevolutsionäärid peavad kasutama, vältides samas liialdusi ning sobimatuid ja ebamõistlikke hoiakuid.

Selliste olukordade ees tekivad kahtlused, kas Kirikul on üldse tõeline “strateegia”, nii nagu see on Revolutsioonil. Võib leida küll palju “taktikalisi” elemente, tegevusi ja institutsioone, kuid need näivad tegutsevat isoleeritult ja tervikut mõistmata. Vasturevolutsiooni mõiste ning teadvustamine, et Vasturevolutsioon on tegevus, võib koondada ja suurendada koostöötunnet Kirikus.

Ma tahan õnnitleda *TFP*-d, et tal on prof Plinio mõõtu asutaja. Näen *TFP*-le ette laialdast arengut ja vasturevolutsioonilisi edusamme täis tulevikku, mida ma soovin talle kogu hingest.

Lõpetan kinnitades, et vaim, milles see töö on kirjutatud, avaldab mulle sügavat muljet. See on sügavalt kristlik vaim, mis on täidetud põlevast armastusest Kiriku vastu.

See raamat on kristliku tarkuse ehtne vili. Liigutav on ilmikust inimeses leida niivõrd südamlikku pühendumust Jeesuse ja meie Emale: ebakindlad nagu kõik homse päeva suhtes, tõstame oma silmad palveseisundis Maarja, kogu maailma Kuninganna üleva trooni poole... Palume alandlikult, et Pühim Neitsi võtaks vastu meie pojaliku austuse, armastuse anni ja täieliku usu tema triumfi.

ISA ANASTASIO GUTIERREZ*

* Isa Anastasio Gutierrez, CFM, on üks XX sajandi Katoliku Kiriku kõige kuulsamatest kanoonilise õiguse spetsialistidest. 1911. aastal Buenos Aireses sündinud isa Gutierrez on Hispaania kodanik, kes on 50 viimast aastat elanud ja töötanud Roomas. Roomas asuvas Paavstlikus Lateraani Ülikoolis kaitses ta doktoritöö kanoonilise õiguse alal. Hiljem õpetas ta sama ülikooli kirikuõiguse teaduskonnas ja sai selle dekaaniks. Isa Gutierrez teenis *peritusena* (*peritus* – ld „kogenud“, „asjatundlik“ – tähendab teoloogiliste teaduste valdkonnas asjatundlikku nõuandjat) Vatikani II Kirikukogul ja oli palju aastaid kardinal Larraona assistendiks Ordude Kongregatsioonis. Ta on ka Roomas asuva *Institutum Juridicum Claretianum* asutaja. Isa Gutierrez osales komisjoni töös, millele usaldati uue Kanoonilise Õiguse Koodeksi väljatöötamine, praegu aga on ta konsultandiks järgmiste Vatikani dikasteeriumite juures: Idakirikute Kongregatsioon, Vaimulikkonna Kongregatsioon ning Elu Pühitsemise Instituutide ja Apostelliku Elu Ühenduste Kongregatsioon. Ta on konsultandiks ka Seadusetekstide Tõlgendamise Paavstlikus Nõukogus, mis kujutab endast kõrgeimat kiriklikku organit kanoonilistes küsimustes. Hiljuti sai isa Gutierrez ka postulaatoriks Hispaania kuninganna Kastilia Isabella kanonisatsiooni protsessis. – *Tlk.*

I o s a
Revolutsioon

I peatükk

Kaasaja inimese kriis

Kaasajal maailma raputavad kriisid – moraali, perekonna, kultuuri, majanduse, riigi ja muu kriis – pole midagi muud kui ainult ühe fundamentaalse kriisi erinevad küljed, mille kõigi tegevusväljaks on inimene. Teisisõnu, nende kriiside juured peituvad inimhinge kõige sügavimates probleemides, kust nad levivad kogu kaasaja inimese isiksuseni ja haaravad tervet tema tegevust.

II peatükk

Lääne inimese ja kristlase kriis

Eelkõige on kõnealune kriis Lääne inimeste ja kristlaste, see tähendab eurooplaste ja nende järeltulijate, Ameerika ja Austraalia elanike kriis. Me tegeleme sellega just nimelt sellisena. See kriis avaldab mõju ka teistele rahvastele sel määral, mil neid on haaranud ja neis on juurdunud Lääne mõjud. Nende rahvaste puhul on see kriis läbi põimunud nende kultuurile ja tsivilisatsioonile eriomaste probleemidega, samuti nende probleemidega, mis tulenevad kokkupuutest Lääne kultuuri ja tsivilisatsiooni positiivsete ja negatiivsete elementidega.

III peatükk

Selle kriisi iseloomustus

Hoolimata sügavatest teguritest, mis teevad selle kriisi erinevaks sõltuvalt maast ja rahvast, on sel alati viis iseloomulikke põhitunnust.

1. See on üleüldine

See kriis on üleüldine. Kaasajal pole enam rahvast, kes poleks sellest suuremal või vähemal määral haaratud.

2. See on terviklik

See kriis kujutab endast tervikut. Tegemist ei ole rea üksteisest erinevate ja eri maades üksteisest sõltumatult, ehkki kõrvuti arenevate kriisidega, mis on omavahel seotud ainult rohkem või vähem oluliste sarnasuste läbi.

Kui metsas puhkeb tulekahju, siis ei saa seda käsitleda tuhandete üksteise kõrval seisvate puude tuhandete autonoomsete ja üheaegselt esinevate tulekahjudena. Tulekahju kui nähtuse terviklikkus leiab aset elavas tervikus, milleks on mets. Pealegi tuleneb leekide suur levimisjõud

kuumusest, milles erinevate puude loendamatud leegid omavahel ühinevad ja jõudu kasvatavad. See kõik teeb metsatulekahjust tervikliku tõsiasja, mis haarab täielikult tuhanded, üksteisest vaid oma aktsidentsiaalsete tunnuste* poolest erinevad tulekahjud.

Lääne kristlik tsivilisatsioon kujutas endast ühtset tervikut, mis laius üle erinevate kristlike maade, neid ühte sulatamata. Kriis leidis aset selles elavas tervikus ja haaras selle lõpuks tervikuna, kuna üha suureneva kuumuse tõttu ühinesid kohalikud kriisid, mis sajandite jooksul pidevalt põimused ja üksteist toetasid. Selle tagajärjel on kristlik tsivilisatsioon kui ametlikult katoliiklike riikide pere juba ammu lakanud eksisteerimast. Lääne kristlikud rahvad on ainult selle jäänused ja sellesama kurja jõu tegevuse tulemusena viibivad nad kõik kaasajal agoonias.

3. See on totaalne

Võttes vaatluse alla ükskõik millise maa, areneb see kriis probleemide niivõrd sügaval tasandil, et asjade enda loo-

* Autor tugineb siin analoogia alusel tomistlikule käsitlusele olevast kui substantsi (ld *substantia*) ja sellele omaste tunnuste ehk aktsidentside (ld ainsus *accidens*, mitmus *accidentia*) ühendusest. Kõige üldisemalt, substantis on oma olemises iseseisev olev, näiteks inimene, hobune jne. Seevastu aktsidents on oma olemises sõltuv olev (ld *ens*, ingl *being*), mis on olemas ainult tänu substantstile, millele ta kuulub, ja tema läbi. Aktsidentside hulka võime lugeda mingile substantstile iseloomulikud tunnused, näiteks kuju, värvuse, ea, suuruse, temperatuuri jne. – *Tlk.*

muselt tulenevalt levib see kõigisse hinge võimetusse, kõigisse kultuurivaldkondadesse ja lõpuks kõigisse inimtegevuse valdkondadesse, haarates neid kõiki.

4. See on valdav

Vaadeldes pealiskaudse pilguga, näivad kaasaja sündmused kaootilise ja selgitamatu segadikuna. Paljudest aspektidest on see tõesti nii.

Kui aga vaadelda neid sündmusi selle suure kriisi perspektiivist, mida me siin analüüsime, siis võime tähele panna, et neil paljudel korrastamata jõududel on sügavalt koherentsed ja jõulised tagajärjed.

Nende märatsevate jõudude sunnil lükatakse kõiki Lääne rahvaid järk-järgult sellise asjade seisu suunas, mis võtab nende kõigi juures ühe ja sama kuju ja mis on otseselt vastandlik kristlikule tsivilisatsioonile.

Nõnda meenutab see kriis kuningannat, keda kõik kaose jõud teenivad tõhusate ja kuulekate teenritena.

5. See on protsess

Selle kriisi puhul pole tegemist muudest sündmustest eraldatud vaatemängulise episoodiga. Vastupidi, see kujutab endast juba viis sajandit vältavat kriitilist protsessi. See on pikk põhjuste ja tagajärgede ahel, mis teatud ajaloohetkel suure jõuga Lääne inimese hinge ja kultuuri sügavikest esile tõusnuna on alates XV sajandist hakanud valla päästma üksteisele järgnevaid vapustusi. Pius XII sõnu Kiriku

salapärase ja peene vaenlase kohta võib tabavalt kasutada ka selle protsessi kirjeldamiseks:

“Teda võib leida igal pool ja kõigi hulgast; ta oskab olla nii vägivaldne kui ka alatu. Neil viimastel sajanditel on ta püüdnud pidevalt purustada intellektuaalset, moraalses ja sotsiaalset ühtsust Kristuse Müstilises Ihus.* Tä on taotlenud loomust ilma armuta, mõistust ilma usuta, vabadust ilma autoriteedita ja vahel ka autoriteeti ilma vabaduseta. See on “vaenlane”, mis ennast mingite kõhklusteta üha selgemalt ilmutab: “Kristusele jah, Kirikule ei!”, seejärel: “Jumalale jah, Kristusele ei!” Lõpuks aga jumalateotuslik hüüe: “Jumal on surnud!”, ja isegi: “Jumalat pole kunagi olemas olnud!” Ja nüüd on meil püüdlused ehitada maailm vundamendile, mida me ei kõhkle nimetamast praegu inimkonna pea kohal rippuvate ohtude peamise põhjusena: majandus ilma Jumalata, seadused ilma Jumalata, poliitika ilma Jumalata.”**

Seda protsessi ei tohi käsitleda juhuslikult ja ootamatult aset leidnud põhjuste ja tagajärgede ahelana. Juba

* Kristuse Müstilise Ihu all peetakse Katoliku Kiriku õpetuses silmas Kirikut; Kristuse Müstilise Ihu peaks on Kristus ise ning selle liikmeiks kõik kristlased kui Kiriku liikmed. Vt nt Ef 4:4-13 ja Kor 12:12-14. – *Toim.*

** Pius XII, kõne Itaalia Katoliikliku Aktsiooni Meesteühendusele, 12. X 1952, *Discorsi e Radiomessaggi di Sua Santità Pio XII*, Vatican, Tipografia Poliglotta Vaticana, 1953, köide 14, lk. 359.

algusest saadik oli see kriis piisavalt tugev, et lasta käiku kõik oma võimed ning praegu on sel piisavalt jõudu, et äärmiselt tugevate vapustuste läbi viia oma loogiliseks tagajärjeks oleva lõpliku hävinguni.

Mõjutatud ja põhjustatud erinevatel viisidel mitmesuguste väliste (kultuuriliste, ühiskondlike, majanduslike, etniliste, geograafiliste ja muude) tegurite poolt, läbib see oma kujunemises tee, mis võtab sageli sinusoidi kuju. Kuid sellest hoolimata ei lakka ta arenemast oma traagilise lõpu suunas.

A. Keskaja allakäik

Sissejuhatuses visandasime selle protsessi põhijooned. Järgnevalt tasub sellele veel lisada mõned üksikasjad.

XIV sajandil hakkas kristlikus Euroopas kuju võtma mõttelaadi muutus, mis sai XV sajandi jooksul veelgi ilmsemaks. Janu maiste naudingute järele muutus kõrvetavaks ihaks. Meelelahutused muutusid üha sagedasemaks ja pillavamaks ning haarasid üha rohkem inimeste meeli. Riietuses, kommetes, keelekasutuses, kirjanduses ja kunstis kasvav igatsus lõbudega täidetud elu järele põhjustas üha enam meelelisuse ja pehmuse väljendamist. Eelmisi ajastuid ilmestanud tõsidus ja rangus kaotasid samm-sammult oma väärtuse. Üldine suundumus oli lõbususe, semulikkuse ja pidutsemise poole. Südamed hakkasid ära pöörama pühendumisest ja ohvrimeelsusest, siirast austusest Risti vastu ja püüdlusest

pühaduse ja igavese elu poole. Rüütelkond, varem üks kristliku ranguse tõsisemaid kehastusi, muutus armatsevaks ja sentimentaalseks. Kõik maad olid üle ujutatud armastusromaanidest. Luksusega uhkustamine ja sellest tulenev kasuahnus haarasid kõiki ühiskonnaklasse.

Haaranud intellektuaalseid ringkondi, tõi see moraalne kliima esile selgeid uhkuse avaldusi, nagu näiteks kalduvus pidada avalikke, kuid tühiseid dispuute, harrastada vastuolulisi sõnamänge ja hoobelda oma õpetatusega. Kiideti vanu filosoofilisi voole, mille üle skolastika oli kord juba võidu saavutanud, kuid kuna varasem innukus hoida usku rikkumatu ja terviklikuna oli kustunud, võisid need voolud uues kuues uuesti välja ilmuda. Absolutism, mis oli oma teadmistega rooma õigusest enesekindlalt uhkeldavatel juristidel, sai auahnete vürstide sooja vastuvõtu osaliseks. Ning kohe kadus nii suurte kui ka väikeste valitsejate seas kunagine kindel otsustavus hoida kuningavõimu tema legitiimsetes piirides, nagu see oli toimunud Prantsuse kuninga püha Louis IX või Kastilia püha Ferdinandi puhul.

B. Pseudo-reformatsioon ja renessanss

Uus vaimne seisukord sisaldas endast tugevat, ehkki rohkemal või vähemal määral varjatud ihaldust asjade uue korralduse järele, mis pidi olema fundamentaalselt erinev sellest korraldusest, mis saavutas oma kõrgpunkti XII ja XIII sajandil.

Selle ihalduse väljendamise vahendiks oli liialdatud ja sageli maniakaalne antiikmaailma imetus. Vältimaks vahetut vastastamist vana keskaegse traditsiooniga, püüdsid humanism ja renessanss tihti lükata Kirikut ning religiooni üleloomulikke ja moraalseid väärtusi tahaplaanile. Samal ajal seadsid need liikumised Euroopas inimideaaliks paganlike moralistide ideedest inspireeritud inimtüübi. See inimtüüp ning sellele vastav kultuur ja tsivilisatsioon olid tõelisteks eelkäijateks ahnele, meelelisele, ilmalikule ja pragmaatilisele kaasaja inimesele ning sellele materialistlikule kultuurile ja tsivilisatsioonile, millesse me üha sügavamalt vajume. Jõupingutused kristliku renessansi suunas ei suutnud eos lämmatada tegureid, mis viisid järk-järgult uuspaganluse võiduni.

Mõnedes Euroopa osades arenes see uuspaganlus ilma, et see viinuks vormilise apostasiani. See leidis märkimisväärset vastupanu. Isegi hingedes võimust võtnuna ei söandanud see neile sisendada, vähemalt alguses, vormilist taganemist usust.

Kuid teistes maades ründas see Kirikut avalikult. Uhkus ja meelelisus, mille rahuldamises seisneb paganliku eluviisi arusaam õnnest, andsid kasvulava protestantismile.

Uhkus andis aluse kahtlemise vaimule ning Pühakirja vabale uurimisele ja naturalistlikule tõlgendamisele. See kutsus esile mässu kirikliku autoriteedi vastu, mis kõigis sektides väljendus üleilmse Kiriku monarhilise iseloomu

eitamises, konkreetset aga mässus paavstivõimu vastu. Mõned radikaalsemad sektid eitasid ka seda, mida võib nimetada Kiriku kõrgemaks aristokraatiaks – nimelt piiskoppe, kirikuvürste. Teised eitasid isegi preestriseisuse enda hierarhilist iseloomu, taandades selle rolli pelgalt rahva esindamisele, keda peeti ainsaks tõeliseks preestrivõimu kandjaks.

Moraali vallas kinnitas meelelisuse võitu protestantismis vaimulike tsölibaadi kaotamine ja abielulahutuste sisseviimine.

C. Prantsuse revolutsioon

Humanismi ja renessansi sügav mõju katoliiklaste seas levis üle terve Prantsusmaa, lükkides tagajärgede ahelasse üha uusi lülisid.

Mõju, mida kunagises Kõige Kristlikumas Kuningriigis soodustas jansenismist ja teistest XVI sajandi protestantismi teguritest põhjustatud usu nõrgenemine, kutsus XVIII sajandil esile pea üldise kombelõtvuse, kerge-meelse ja pealiskaudse suhtumise elulistesse asjadesse ning ajaliku elu jumalikustamise. See kõik sillutas järk-järgult teed areligioossuse võidule. Kahtlused Kiriku suhtes, Kristuse jumalikkuse eitamine, deism ja algne ateism olid usust taganemise tee etappideks.

Prantsuse revolutsioon tegi renessansiaegse uuspangluse ja protestantismi pärijana ära töö, mille tulemused on igas suhtes sarnased pseudo-reformatsioonile.

Konstitutsiooniline Kirik,* mida püüti sisse seada enne deismi ja ateismi langemist, kujutas endast katset kohandada Prantsusmaa Kirikut protestantismi vaimule. Prantsuse revolutsiooni teod poliitika vallas aga polnud ei midagi muud kui eelnevalt radikaalsemate protestantlike sektide poolt kirikliku organisatsiooni korraldamisel teostatud “reformide” ülekandmine riigikorralduse valdkonda:

- mäss kuningavõimu vastu vastas mässule paavstivõimu vastu;
- rahva mäss aadli vastu vastas “kirikliku lihtrahva” ehk ilmikute mässule kirikliku “aristokraatia” ehk vaimulikukonna vastu;
- rahva suveräänsuse väljakuulutamine vastas uskliklike valitsusele, nagu see suuremal või vähemal määral toimub teatud sektides.

D. Kommunism

Mõned protestantliku päritoluga sektid kandsid oma religioossed kalduvused vahetult üle poliitika valdkonda, valmistades niiviisi teed vabariiklikule vaimule. XVII sajandil hoiatas püha François de Sales Savoya hertsogit

* Konstitutsiooniline Kirik on riigikirik, mis asutati 1790. aastal vastava seaduse vastuvõtmisega. See muutis Prantsusmaa vaimulikud riigi poolt ametisse määratud ametnikeks, vabastas nad paavsti võimu alt ja tekitas niiviisi kirikulõhe. Selle otsuse mõistis hukka paavst Pius VI.

vabariiklike püüdluste eest.* Teised sektid läksid veelgi kaugemale, võttes omaks põhimõtted, mis polnud küll veel kommunistlikud selle sõna täielikus kaasaegses mõttes, kuid olid vähemalt eelkommunistlikud.

Prantsuse revolutsioonist tulenes ka Babeufi kommunistlik liikumine. Hiljem võrsusid üha elavamast revolutsioonivaimust XIX sajandi utoopilise kommunismi koolid ja Marxi nn teaduslik kommunism.

Kas saabki olla midagi loogilisemat. Deismi loomulikuks viljaks on ateism. Meelelisus, tõstes mässu abielulahutuse ette seatud habraste takistuste vastu, püüdleb loomupäraselt vabaarmastuse poole. Igasuguse kõrgema suhtes vaenulik uhkus ründab lõpuks seda viimset ebavõrdsuse allikat, milleks on eraomand. Joobunud ülemaailmsevabariigi, igasuguse kirikliku jatsiviilvõimukukutamise, igasuguse kiriku hävitamise unistustest ning peale töölisklassi diktatuuri vahepealset kehtestamist isegi riigi hävitamise unistustest, toob revolutsiooniprotsess oma viimse ja äärmuslikuma viljana meie ette XX sajandi uusbarbari.

E. Monarhia, vabariik ja religioon

Vältimaks võimalikku vääritimõistmist, on hädavajalik rõhutada, et käesolevas töös ei esitata väidet, nagu oleks vabariigi puhul ilmtingimata tegemist revolutsioonilise

* Vt Sainte-Beuve, *Études des lundis – XVIIème siècle – Saint François de Sales*, Paris, Librairie Garnier, 1928, lk 364.

režiimiga. Rääkides mitmesugustest riigivalitsemisvormidest, selgitas paavst Leo XIII, et “igauks neist on hea niikauga, kuni see püüdleb ausalt oma eesmärgi, nimelt ühise hüve poole, milleks ühiskondlik võim on sisse seatud.”

Revolutsiooniliseks peame aga põhimõttelist vaenulikkust monarhia ja aristokraatia vastu, justkui oleksid mõlemad valitsemisvormid inimväärikuse ja asjade normaalse seisuga olemuslikult ühitamatud. Selle eksituse mõistis hukka püha Pius X oma ringkirjas *Notre charge apostolique* 25. augustist 1910. Selles ringkirjas kritiseerib suur ja püha paavst liikumise *Le Sillon* väidet, et “ainuüksi demokraatia suutvat tagada täiusliku õigluse,” ja ütleb: “Kas pole see solvav teiste valitsemisvormide suhtes, mis asetatakse ajutise hädaabinõu tasemele?”^{***}

Kui ei võeta arvesse seda eksitust, mis on sügavalt juurdunud meie vaatluse all olevas protsessis, pole kuidagi võimalik selgitada, kuidas monarhia, mida paavst Pius VI nimetas põhimõtteliselt parimaks valitsemisvormiks (*praestantioris monarchici regiminis forma*),^{***} muutus XIX ja XX sajandil rünnakuobjektiks ülemaailmsetele vaenulikele liikumistele, mis kukutasid kõige auväärsemad troonid ja dünastiad. Vabariikide masstootmine üle terve maailma on

* Leo XIII, apostellik ringkiri *Au milieu des sollicitudes*, 16. II 1892.

** Püha Pius X, apostellik ringkiri *Notre charge apostolique*, nr. 23 (AAS, köide 2, lk 618).

*** Pius VI, kõne Konsistooriumil 17. VI 1793: Pii VI *Pont. Max. Acta*, Typis S. Congreg. de Propaganda Fide, Rom, 1871, köide 2, lk 17.

meie vaatepunktist revolutsiooni tüüpiliseks tulemuseks ja tema peamiseks ilminguks.

Kedagi ei saa pidada revolutsionäärriks ainult sellepärast, et konkreetsetest ja kohalikest põhjustest lähtudes ning legitiimse võimu vastu austust säilitades eelistab ta oma kodumaa jaoks demokraatiat aristokraatiale või monarhiale. Küll aga võib nimetada revolutsionäärriks seda, kes juhitud revolutsiooni egalitaarsest vaimust, vihkab monarhiat ja aristokraatiat põhimõtteliselt ning käsitleb neid olemuslikult ebaõiglaste ja ebainimlikena.

Monarhia ja aristokraatia vihkamisest sünnivadki demagoogilised demokraatiad, mis võitlevad traditsioonide vastu, jälitavad eliiti, langetavad elu üldist vaimu ning loovad igasugust vulgaarsust lubava õhkkonna, mis muutub kultuuris ja tsivilisatsioonis valitsevaks, kui kultuuri ja tsivilisatsiooni mõisteid annab sellistele tingimustele üldse veel kohaldada.

Kuivõrd erinev sellisest revolutsioonilisest demokraatiast on Pius XII kirjeldatud demokraatia:

“Ajalugu annab tunnistust tõsiasjast, et kus tahes valitseb tõeline demokraatia, seal on rahva elu läbi põimitud tervetest traditsioonidest, mida ei tohi hävitada. Nende traditsioonide peamised esindajad on eelkõige valitsevad klassid, see tähendab, mehed ja naised või ühendused, mis nii-öelda annavad tooni külale, linnale, provintsidele või tervele maale. Sellest lähtub kõigi tsiviliseeritud

rahvaste juures aristokraatlike institutsioonide olemasolu ja mõju, aristokraatlike selle sõna kõrgeimas ja parimas mõttes, nagu on näiteks laialdase ja õigusega välja teenitud kuulsusega akadeemiad. Sellesse kategooriasse kuulub ka aadel.”*

Nagu me näeme, on revolutsioonilise demokraatia vaim üsna erinev sellest vaimust, mis peab hingestama demokraatiat Kiriku õpetuse kohaselt.

F. Revolutsioon, Vasturevolutsioon ja diktatuur

Need arutlused Revolutsiooni ja katoliikliku mõtte seisukohtadest riigivalitsemisvormide suhtes võivad ajendada mõnda lugejat esitama küsimust, kas diktatuur on revolutsiooniline või vasturevolutsiooniline tegur.

Andmaks selget vastust sellele küsimusele, millele on antud palju segaseid ja tendentslikke vastuseid, on hädavajalik eristada teatud elemente, mis on mõttetult kokku pandud avaliku arvamuse üldiselt mõistetud diktatuuri-ideesse. Pidades teoreetiliselt diktatuuriks ekslikult seda, mida on praktiseeritud meie (XIX) sajandil, näeb avalikkus diktatuuris sellist asjade seisukorda, mille puhul riigi üle valitseb piiramatute võimuvolitustega varustatud juht. Ühed ütlevad, et riigi hüveks, teised, et riigi kahjuks, kuid nii või teisti on selline asjade seisukord diktatuur.

* Pius XII, kõne Rooma patriitsidele ja aadlile, 16. I 1946: *Discorsi e radiomessaggi*, köide 7, lk 340.

See mõiste sisaldab kahte erinevat elementi:

- riigi piiramatut võimu;
- riigivõimu koondumist üheainsa isiku kätte.

Tundub, et avalik arvamus pöörab teisele elemendile märksa suuremat tähelepanu kui esimesele. Kuid ometi on esimene element märksa fundamentaalsem, vähemalt sel juhul, kui me mõistame diktatuuri all sellist asjade seisukorda, mille puhul avalik võim on peatanud õigusliku korra toimimise ja käsitleb kõiki õigusi ainult oma äranägemise kohaselt. On täiesti selge, et diktatuuri võib teostada kuningas. (Diktaatorlikku kuningavõimu, see tähendab kogu õiguskorra peatamist ning avaliku võimu piiramatut teostamist kuninga poolt, ei tohi ära segada nn *ancien regime*'iga, milles eksisteerisid laiaulatuslikud õiguslikud garantiid, veelgi vähem keskaegse orgaanilise monarhiaga.) On ka täiesti selge, et diktatuuri võib teostada rahvajuht, pärilik aristokraatia, pankurite rühm või isegi rahvamassid.

Diktatuur, teostagu seda üks juht või inimeste rühm, pole iseenesest ei revolutsiooniline ega vasturevolutsiooniline. See saab üheks või teiseks sõltuvalt põhjustest, mis sellele aluse panid, ning tegudest, mida selle raames toimeme pannakse, sõltumata sellest, kas võim on ühe inimese või inimeste rühma käes.

Teatud asjaolud nõuavad *salus populi* pärast (rahva päästmiseks) isiklike õiguste ajutist peatamist ja avaliku

võimu tugevamat teostamist. Diktatuur võib seega teatud juhtudel olla igati legitiimne.

Vasturevolutsiooniline diktatuur – st diktatuur, mis on täielikult juhitud püüdlusest korra kehtestamise järele – peab täitma kolme olemuslikku tingimust:

- Diktatuur peab õiguste kehtivuse peatama korra tagamiseks, mitte aga selle segipööramiseks. Korra all ei mõista me mitte üksnes materiaalist stabiilsust, vaid eelkõige asjade korraldamist vastavalt nende eesmärkidele ja vastavuses õige väärtuste skaalaga. Seega on see rohkem näiline kui tegelik õiguste peatamine, see on õiguslike garantiide ohverdamine, mida kurjad elemendid on korra enda ja ühise hüve kahjuks kuritarvitanud. See ohverdus on täielikult suunatud heade inimeste tõeliste õiguste kaitseks.
- Definiitsioonist endast tulenevalt peab see õiguste peatamine olema ajutine. Selle eesmärgiks on ette valmistada olukorda, mis võimaldaks võimalikult kiiresti pöörduda tagasi normaalse elukorralduse juurde. Diktatuur on hea sedavõrd, kuivõrd see püüab kõrvaldada iseenda eksisteerimise põhjuseid. Avaliku võimu sekkumine rahva erinevatesse eluvaldkondadesse peab toimuma nii, et igas eluvaldkonnas saaks võimalikult kiiresti elada sellele hädavajalikult omase autonoomia kohaselt. Nii peab igal perekonnal olema õigus teha kõike seda, mille

tegemiseks on ta oma loomuse kohaselt võimeline. Kõrgemalasuvad ühiskondlikud grupid võivad teda ainult subsidiaarselt* (aitavalt) toetada selles, mis asub väljaspool tema tegevusvaldkonda. Need grupid omakorda võivad kohalikult omavalitsuselt abi saada ainult selles, mis ületab nende loomulikke võimalusi ja sarnaselt peab see toimuma suhetes kohaliku omavalitsuse ja maakonnavalitsuse ning maakonnavalitsuse ja terve riigi keskvalitsuse vahel.

- Legitiimse diktatuuri olemuslikuks eesmärgiks kaasaajal peab olema Vasturevolutsioon. See ei tähenda, et diktatuur peaks Revolutsiooni alistamiseks olema üldjuhul hädavajalik, kuid teatud asjaoludel võib see nii olla.

Revolutsiooniline diktatuur püüdleb aga kinnistumise poole. See rikub tõelisi õigusi ning tungib igasse ühiskonnaelu valdkonda, et neid hävitada: lõhub perekonnaelu, takistab tõelise eliidi tegevust, pöörab ümber ühiskondliku hierarhia, õhutab massides utoopilisi ideid ja korrastamata taotlusi, lämmatab ühiskondlike gruppide

* *Subsidiaarselt* – aitavalt, toetavalt. See on viide katoliiklikus sotsiaaldoktriinis olulist rolli omavale subsidiaarsusprintsibile, mille kohaselt iga ühiskonnaliige või ühiskondlik institutsioon peab saama takistamatult teostada talle loomumaseid ühiskondlikke toiminguid/ülesandeid ja kõrgemalasetsuvad institutsioonid ei tohi seda õigust piirata ega sellesse sekkuda, aidates teda vaid tema loomukohastest tegevusvaldkondadest väljaspool asuvate eesmärkide saavutamisel. – *Tlk.*

reaalse elu ning allutab kõik riigi kontrolli alla. Lühidalt, see soodustab Revolutsiooni tegevust. Tüüpiliseks taolise diktatuuri näiteks oli hitlerism.

Sel põhjusel on revolutsiooniline diktatuur fundamentaalselt antikatoliiklik. Tõepoolest, tõelises katoliiklikus keskkonnas ei saa esineda sobivat kliimat sellise olukorra tekkeks.

Ei saa öelda, et revolutsiooniline diktatuur ei oleks ühel või teisel maal püüdnud võita Kiriku poolehoidu. See aga pole midagi enam kui poliitilise strateegia küsimus, sest niipea kui kiriklikud võimud püüavad takistada Revolutsiooni kulgu, muutub see avalikuks või varjatud tagakiusamiseks.

IV peatükk

Revolutsiooniprotsessi muundumised

Nagu eelmises peatükis esitatud analüüsist nähtub, kujutab revolutsiooniline protsess endast Lääne ja kristliku inimese teatud korrastamata tendentside ja neist tulenevate eksituste järk-järgulist kasvamist.

Igas järgus ilmnevad need tendentsid ja eksitused erisugusel kujul, sest Revolutsioon teeb ajaloo jooksul läbi metamorfoose.

Metamorfoosid, mida võib vaadelda Revolutsiooni suurtes üldetappides, korduvad väiksemas mõõdus igas tema suuremas episoodis.

Nii näiteks kasutas Prantsuse revolutsioon oma esimeses faasis aristokraatlikku ja isegi kiriklikku maski ja keelt, see lähtus õukonnast ja avaldas mõju kuninga nõuandjate laua ääres. Hiljem muutus see kodanlikuks ning tegutses monarhia ja aadli veretu likvideerimise ning Kiriiku varjatud ja rahumeelse kõrvaldamise nimel. Niipea kui see aga eelnimetatud suutis, muutus see jakobiinlikuks ja joobus terrorivalitsuse ajal verest.

Ent jakobiinide fraktsiooni toimepandud liialdused kohtasid vastupanu ja revolutsioon pöördus samu etappe vastupidises järjekorras läbides tagasi, muutudes direktoriaadi etapil jakobiinlikust kodanlikuks revolutsiooniks. Napoleoni ajal sirutas ta oma käe Kiriku poole ja avas ukсед pagendatud aadlile. Lõpuks tervitas ta Bourbonide tagasitulekut. Ehkki Prantsuse revolutsioon lõppes, ei lõppenud sellega revolutsiooniline protsess. See puhkes uuesti Charles X kukkumise ja Louis Philippe'i trooniletõusmisega ning sel viisil, järkjärguliste metamorfooside läbi, löigates kasu oma edusammudest ja isegi kaotustest, on ta praeguseks jõudnud oma kõrgpunkti.

Niisiis ei kasuta Revolutsioon oma metamorfoose mitte üksnes selleks, et sammuda edasi, vaid ka selleks, et võtta ette sageli hädavajalikke taktikalisi taganemisi, mis on sageli talle hädavajalikud.

Ehkki alati elav, on see liikumine vahel simuleerinud ka surma, mis on üks tema kõige huvitavamatest metamorfoosidest. Pealiskaudselt vaadates näib olukord teatud maal täiesti rahulik. Vasturevolutsiooniline reaktsioon lõdveneb ja uinub, kuid kultuuri-, majandus-, religioosse ja ühiskondliku elu valdkondade sügavimates kihtides haarab revolutsiooniline käärimine üha laiemaid piirkondi. Selle näilise vaheaja järel toimub ootamatu plahvatus, mis on sageli märksa tugevam kui eelmised.

V peatükk

Revolutsiooni kolm tasandit: tendentsides, ideedes ja faktides

1. Revolutsioon tendentsides

Nagu me nägime, on Revolutsioon etappidest koosnev protsess, mille algallikas peitub teatud korrastamata tendentsides, mis kujutavad endast justkui tema hinge ja sügavamat liikumapanevat jõudu.*

Vastavalt sellele võime Revolutsioonis eristada kolme sügavustasandit, mis kronoloogiliselt vaadeldes üksteisega teatud määral põimuvad.

Esimene ja kõige sügavam tasand seisneb tendentside valdkonda haaravas kriisis. Need korrastamata tendentsid võitlevad juba loomu poolest realiseerumise eest. Kuna nad ei kohandu enam neile vastandliku asjade korraga, hakkavad nad muutma mõtteviise, olemisviise, kunstilisi väljendusviise ja kombeid, kuid ei puuduta tavaliselt ideid.

* Vt I osa, III peatükk, 5; samuti VII peatükk, 3. Tendentside all peetakse ennekõike silmas hoiakuid, kalduvusi, suundumusi. – *Toim.*

2. Revolutsioon ideedes

Sellest sügavast tasandist liigub kriis ideede valdkonda. Tõepoolest, nagu selgitas Paul Bourget oma kuulsas teoses *Le Démon du Midi*: “Me peame elama nii, nagu mõtleme, sest varem või hiljem hakkame mõtlema nii, nagu oleme elanud.” Inspireerituna nende sügavate tendentside korratusest, kerkivad esile uued õpetused. Algu- ses otsivad nad vahel veel *modus vivendi*’t vanade õpetus- tega ning väljendavad ennast sellisel viisil, et hoida nen- dega näilist harmooniat, kuid sellest hoolimata muutub see vastasseis varem või hiljem avalikuks sõjaks.

3. Revolutsioon faktides

Järgmise sammuna jõuavad muundunud ideed fak- tide valdkonda. Siin, kas veriste või veretute vahendi- tega, kujundatakse ümber institutsioone, seaduseid ja kombeid nii ühiskonnaelu religioosses kui ka ilmalikus valdkonnas. See on kolmas kriis, mis leiab juba täielikult aset faktide vallas.

4. Tähelepanekud

*A. Revolutsiooni astmed pole identsed
tema kronoloogiliste etappidega*

Need tasandid on teatud viisil reastatud, kuid tähele- panelik analüüs näitab, et Revolutsiooni tegevused neil

* Paul Bourget, *Le Démon du Midi*, Paris, Librairie Plon, 1914, köide 2, lk 375.

tasandeil on omavahel ajaliselt niiviisi põimunud, et neid erinevaid tasandeid ei saa vaadelda kronoloogiliselt erinevate üksuste reana.

B. Erinevused Revolutsiooni kolme tasandi vahel

Need tasandid pole mitte alati teineteisest selgelt eristatavad. Eristatavuse aste võib muutuda sõltuvalt konkreetsest juhust.

C. Revolutsiooniline protsess pole pidurdamatu

Ühegi rahva liikumine läbi nende erinevate tasandite pole pidurdamatu. Esimese sammu astumine ei tingi paratamatul viisil viimase sammu tegemist ja järgmisele tasandile libisemist. Vastupidi, armu toimest toetatud inimese vaba tahe võib võita iga kriisi, nii nagu see võib peatada ja võita ka Revolutsiooni enda.

Kirjeldades neid Revolutsiooni aspekte, toimime nagu arst, kes kirjeldab kogu haiguse kulgu kuni surmani, väitmata sealjuures, et see haigus on ravimatu.

VI peatükk

Revolutsiooni kulg

Eelnenud mõtisklused andsid meile teatud andmeid Revolutsiooni kulgemisest, nimelt tema protsessipäraselt laienevast iseloomust, tema muundumistest, tema esile-tungimisest inimhinge sügavaimatest soppidest ja tema väljendumisest tegudes. Nagu näeme, on Revolutsioonil talle eriomane dünaamika. Me võime jõuda selle süga-vama mõistmiseni, kui uurime Revolutsiooni kulgemise ülejäänud aspekte.

1. Revolutsiooni edasiviiv jõud

A. Revolutsioon ja korrastamata tendentsid

Kõige võimsamaks Revolutsiooni edasiviivaks jõuks on korrastamata tendentsid. Sel põhjusel võib Revolutsiooni võrrelda keeristormi, maavärina, tsükloni ja muude märatsevate loodusjõududega. Need kõik võivad olla inimese märatsevate kirgede materiaaleteks sümboliteks.

*B. Revolutsiooni destruktivne iseloom ilmneb
täies ulatuses juba tema sünnist alates*

Nagu kataklüsmidel, nii on ka kurjadel kirgedel määratu jõud, kuid see on ainult destruktivse iseloomuga. Oma esimeste suurte plahvatuste hetkedel omab see jõud juba potentsiaalselt kogu seda raevukust, mida ta hiljem ilmutab oma kõige äärmuslikemates tegudes. Näiteks protestantismi esimestes eitustes sisaldusid juba kaudselt ja ebaselgelt kommunismi anarhistlikud püüdlused. Ehkki Luther polnud oma vahetute ja selgete nõudmistega seisukohalt midagi enam kui Luther, kandsid kõik luterliku plahvatuse tendentsid, hingeseisundid ja nõudmised endas juba autentselt ja täiel määral, ehkki veel kaudselt ja ebaselgelt, Voltaire'i ja Robespierre, Marxi ja Lenini vaimu.*

C. Revolutsioon võimendab oma põhjuseid

Korrastamata tendentsid kasvavad nagu pahed – mida rohkem neid rahuldatakse, seda intensiivsemaks nad muutuvad. Need tendentsid tekitavad moraalseid kriise, ekslikke õpetusi ja lõpuks revolutsioone. Eksiõpetused ja revolutsioonid omakorda õhutavad üha tugevamalt neid tendentse, mis omakorda juhivad sarnase liikumise läbi uute kriiside, uute eksõpetuste ja uute revolutsioonideni. See selgitab, miks me leiame end tänapäeval sellisest

* Vt. Leo XIII, apostellik ringkiri *Quod Apostolici muneris*, 28. XII, 1878.

jumalatuse ja amoraalsuse tipust ning korratuse ja lahk-helide kuristikust.

2. Näilised pausid Revolutsiooni protsessis

Ilmselgelt rahulike perioodide eksisteerimine võib jätta mulje, et Revolutsioon on lakanud. Võib näida, et revolutsiooniline protsess pole järjepidev ega moodusta tervikut.

Kuid need rahulikud perioodid on ainult Revolutsiooni metamorfoosid. Näilise vaikuse perioodid – väidetavad vaheajad – on tavaliselt olnud tasase ja sügava revolutsioonilise käärimise ajad. Võtame näiteks restau-ratsiooni-ajastu Prantsusmaal (1815-1830).*

3. Revolutsiooni kulgemine täiustamise läbi

Nähtust** võib teha üldistuse, et Revolutsiooni iga etapp pole eelmisega võrreldes midagi muud kui selle metoodiline täiustus. Naturalistlik humanism ja protestantism täiustusid Prantsuse revolutsioonis, mida omakorda täiustati kaasaja maailma haaranud revolutsioonilise bolševiseerimis-protsessi käigus.

See toimub nii sellepärast, et korrastamata kired, liikudes gravitatsioonijõule sarnase kiirendusega ja kogudes jõudu iseenda saavutustest, viivad tagajärgedeni, mis omakorda arenevad edasi vastavalt proportsionaalselt

* Vt I osa IV peatükk.

** Vt I osa, VI peatükk, l. C.

kasvavale intensiivsusele. Sarnases progressioonis sünnitab eksitus suurema eksituse ja revolutsioonid valmistavad teed revolutsioonidele.

4. Revolutsiooni tempo harmoniseerimine

Revolutsiooniline protsess toimub kahesuguse kiirusega. Esimene neist on kiire ning tavaliselt määratud läbikukumisele. Teine on märksa aeglasem ja enamasti edukas.

A. Kiire kulg

Näiteks eelkommunistlikud anabaptistide liikumised tegid erinevates valdkondades pseudo-reformatsiooni vaimust ja tendentsidest kohe kõik või peaaegu kõik võimalikud järeldused ning kukkusid läbi.

B. Aeglane kulg

Mõõdukamad protestantismi voolud seevastu on rohkem kui nelja sajandi jooksul dünamismi ja inertsistaste vahel kõikudes järk-järgult täiustumiselt täiustumisele sammunud ja aidanud ühel või teisel viisil Läänel liikuda sellesama äärmusliku lõpp-punkti suunas.*

C. Revolutsiooni tempo harmoniseerimine

Mõlema tempo roll Revolutsiooni kulgemisel väärub uurimist. Võib arvata, et kiiremast liikumisest ei ole kasu,

* Vt II osa, VIII peatükk, 2.

kuid see pole nii. Nende äärmuslikkuste plahvatus tõstab lipu kõrgele ja püstitab orientatsioonipunkti, mille radikaalsus köidab ka mõõdukaid, kes hakkavad aeglaselt selle suunas liikuma. Sel viisil sotsialism küll eitab kommunismi, kuid vaikselt imetleb seda ja liigub selle suunas.

Veelgi varem võis sedasama väita kommunist Babeufi ja tema pooldajate kohta Prantsuse revolutsiooni viimaste välgatuste ajal. Nad küll hävitati, kuid samm-sammult liigub ühiskond seda teed mööda, mida mööda nemad tahtsid teda juhtida. Äärmuslaste kaotus on seega ainult näiline. Nad töötavad küll kaudselt, kuid võimsalt Revolutsiooni edu heaks, tõmmates järk-järgult lugematu hulga “arukaid”, “mõõdukaid” ja keskpäraseid oma paheliste ja äärmuslike sonimiste realiseerimise suunas.

5. Vastuväidete tõrjumine

Käsitlenud neid mõisteid, võime nüüd tagasi tõrjuda teatud vastuväited, mida me ei saanud siia maani vajalikul viisil analüüsida.

A. Aeglaselt edasiliikuvad revolutsionäärid ja “pool-vasturevolutsionäärid”

Erinevus kiire tempoga edasisammuva revolutsionääri ja isiku vahel, kes aeglates rütmis kaasa liikudes järk-järgult alles saab revolutsionääriks, seisneb selles, et kui revolutsiooniline protsess haaras esimest, ei leidnud see temas üldse mingisugust või leidis ainult nõrka vastupanu, sest

tõde ja vooruslikkus elasid temas ainult näilist elu. Nad olid nagu kuivanud puu, mille süütamiseks piisab ain-
sast sädemest. Kui see protsess toimub aga aeglaselt, siis
on see nõnda põhjusel, et Revolutsioon kohtas vähemalt
osaliselt elavat, st toorest ja mittesüttivat puud. Teisisõ-
nu, see puutus kokku sügavale juurdunud tõe ja vooruse-
ga, mis jäävad reolutsioonilise vaimu tegevuse vastu vae-
nulikuks. Hing on sellises olukorras kahestunud ja elab
kahe vastandliku põhimõtte, Revolutsiooni ja korra põ-
himõtte vahel. Nende kahe põhimõtte kooseksisteerimi-
ne võib viia väga erinevate olukordadeni.

a. Aeglaselt edasiliikuv revolutsionäär laseb ennast
kaasa haarata Revolutsioonist, millele ta avaldab vastu-
panu ainult inertsil jõul.

b. Aeglaselt edasiliikuv revolutsionäär, kelles on väl-
ja kristalliseerunud mõned vasturevolutsioonilise selgu-
se elemendid, laseb end samuti Revolutsioonist kaasa
haarata, kuid teatud konkreetsetes punktides heidab ta
selle kõrvale. Sel kombel tahab ta näiteks olla sotsialist
igas aspektis, välja arvatud see, et talle meeldivad jätku-
valt aristokraatlikud kombed. Sõltuvalt olukorrast võib
ta isegi minna niikaugele, et ründab sotsialistlikku vul-
gaarsust. See on kahtlemata vastupanu, kuid vastupanu
üksikasja küsimuses, mis ei haara põhimõtteid, vaid tu-
leneb täielikult harjumustest ja muljetest. Sel põhjusel
on see laiema tähtsusega vastupanu, mis sureb koos indi-
viidiga. Kui see aga puudutab sotsiaalset gruppi, hävitab

Revolutsioon selle kas jõu või veenmisega halastamatult ühe-kahe põlvkonna jooksul.

c. “Pool-vasturevolutsionäär”^{*} erineb eelmisest ainult selle poolest, et selgusele jõudmine ja selguse kristalliseerumine on temas olnud tugevam ja suutnud haarata ka mõningaid aluspõhimõtteid – kuid muidugi mitte kõiki. Reaktsioon Revolutsiooni vastu on temas märksa järjekindlam ja elavam. See pole enam puhtas inertsis seisnev takistus. Tema pööramine täieliku Vasturevolutsioonääri seisukohtadele asuma on vähemalt teoreetiliselt kergem.

Iga Revolutsiooni liialdus võib temas põhjustada täieliku muundumise, tema heade kalduvuste kristalliseerumise kõigutamatu kindluse hoiakuni. Kuid enne, kui see õnnelik muundumine on toimunud, ei saa “pool-vasturevolutsionääri” käsitleda Vasturevolutsiooni võitlejana.

Kergus, millega nii aeglase edasiliikumisega revolutsionäär kui ka “pool-vasturevolutsionäär” aktsepteerivad Revolutsiooni saavutusi, on neile tüüpilise konformismi väljendus. Nad tunnistavad näiteks Kiriku ja riigi liidu põhimõtet, kuid elavad ükskõikselt nende lahutatuse korralduse all, tegemata ainsatki tõsist jõupingutust, et muuta tulevikus võimalikuks nende liidu taastamine sobivatel tingimustel.

^{*} Vt I osa, IX peatükk.

B. Protestantlikud monarhiad ja katoliiklikud vabariigid

Meie väidetele võib esitada vastuväite: juhul kui vabariiklik liikumine on protestantliku vaimu sünnitis, siis miks on kaasajal maailmas üksainus katoliiklik kuningas,* kui nii paljud protestantlikud riigid on jätkuvalt monarhiad?

Seletus on lihtne. Inglismaa, Hollandi ja Põhjamaade rahvastele on paljude ajalooliste, psühholoogiliste ja muude põhjuste tõttu monarhia väga lähedane. Kui Revolutsioon neisse maadesse tungis, ei suutnud see takistada monarhistliku sentimentide "tahkestumist". Sel moel on monarhia neis maades jonnakalt elus püsinud, sellest hoolimata et Revolutsioon haarab üha sügavamalt kõiki eluvaldkondi. "Elus püsinud" ... jah, niivõrd, kuivõrd pikaldast suremist võib nimetada eluspüsimiseks. Inglise monarhia, mis on suurimal määral taandatud pelga dekoratiivse kaunistuse rolli, ja teised protestantlikud monarhiad, mis on praktiliselt muudetud vabariikideks, eesotsas eluaegselt teostatava ja päritava riigipea ametiga, on pikaldase agoonia seisundis. Kui selline olukord kauem kestab, surevad nad vaikselt välja.

Eitamata seda, et monarhia eluspüsimises mängivad rolli ka teised põhjused, tahame rõhutada seda väga tähtsat tegurit, mis langeb meie käsitlemise teema raamesse.

Romaani rahvaste seas on armastus välise ja nähtava

* Autor viitab siin Belgia kuningale. Juba peale raamatu kirjutamist, 1975. aastal, krooniti prints Juan Carlos Hispaania kuningaks. – *Toim.*

distsipliini ning tugeva ja austatud avaliku võimu vastu mitmetel põhjustel märksa väiksem.

Selle tulemusena ei leidnud Revolutsioon neis sellist monarhia suhtes sügavalt juurdunud sentiment ja võis nende troonid kerge vaevaga minema pühkida. Kuid ta polnud piisavalt tugev selleks, et saada võitu religiooni üle.

C. Protestantismi rangus

Teine vastuväide meie tööle võib tõusta asjaolust, et mõned protestantlikud sektid on äärmuslikult ranged. Kuidas siis võib tervet protestantismi seletada kui elunautimise iha plahvatust?

Kuid ka seda vastuväidet pole raske tõrjuda. Kui Revolutsioon oli tunginud teatud ringkondadesse, leidis ta eest suure armastuse ranguse vastu. Järgnes kristalliseerumine. Revolutsioon ei saavutanud täit edu meelelisuse vallas, ehkki ta saavutas selle uhkuse vallas. Neis ringkondades nauditakse elu uhkuse diskreetsete naudingute, mitte aga jämedate lihalike lõbude läbi. Intensiivsest uhkusest innustatud rangus võib jõuda isegi sellise tasemele, et hakkab liialdatud viisil reageerima meelelisuse vastu. Kuid see reaktsioon, ehkki jonnakas, on viljatu. Varem või hiljem hävitab Revolutsioon selle kas toetuseta jätmise või vägivalla läbi. Jäigast, külmast ja mumifitseerinud puritaanlusest ei saa kuidagi väljuda elu hingust, mis muudab uueks maailma pale.

D. Revolutsiooni ühtne rinne

Kristallisatsioonid viivad tavaliselt kokkupõrgeteni Revolutsiooni erinevate jõudude vahel. Seda vaadeldes võib pealiskaudsel vaatelejal jääda mulje, et kurjuse jõud on omavahel vaenujalal ning et meie kontseptsioon revolutsioonilise protsessi ühtsusest on vale.

See mulje on illusoorne. Tänu sügavale instinktile, mis teeb ilmsiks, et need jõud on oma olemuslikes elementides harmoonilised ja vastuolus ainult aktsidentsiaalsetes* küsimustes, on neil imestamisväärne võime ühenduda Katoliku Kiriku vastu, kus tahes neil tuleb talle vastu astuda.

Viljatud heade elementide poolest, mis neisse on jäänud, on revolutsioonilised jõud edukad ainult kurjades tegudes. Sel viisil ründab neist igaüks oma positsioonilt Kirikut, mis saab sarnaseks hiigelsuure armee poolt piiratud linnaga.

Revolutsioonijõudude seas ei saa me mööda vaadata ka nendest katoliiklastest, kes küll tunnistavad Kiriku õpetust, kuid on revolutsioonilise vaimu mõju all. Olles tuhat korda ohtlikumad kui Kiriku avalikud vaenlased, võitlevad nad Püha Linna vastu tema müüride sees. Õigusega on nad ära teeninud selle, mida nende kohta on öelnud paavst Pius IX:

“Ehkki maailma lapsed on märksa kavalamad kui valguse lapsed, saavutaksid nende sepitsused kahtlemata

* Vt märkust 1, I osa III peatüki alguses.

märksa vähem edu, kui end katoliiklasteks nimetavate inimeste seas poleks selliseid, kes sirutavad nende poole sõbralikult käe. Jah, kahjuks on selliseid, kes näivad tahtvat käia meie vaenlastega ühte sammu ja püüavad niinimetatud liberaalse katoliikluse õpetuste abil rajada liitu valguse ja pimeduse vahel, kokkulepet õigluse ja ülekohtu vahel. Nad toetavad kõige hukatuslikumaid põhimõtteid, meelitavad ilmalikku võimu, kui see sekub vaimulikku valdkonda, ning sunnivad hingi, et nad austaksid või vähemalt salliksid kõige nurjatumaid seadusi, justkui üldse ei kohustaks käsk, mis ütleb, et keegi ei saa teenida kahte isandat. Nad on märksa ohtlikumad ja kahjulikumad kui avalikud vaenlased, mitte ainult sellepärast, et võib-olla endale sellest aru andmata aitavad viimaseid nende püüdlustes, vaid ka sellepärast, et püüdes hukkamõistetud vaadete piiri lähedal, võtavad nad endile tervikliku ja laitmatu õpetuse näivuse, meelitades kokkulepluse ettevaatamatuid pooldajaid ja eksitades ausaid inimesi, kes muidu ilmsele eksitusele vastu astuksid. Sel viisil lõhestavad nad meeli, lõhuvad ühtsust ja nõrgestavad jõudusid, mis peavad olema ühinenud võitluses vaenlase vastu.”*

* Paavst Pius IX, kiri P. Ambrosiuse Ringi presidendile ja liikmetele Milanos, 6. III 1873: *I Papi e La Gioventù* (Rome: Editrice A.V.E., 1944), lk 36.

6. Revolutsiooni agendid: vabamüürlus ja muud salajased jõud

Kui me uurime Revolutsiooni liikumapanevaid jõude, peame midagi ütlema ka tema agentide kohta. Me ei usu, et ainuüksi inimeste kirgede ja eksimuste harilik dünamism võiks koordineerida nii erinevaid vahendeid üheainsa eesmärgi, Revolutsiooni võidu saavutamiseks.

Revolutsioonitaolise ühtse ja järjepideva protsessi väljakujundamine ja järjepidevana hoidmine keset tuhandeid muutuvaid tegureid, mis on sajandite jooksul täidetud kõikvõimalike üllatustega, näib meile võimatu ilma äärmiselt intelligentsete ja mõjukate vandenõulaste põlvkondade pikkuse järjepideva tegevuseta. Mõelda, et Revolutsioon on saanud oma praeguse seisundi saavutada selliste vandenõulaste olemasoluta, on sarnane veendumusele, et sajad juhuslikus järjekorras aknast alla visatud tähed võiksid maha kukkununa iseenesest kujundada mingi kirjan dusteose, näiteks Carducci "Oodi Saatanale".

Kaasajal manipuleerivad jätkuvalt Revolutsiooni liikumapanevate jõududega kõige intelligentsemad agendid, kes kasutavad neid vahenditena revolutsioonilise protsessi realiseerimiseks.

Üldiselt võib Revolutsiooni agentide sekka klassifitseerida kõik Revolutsiooni algusaegadest kuni meie päevini temast sündinud sektid – milline nende loomus ka poleks –, mille eesmärgiks on levitada tema mõtteid ja punuda intriige. Kuid peamine sekt, mille ümber kõik

teised on teda abistama organiseeritud, vahel teadlikult ja vahel mitte, on vabamüürlus, nagu selgelt tuleneb paavstlikest dokumentidest, eriti Leo XIII ringkirjast *Humanum genus* (20. IV 1884).

Nende vandenõulaste, eriti vabamüürlaste edukus ei tulene mitte ainult nende organiseerimise ja konspiratsiooni oskustest, milles pole kahtlust, vaid samuti nende selgest arusaamisest Revolutsiooni sügavast olemusest ning poliitika, sotsioloogia, psühholoogia, kunsti, majanduse ja muudes valdkondades kehtivate loomulike seaduste sobivast ärakasutamise viisist, et sammuda edasi oma plaanide elluviimisel.

Sel viisil tegutsevad kaost ja mässu külvavad agendid justkui teadlane, kes ainuüksi omaenda jõule toetumise asemel uurib ja paneb enda kasuks tööle temast tuhandeid kordi tugevamad loodusjõud.

See mitte ainult ei seleta paljuski Revolutsiooni edukust, vaid annab ka tähtsa näpunäite Vasturevolutsiooni võitlejaile.

VII peatükk

Revolutsiooni olemus

Kirjeldanud lühidalt Lääne kristliku tsivilisatsiooni kriisi, asume nüüd selle analüüsi juurde.

1. Revolutsioon *par excellence*

Nagu juba ütlesime, on vaatlusalune kriitiline protsess Revolutsioon.

A. Mõiste “Revolutsioon” tähendus

Mõiste “Revolutsioon” all mõistame liikumist, mis seab eesmärgiks legitiimse võimu või korra hävitamist ja selle asendamist illegitiimse võimu või asjade seisuga (me ei ütle teadlikult “asjade korruga”).

B. Verine ja veretu Revolutsioon

Rangelt võttes võib Revolutsioon olla ka veretu. See Revolutsioon, mida meie käsitleme, on kasvanud ja levinud ning kasvab ja levib edasi, kasutades kõiki vahendeid. Mõned neist vahenditest on verised, mõned mitte. Näiteks

käesoleva (XX) sajandi kaks maailmasõda on oma sügavaimate tagajärgede vaatepunktist peatükid selle Revolutsiooni arenguloos ja kuuluvad veriseimate hulka. Seevastu kaasajal kõigis või peaaegu kõigis riikides üha sotsialistlikumaks muutuva suunitlusega seadusandlus on kõige tähtsam Revolutsiooni progressi veretutest vormidest.

C. Revolutsiooni ulatus

Ehkki Revolutsioon kukutab sageli legitiimsed valitsejad ja asendab nad valitsejatega, kel puuduvad igasugused alused legitiimsusele, oleks eksitus arvata, nagu Revolutsioon ainult selles seisnekski. Tema peamiseks eesmärgiks pole teatud isikute või perekondade õiguste hävitamine. Ta taotleb sellest märksa enam. Ta tahab hävitada kogu asjade legitiimse korralduse ja asendada selle illegitiimse olukorraga. Ning ka "asjade korraldus" ei väljenda veel kõike. See on terve maailmavaade ja inimese olemisviis, mida Revolutsioon tahab kukutada, eesmärgiga asendada see millegi täiesti vastupidisega.

D. Revolutsioon par excellence

Selles mõttes on selge, et see pole mitte mingisugune revolutsioon, vaid Revolutsioon kui niisugune.

E. Korra hävitamine par excellence

Selleks asjade korralduseks, mis sai hävitatud, on kesk-aegne kristlik ühiskonnakorraldus. Nüüd aga, kesk-aegne

kristlik ühiskond polnud lihtsalt mitte mingi kord, või ainult üks paljudest võimalikest kordadest. See oli ain-
sa inimeste seas võimaliku tõelise korra, nimelt kristli-
ku tsivilisatsiooni, konkreetsetele ajastutele ja paikadele
omastes asjaoludes teoks saanud realisatsioon.

Oma ringkirjas *Immortale Dei* kirjeldas Leo XIII
keskaegset kristlikku ühiskonda järgmisel viisil:

“Oli aeg, mil riike juhtis evangeelne filosoofia. Sel ajas-
tul mõjutasid kristlik tarkus ja selle jumalik vägi seadu-
si, institutsioone, inimeste tavaid ja kombeid kõikides
ühiskonnakihtides ja kõikides ühiskondlikes suhetes.
Religioon, mille asutas Jeesus Kristus, püsis kindlana
talle kuuluvas väärilises austuses ning tänu valitsejate
heasoovlikkusele ja seaduste kaitsele õitses kõikjal. Vai-
mulikkond ja riik olid omavahel seotud õnnelikus üks-
meeles ja üksteisele sõbralike teenete osutamise kaudu.
Sel viisil organiseeritud ühiskond kandis igal alal suu-
repäraseid vilju, mis ületasid ootused – seda meenuta-
vad meile arvukad dokumendid ja tõendid, mida vastaste
väljamõeldistel pole ühelgi viisil võimalik ümber lükata
või maha salata.”*

Kiriku, Ilmutuse ja loomuseaduse Õpetaja õpetuse ko-
haselt seatud inimeste ja asjade korralduse hävitamine,

* Leo XIII, apostellik ringkiri *Immortale Dei*, 1.XI 1885, nr 21.

mis sai hoo sisse XV sajandil, on kaasajal jõudnud peaaegu lõpule. See inimeste ja asjade korraldus on kord *par excellence*. See, mida on püütud selle asemele sisse seada, on selle täielik vastand ja seega on see Revolutsioon *par excellence*.

Kahtlemata on kaasaja Revolutsioonil olnud eelkäijaid ja ettekuulutusi. Näiteks Arius ja Muhammed olid Lutheri eelkäijad. Erinevatel aegadel on olnud ka utoopiste, kes oma unistustes on kirjeldanud Revolutsioonile väga sarnaseid olukordi. Lõpuks on ka rahvad või inimirühmad mitmel juhtudel püüdnud sisse seada Revolutsiooni ettekujutustele sarnast olukorda.

Kuid kõik need unistused ja ettekuulutused pole midagi või on väikesed võrreldes selle Revolutsiooniga, mida meie läbi elame. Oma radikaalsuse, kõikehaaravuse ja väe tõttu on see Revolutsioon tunginud nii sügavale ja jõudnud nii kaugele, et sellele pole ajaloos võrdset leida; seetõttu on mõned siiralt mõtlevad hinged esitanud küsimuse, kas me pole jõudnud juba Antikristuse ajastuni. Tõepoolest, kui otsustada Püha Isa Johannes XXIII sõnade järgi, siis pole need ajad enam kaugel:

“Peale selle ütleme teile, et sel kohutaval tunnil, mil kurjuse vaim püüab kõigi vahenditega hävitada Jumalariiki, peame pingutama maksimaalselt, et seda kaitsa, kui te ei taha näha oma linna määratult suuremates rusudes kui need, mille viiekümne aasta eest tekitas

maavärin. Kui palju raskem on tõsta üles hingi pärast seda, kui nad on end lahutanud Kirikust ja lasknud end orjastada meie ajastu väärیدهoloogiatel!”*

2. Revolutsioon ja legitiimsus

A. *Legitiimsus par excellence*

Üldiselt räägitakse legitiimsuse mõistest ainult seoses dünastiate ja valitsustega. Pidades silmas Leo XIII õpetust ringkirjas *Au milieu des sollicitudes*, ei saa ignoreerida dünastia või valitsuse legitiimsuse küsimust, sest see on äärmiselt kaalukas moraalne probleem, mille üle iga aus südametunnistus peab mõtisklema täie tõsidusega.

Kuid legitiimsuse mõiste kasutamine ei ammendu ainult selle probleemide ringiga.

Eksisteerib kõrgemat laadi legitiimsus, mis on iseloomulik igale asjade korraldusele, milles leiab väljenduse meie Issanda Jeesuse Kristuse kuninglik ülemvalitsus, mis on mudeliks ja allikaks kõigi maiste kuningate ja valitsuste legitiimsusele. Võidelda legitiimse valitseja eest on kohustus ja pealegi raske kohustus. Nüüd aga on hädavajalik mõista võimukandjate legitiimsust mitte ainult iseendas täiusliku hüvena, vaid samuti vahendina veelgi kõrgema hüve, nimelt terve ühiskondliku korralduse,

* Paavst Johannes XXIII, raadioläkitus 28. XII 1958 Messina linna rahvale linna hävitanud maavärina 15. aastapäeval: *L'Osservatore Romano* prantsuskeelne nädalaväljaanne, 23. I 1959.

kõigi inimlike institutsioonide ja keskkondade legitiimsuse saavutamiseks, mis on saavutatav, kui korraldada kõiki asju kooskõlas Kiriku õpetusega.

B. Katoliiklik kultuur ja tsivilisatsioon

Vasturevolutsiooni ideaal seisneb katoliikliku kultuuri ja tsivilisatsiooni taastamises ja toetamises. Seda teemat ei saa piisavalt selgitada, kui me ei defineeri, mida me mõistame “katoliikliku kultuuri” ja “katoliikliku tsivilisatsiooni” all. Me anname endale aru, et mõisteid “kultuur” ja “tsivilisatsioon” kasutatakse erinevas tähenduses. Loomulikult pole meie ülesandeks keskenduda terminoloogilistele küsimustele. Piirdume nende sõnade kui suhteliselt täpsete mõistete kasutamisega kindlatele realiteetidele viitamiseks. Rohkem kui vaidlus terminoloogia üle, huvitab meid selge käsitluse andmine nende realiteetide kohta.

Pühitseva armu seisundis viibiv hing omab suuremal või vähemal määral kõiki vooruseid. Usust valgustatuna on tema käsutuses kõik ainsa tõese maailmavaate väljakujundamiseks vajalikud eeldused.

Katoliikliku kultuuri fundamentaalseks elementiks on Katoliku Kiriku õpetuse alusel väljatöötatud maailmavaade. See kultuur ei haara mitte ainult õppimist, see tähendab, selle maailmavaate väljatöötamiseks vajaliku informatsiooni omandamist, vaid ka selle informatsiooni analüüsimist ja korrastamist katoliku õpetuse

järgi. See kultuur ei piirdu teoloogia, filosoofia ega isegi teaduse valdkondadega, vaid hõlmab kogu inimlikku tunnetust, peegeldub kunstis ning tingib kõiki eluvaldkondi läbivate kindlate väärtuste jaatamise.

Katoliiklik tsivilisatsioon seisneb kõigi inimestevaheliste suhete, kõigi inimlike institutsioonide ja terve riigi ülesehitamises vastavalt Kiriku õpetusele.

C. Katoliikliku tsivilisatsiooni sakraalne iseloom

Eelpoolkirjeldatust tuleneb otseselt ja selgelt, et selline asjade korraldus on oma aluspõhimõtetelt sakraalne ja toob endaga kaasa kõigi kirikuvõimude, eelkõige paavsti autoriteedi tunnistamise, mis seisneb tema vahetus võimuse kõigi vaimsete asjade üle ja kaudses võimuses pääsemist puudutavate maiste asjade üle.

Tõepoolest, ühiskonna ja riigi eesmärgiks on vooruslik ühiselu. Need voorused, mida inimene on kutsutud praktiseerima, on kristlikud voorused, millest esimene on armastus Jumala vastu. Ühiskonnal ja riigil on niisiis püha eesmärk.*

Kahtlemata on Kirik see, kelle käsutuses on hingede päästmiseks hädavajalikud vahendid. Kuid ka ühiskonna ja riigi käsutuses on hoovad, mis võivad teenida abivahenditena sellesama eesmärgi saavutamiseks, see tähendab vahendid, mis endast kõrgema teguri poolt liikve-

* Vt p. Thomas Aquinost, *De regimine principum*, I, 14-15.

le panduna võivad esile kutsuda oma loomuse võimalusi ületava tulemuse.

D. Kultuur ja tsivilisatsioon par excellence

Eelpoolöeldust võib kergesti järeldada, et katoliiklik kultuur ja katoliiklik tsivilisatsioon on kultuur ja tsivilisatsioon *par excellence*. Tuleb lisada, et nad ei saa eksisteerida väljaspool katoliiklikke rahvaid. Ja tõepoolest, ehkki inimene võib tunda loomuõiguse põhimõtteid omaenda mõistuse jõul, ei saa rahvas Kiriku Õpetusameti abita teadmist kõigist neist põhimõtetest püsivalt säilitada.* Rahvas, kes ei tunnista tõelist religiooni, ei suuda püsivalt kõiki käske täita.** Jumala Seaduse tundmiseta ja selle täitmiseta ei saa neis tingimustes eksisteerida kristlikku elukorraldust, kultuuri ja tsivilisatsiooni *par excellence*; need on võimalikud ainult püha Kiriku raamides. Tõepoolest, nagu kinnitas püha Pius X, on tsivilisatsioon “seda tõelisem, seda püsivam ja seda viljakam väärtuslike viljade poolest, mida enam on ta kristlik, ja vastupidi, seda lähemal on ta ühiskonna õnnetuseks langusele, mida enam ta kaugeneb kristlikust ideaalist. Siis saab Kirik asjade loomusest tulenevalt ka kristliku tsivilisatsiooni tegusaks kaitsjaks ja toetajaks.”***

* Vt Vatikani I Kirikukogu, sessio III, cap. 2. (DS 3005).

** Vt Tridenti Kirikukogu, sessio VI, cap. 2 (DS 1552).

*** P. Pius X, apostellik ringkiri *Il fermo proposito* (11. VI 1905).

E. Illegitiimsus par excellence

Kui selles seisnebki kord ja legitiimsus, siis on kerge mõista, mis on Revolutsioon, sest see on selle korra vastand. See on korratus ja illegitiimsus *par excellence*.

3. Uhkus ja meelelisus – Revolutsiooni metafüüsilised väärtused

Revolutsiooni vaimu väljendavad hästi kaks metafüüsiliste väärtustena käsitletavat mõistet: täielik võrdsus ja täielik vabadus. Ja kaks kirge, mis Revolutsiooni kõige paremini teenivad, on uhkus ja meelelisus.

Mis puutub kirgedesse, tuleb meil selgitada, mis tähenduses me käesolevas töös seda sõna kasutame. Taotlemaks väljendamise lühidust, toetudes erinevate vaimulikel teemadel kirjutavate autorite keelekasutusele, peame kirgedest kui Revolutsiooni toetavatest teguritest rääkides silmas just nimelt korrastamata kirgi. Järgides igapäevast keelekasutust, loeme korrastamata kirgede hulka kõik patuajendid, mis on inimeses kolmesuguse himu – lihahimu, silmahimu ja elukõrkuse* – tagajärjel.

A. Uhkus ja egalitarism

Uhke isik, kes on allutatud kellegi teise võimule, vihkab kõigepealt konkreetset iket, mis teda rõhub.

* 1 Jh 2:16.

Järgmisel astmel vihkab uhke inimene igasugust võimu üleüldse ja igasugust iket, ja veelgi enam, abstraktselt mõistatud võimu põhimõtet ennast.

Kuna ta vihkab igasugust võimu, vihkab ta ka ükskõik mis laadi üleolekut. Selles kõiges väljendub ka tõeline vihkamine Jumala vastu.*

See vihkamine igasuguse ebavõrdsuse vastu on vahel läinud nii kaugemale, et on ärgitanud mõningaid kõrge positsiooniga inimesi riskima oma kohaga ja sellest isegi ilma jääma ainult sellepärast, et nad ei taha tunnistada kellegi teise üleolekut.

Enamgi veel – vaenulikkuse ägeduses võib uhkus juhtida isikut võitlema anarhia eest ja keelduma kõrgeimastki võimust, kui seda talle pakutaks. Seda sellepärast, et ainuüksi sellise võimu olemasolu fakt kinnitab otseselt ja selgelt autoriteedi põhimõtet, millele iga inimene, ka uhke, peab alluma.

Uhkus võib juhtida kõige radikaalsema ja täielikuma egalitarismini.**

Radikaalsel ja metafüüsilisel egalitarismil on mitmeid aspekte.

* Vt allpool alapunkti m.

** Egalitarism (tulenevalt pr k sõnast "*égal*" ehk "võrdne") on filosoofiline teooria, mille järgi on kõik inimesed asjade loomuliku korra kohaselt võrdsed mitte üksi fundamentaalse inimväärikuse, vaid ka sotsiaalse staatuse poolest. Oma äärmuslikes vormides eitab egalitaristlik teooria mitte üksnes ühiskondliku hierarhia, vaid üleüldse igasuguse ebavõrdsuse põhjendatust. – *Toim.*

a. *Võrdsus inimese ja Jumala vahel.* Panteism, immanentism ja kõik religiooni esoteerilised vormid püüavad seada Jumalat ja inimest ühele tasemele ja omistada viimasele kavatsuslikult jumalikud omadused. Ateist on egalitarist, kes vältimaks absurdset väidet, et inimene on Jumal, satub teise absurdi, kuulutades, et Jumalat ei ole. Sekularism on ateismi ja seetõttu ka egalitarismi üks vormidest, mis kinnitab, et pole võimalik olla kindel Jumala olemasolus ja järelikut peab inimene tegutsema ajalikus maailmas, justkui Jumalat poleks olemas, teisisõnu, ta peab käituma nagu isik, kes on Jumala troonilt tõuganud.

b. *Võrdsus kiriklikus valdkonnas:* pühitsusliku, õpetusliku ja valitseva võimuga varustatud või vähemalt hierarhiliste astmetega preestriseisuse likvideerimine.

c. *Võrdsus erinevate religioonide vahel.* Igasugune religioosne diskrimineerimine on hukkamõistu väärt, sest see rikub inimeste fundamentaalset võrdsust. Erinevad religioonid peavad saama täpselt võrdse kohtlemise osaliseks. Kinnitada, et ainult üks religioon on tõene ja välistada kõik teised, tähendab ühe religiooni kõrgemaks tunnistamist. See on vastuolus evangeelse leebusega ning kujutab endast poliitiliselt sobimatut teguviisi, mis suleb inimeste südamed selle religiooni ees.

d. *Võrdsus poliitika valdkonnas:* valitsetavate ja valitsejate vahelise ebavõrdsuse kõrvaldamine või vähemalt selle vähendamine. Võim ei tulene mitte Jumalast, vaid massidelt – need käsivad ja valitsus peab kuuletuma. Monarhia

ja aristokraatia tuleb nende antiegalitaarsuse tõttu seestmiselt kurjade valitsusvormidena hukka mõista. Ainult demokraatia on legitiimne, õiglane ja evangeelne.*

e. *Võrdsus ühiskonna ülesehituses*: likvideerida klassid, eriti need, mis püsivad pärimisele toetudes. Kõrvaldada igasugune aristokraatia mõju ühiskonna juhtimisele ning kultuuri ja kommete üldisele tasemele. Loomulik hierarhia, mis põhineb intellektuaalse töö ülimuslikkusel füüsilise töö suhtes, kaob nendevahelise erinevuse ületamise läbi.

f. *Indiviidi ja riigi suhete vahel seisvate struktuuride kõrvaldamine ning igale ühiskondlikule struktuurile omaste privileegide kaotamine*. Rohkem kui absolutistlikku kuningavõimu vihkab Revolutsioon vahepealseid struktuure ja keskaegseid orgaanilisi monarhiaid, kuna absolutistlik kuningavõim püüab kõiki, isegi kõrgeimatest klassidest pärit alamad, asetada suhtelise võrdsuse tasandile, madalamasse seisundisse, ja kuulutab seeläbi ette indiviidi kaotamist ja anonüümseks muutmist, mis on oma haripunkti saavutanud sotsialistlike ühiskondade suurtes linnasülemites. Vahepealsete struktuuride seas, mis on määratud hävitamisele, on esimesel kohal perekond. Enne kui õnnestub perekond likvideerida, püüab Revolutsioon selle seisundit alandada, seda moonutada ja kõikvõimalikul viisil mõnitada.

* Vt. P. Pius X, apostellik ringkiri *Notre charge apostolique* (25.VIII 1910), nr 23.

g. *Majanduslik võrdsus*. Mitte keegi ei oma midagi – kõik kuulub kollektiivile. Likvideeritakse eraomandus ja iga isiku õigus kõigi oma töö viljade täielikule kasutamisele ja ameti vabale valimisele.

h. *Võrdsus inimeksistentsi välistes aspektides*. Erinevus viib kergesti ühiskondliku seisundi ebavõrdsusele ja seetõttu tuleb erinevusi riietuse, eluasemete, mööbli, kommete ja muu sarnase osas vähendada niipalju kui võimalik.

i. *Hingede võrdsus*. Propaganda nii-öelda standardiseerib kõik hinged, võtab neilt nende isikupära ja jätab nad peaaegu omaenda eluta. Isegi psühholoogilised ja hoiakuid puudutavad erinevused sugupoolte vahel vähenevad nii palju kui võimalik. Kaovad rahvad, kes oma olemuselt on suur perekond erinevaid, kuid neile ühiste väärtuste alusel harmooniliseks ühtsuseks liidetud hingi, ning asemele ilmuvad massid oma suure, tühja, kollektiivse ja orjastatud hingega.*

j. *Võrdsus kõigis ühiskondlikes subetes*: täiskasvanute ja noorte, tööandjate ja töövõtjate, õpetajate ja õpilaste, abielumehe ja -naise, vanemate ja laste vahel jne.

k. *Võrdsus rahvustevahelises korralduses*. Riigi on loonud iseseisev rahvas, kellele kuulub täielik võim mingi territooriumi üle. Suveräänsus on seega omandiõiguse väljendus avalikus õiguses. Kui me võtame omaks rahva

* Vt paavst Pius XII jõulupöördumine, 24. XII 1944: AAS 37 [1945], lk 10-23.

mõiste, kelle omadused eristavad teda teistest rahvastest, ning suveräänsuse idee, leiame end vältimatult ebavõrdsuse faktide eest, mis puudutavad võimeid, vooruseid, arvukust jne. Kui me võtame omaks territooriumi idee, siis on meil tegemist erinevate territooriumite vaheliste kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete ebavõrdsustega. See on põhjus, miks Revolutsioon, mis on põhimõtteliselt egalitaristlik, unistab kõigi rasside, rahvaste ja riikide sulatamisest üheksainsaks rassiks, rahvaks ja riigiks.*

1. *Võrdsus maa erinevate osade vahel*. Samadel põhjustel ja samasuguste vahenditega püüab Revolutsioon kõrvaldada praegustes riikides igasugust, olgu siis poliitilist, kultuurilist või muud laadi tervet regionalismi.

m. *Egalitaarsus ja Jumala vihkamine*. Püha Thomas Aquinost õpetab,** et loodud asjade ja olendite erinevus ja nende hierarhiline astmelisus on hea iseeneses, sest see läbi saab Looja täiuslikkus loodus selgemalt särada. Edasi ütleb ta, et jumalik Ettehooldus seadis sisse ebavõrdsuse nii inglite*** kui ka inimeste vahel, nii maises paradiisis kui ka selles patujärgse pagenduse maailmas.**** Maailm, mis koosneks võrdsetest loodutest, oleks maailm, milles loodute ja Looja sarnasus oleks kõrvaldatud suurimal võimalikul määral. Igasuguste ebavõrdsuste põhimõtte-

* Vt I osa, XI peatükk, 3.

** Vt *Summa Contra Gentiles*, II, 45; *Summa Theologica*, Ia, q. 47, a.2.

*** Vt *Summa Theologica*, Ia, q. 50, a. 4.

**** Sealsamas, q. 96, a. 3 ja 4.

line vihkamine on seega enda asetamine metafüüsilisse opositsiooni Jumala ja loodu vahelise sarnasuse parimate elementide suhtes. See on Jumala vihkamine.

n. *Ebavõrdsuse piirid*. Sellest õpetuslikust selgitusest ei saa loomulikult teha järeldust, et ebavõrdsus on alati ja vältimatult hea.

Kõik inimesed on võrdsed oma loomuse poolest ja ebavõrdsed ainult aktsidentsiaalsete omaduste poolest. Õigused, mis tulenevad inimeseksolemise tõsiasiast, on võrdsed kõigile: õigus elule, aule, küllaldastele elutingimustele (ja seetõttu tööle), omandusele, perekonna loomisele ja eelkõige tõelise religiooni tundmisele ja praktiseerimisele. Ebavõrdsused, mis rikuvad neid õigusi, on vastuolus jumaliku Ettehoolduse korraga. Kuid nimetatud piirides on need ebavõrdsused, mis tulenevad sellistest aktsidentsidest, nagu voorused, võimed ja annid, jõud, perekond, traditsioonid jne, igati õiglasel ja kooskõlas jumaliku maailmakorraldusega.*

B. Meelelisus ja liberalism

Koos uhkusega, mis sünnitab igasugust egalitarismi, on liberalismi põhjuseks meelelisus selle mõiste laiemas tähenduses. Just nimelt neis süngeis sügavikes asub kokkupuutepunkt kahe Revolutsiooni metafüüsilise põhi-

* Vt. paavst Pius XII, jõulupöördumine, 24. XII 1944: AAS 37 [1945], lk 10-23.

mõtte, võrdsuse ja vabaduse vahel, mis on paljudest aspektidest vaadatuna omavahel vastuolus.

a. *Hierarhia inimhinges*. Jumal, kes vajutas hierarhilise märgi igale nähtavale ja nähtamatule loodule, tegi sedasama ka inimhinges. Mõistus peab juhtima tahet ja tahe peab juhtima tundeid. Pärispatu tagajärjena eksisteerib inimeses pidev konflikt meeleliste võimete ja mõistusest juhitud tahte vahel: oma liikmetes aga näen teist seadust, mis sõdib vastu minu mõistuse seadusele.*

Kuid tahe, ehkki sunnitud valitsema alati mässule kalduvate alamate (kirgede) üle, omab vahendeid, et alati võita – eeldusel, et ta ei seisa Jumala armule vastu.**

b. *Egalitaarsus inimhinges*. Revolutsiooniline protsess, mis püüdleb üleüldise võrdsustamise poole, pole midagi muud kui valitsemise funktsiooni usurpeerimine nende poolt, kes peavad olema kuulekad. Kui see protsess kantakse üle hinge võimete omavahelistele suhetele, viib see paratamatult taltsutamata kirgede haletsusväärse türanniani nõrga ja murtud tahte ning ebakriitilise mõistuse üle, eriti aga määratseva meelelisuse valitsemiseni mõõdukuse ja häbitunde üle.

Kui Revolutsioon kuulutab metafüüsilise põhimõttena absoluutset vabadust, teeb ta seda ainult selleks, et õigustada kõige hullemaid kirgi ja kõige hukutavaid eksitusi.

* Rm 7:23.

** Vt Rm 7:25.

c. *Egalitaarsus ja liberalism*. Asjade korra ümberpööramine, millest me räägime – see tähendab õigus mõelda, tunda ja teha kõike, mida nõuavad taltsutamata kired –, kujutabki endast liberalismi olemust. Seda on selgelt näha liberaalse doktriini radikaalsemates vormides. Neid analüüsid võib täheldada, et liberalism pole huvitatud vabadusest hea jaoks, vaid on kiivalt huvitatud ainult vabadusest kurja jaoks. Kui liberalism on võimul, piirab ta kergesti ja isegi rõõmuga vabadust hea jaoks nii palju kui võimalik ning kõikvõimalikel viisidel kaitseb, soodustab ja autasustab vabadust kurja jaoks. Selles ilmutab ta end katoliikliku tsivilisatsiooni vastasena, mis annab oma täieliku toetuse ja vabaduse kõigele, mis on hea, ja piirab kurja nii palju kui see on võimalik.

Niisiis, vabadus kurja jaoks ongi täpselt see vabadus, mida vajab ja pooldab inimene, niikaua kuni ta on oma sisemuses “revolutsionäär”, see tähendab, niikaua kuni ta nõustub kirgede türanniaga oma mõistuse ja tahte üle.

Sel moel kujutavad liberalism ja egalitarism endast ühe ja sama puu vilju.

Uhkus, mis sünnitab igasuguse võimu vihkamise,* toob kaasa ka selgelt liberaalse hoiaku, mistõttu uhkust tuleb pidada liberalismi aktiivseks teguriks. Kui aga Revolutsioon andis endale aru, et vabadus põhjustab ebarõrdsust – nimelt kui oma võimete ja nende kasutami-

* Vt ülalpool punkti A.

se poolest ebavõrdsed inimesed jäävad vabaks –, otsustas ta ebavõrdsuse vihkamise tõttu vabaduse ohverdada. See sünnitas Revolutsiooni sotsialistliku faasi, mis pole muud kui üks selle protsessi etappidest. Revolutsioon loodab saavutada lõpuks sellise asjade seisu, milles täielik võrdsus eksisteerib koos täieliku vabadusega.

Ajalooliselt pole sotsialistlik liikumine midagi muud kui liberaalse liikumise tavaline täiustamine. See, mis viib autentse liberaali sotsialismi vastuvõtmiseni, seisneb asjaolus, et sotsialismis on tuhanded head või vähemalt süüitud asjad türanlikul viisil keelatud, samas kui soodustatud on kõige hullemate ja vägivaldsemate kirgede – nagu kadeduse, laiskuse ja meelelisuse – metoodiline rahuldamine. Teisest küljest mõistab liberaal, et sotsialistliku korra puhul pole võimu haarde laiendamine midagi muud kui ainult süsteemi loogika raames nõutud vahend ihaldatud lõppeesmärgi, see tähendab lõpliku anarhia saavutamisele.

Kokkupõrked teatud naiivsete ja tagurlike liberaalide ning sotsialistide vahel on seega ainult tavalised pealiskaudsed vahejuhtumid revolutsioonilises protsessis. Nad on kahjutud arusaamatused, mis ei sega ei Revolutsiooni sügavat loogikat ega tema pidurdamatut kulgemist suunas, mis selle jaoks, kes näeb asju selgelt, on ühtaegu nii sotsialistlik kui liberaalne.

d. *Rock'n-rolli põlvkond*. Kirjeldatud revolutsiooniline protsess hingedes on viimastes põlvkondades, eriti aga

kaasaja teismelistes, kes lasevad ennast hüpnotiseerida rock'n'rollil,* välja kujundanud sellise mõistuse tegevusvormi, mida iseloomustab mõistuse kontrollita ja tahte efektiivse osaluseta toimivate esmaste reaktsioonide spontaansus ning kujutluste ja tunnete domineerimine tegelikkuse metoodilise analüüsi üle. See kõik on suures osas sellise pedagoogika vili, mis pea täielikult elimineerib loogika ja tõelise tahtekasvatuse rolli.

e. *Egalitarianism, liberalism ja anarhism*. Vastavalt eelmistele punktidele, õhutab korrastamata kirgede möll ühelt poolt igasuguste piirangute ja seaduste vihkamist, teiselt poolt aga igasuguse ebavõrdsuse vihkamist. See möll viib edasi utoopilise marksistliku anarhismi kontseptsioonini, mille kohaselt arenenud inimkond elab ilma klassideta ja valitsuseta ning võib rõõmustada täiusliku korra ja peaaegu täieliku vabaduse üle, millest ei tulene mingit ebavõrdsust. Nagu võib märgata, on see ideaal samaaegselt kõige liberaalsem ja kõige egalitaarsem, mida võib ette kujutada.

Tõepoolest, marksismi anarhiline utoopia oleks asjade seis, kus inimesiksus on saavutanud nii kõrge arengu-

* Raamat kirjutati 1959. aastal, kui noorsoo hulgas oli moes rock'n-roll. Tänapäeval kuulub see muusika minevikku ja seda kuulab tavaliselt vanem põlvkond, samas kui kaasaegne noorsugu eelistab veelgi primitiivsemaid rütme ja meloodiaid. – *Tlk*.

taseme, et ta on võimeline vabalt arenema ühiskonnas, kus pole ei riiki ega valitsust.

Selles ühiskonnas – mis võib elada täielikus korras sellest hoolimata, et tal puudub valitsus – oleks tootmine kõrgelt organiseeritud ja arenenud ning vahe intellektuaalse ja füüsilise töö vahel jääks minevikku. Mingi veel määratlemata selektiivne protsess peaks usaldama majanduse juhtimise kõige võimekamate kätte, ilma et seeläbi formeeruksid klassid.

Need oleksid ainsad ja vähetähtsad ebavõrdsuse jäänused. Kuna aga anarhiline kommunistlik ühiskond pole ajaloo lõppetapp, võib õigustatult eeldada, et need ebavõrdsuse jäänused likvideeruksid edasise evolutsiooni käigus.

VIII peatükk

Mõistus, tahe ja tunded inimeste tegude kujundamisel

Eelmised mõtisklused vajavad selgitust mõistuse, tahte ja tunnete rolli kohta eksituse ja kire vahel esinevates suhetes.

Võib näida, justkui me väidaks, et mõistus on iga eksituse välja mõelnud selleks, et õigustada mingit korrastamata kirge. Sel moel peaks igat liberaalseid põhimõtteid tunnistasvat moralisti tõukama tagant liberaalsed tendentsid.

Seda me aga ei väida. Moralist võib jõuda liberaalse järelduseni ka ainuüksi pärispatust haavatud mõistuse nõrkuse tõttu. Kas sellisel juhul peaks põhjuseks olema mingit muud laadi moraalne eksimus, näiteks hoolimatus? See on küsimus, mis jääb meie uurimuse piirest välja-poole.

Mida me kinnitame, on see, et ajaloolisest vaatepunktist peitub Revolutsiooni esmapõhjus kõige tugevamas kirgede käärimises ning me oleme kaugel sellest, et eitada õpetuslike eksituste suurt rolli kõnealuses protsessis.

Silmapaistvad autorid nagu de Maistre, de Bonald, Donoso Cortes ja paljud teised on kirjutanud arvukalt teoseid

eksitustest ja viisidest, kuidas XV-XVI sajandil ja sealt edasi kuni XX sajandini ühed eksitused tulenesid teistest; meie kavatsuseks pole siin seda pikemalt käsitleda.

Küll aga näib eriti asjakohane keskenduda kirgede tähtsusele ja mõjule – käesoleva revolutsioonilise protsessi rangelt ideoloogilistele aspektidele – sest meile tundub, et sellele ei pöörata piisavat tähelepanu. Sel põhjusel ei mõisteta Revolutsiooni kogu tema terviklikkuses, mille tagajärjeks on sobimatute vasturevolutsiooniliste meetodite kasutamine.

Lisame nüüd üht-teist selle kohta, kuidas kired ideid mõjutavad.

1. Langenud loomus, arm ja vaba tahe

Ainuüksi oma loomulike võimete abil võib inimene ära tunda paljusid tõdesid ja praktiseerida erinevaid vooruseid. Kuid kõigi Jumala käskude tundmises ja täitmises on tal ilma armu abita võimatu püsida.*

See tähendab, et igas pattulangenud inimeses on alati mõistuse nõrkus ja igasugust mõistuslikku analüüsi ennetav esmane kalduvus, mis õhutab teda mässule seaduse vastu.**

* Vt I osa, VII ptk, 2.D.

** Vt Donoso Cortes, *Ensayo sobre el Catolicismo, el Liberalismo y el Socialismo*, in: *Obras Completas* (Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos, 1946, köide 2, lk 377). Seal esitatud käsitlusel on meie uurimusega palju ühist.

2. Revolutsiooni idu

See fundamentaalne kalduvus mässule võib teatud hetkel saada tahte heakskiidu. Nii teeb langenud inimene ühest või mitmest käsust üle astudes pattu. Kuid elamine pidevas konfliktis südametunnistusega toob tihti kaasa hingelise ängistuse, mille ajal läheb mäss kaugemale ja jõuab vähem või rohkem varjatud vihkamiseni moraalse korra kui niisuguse vastu. See vihkamine, olles oma olemuselt revolutsiooniline, võib sünnitada õpetuslikke eksimusi ning viia isegi moraalseaduse ja ilmutatud usutõega vastuolus olevate põhimõtete teadliku ja avaliku kuulutamiseni, mis kujutab endast pattu Püha Vaimu vastu.

Kui see vihkamine hakkas juhtima Lääne ajaloo sügavaimaid suundumusi, saigi Revolutsioon alguse. See protsess areneb kaasajal edasi ja tema eksitused kannavad sellest vihkamisest ilmset märki, mis on meie päevade usust taganemise kõige aktiivsemaks põhjuseks. Kuid oma olemuselt ei saa seda vihkamist taandada ainult õpetuslikule süsteemile: see on äärmusliku tasemeni võimendunud korrastamata kirg.

See väide, mis käib konkreetse Revolutsiooni kohta, ei tähenda, et iga eksituse aluseks oleks alati mõni korrastamata kirg. Samuti pole see vastuolus asjaoluga, et sageli oli eksitus see, mis vabastas konkreetsetes hingest või isegi teatud ühiskonnagrupis kirgede mässu. Me väidame lihtsalt, et revolutsioonilise protsessi – olgu see siis käsitletud tervikuna või oma põhilistes episoodides

– kõige tegusam ja sügavam allikas peitub just kirgede rahutuses.

3. Revolutsioon ja ebasiirus

Võib esitada järgmise vastuväite: kui kired on revolutsioonilises protsessis nii olulised, siis näib, et tema ohvrid peavad tegutsema alati vähemalt teatud määral ebasiiralt. Kui näiteks protestantism on Revolutsiooni laps, kas see siis tähendab, et iga protestant on ebasiiruse seisundis? Kas see ei lähe vastuollu Kiriku õpetusega, mis tunnistab, et teistes religioonides võib olla hingi, kes tegutsevad siiras usus?

On selge, et isik, kes juhindub täielikult siirast usust ja kellel on põhimõtteliselt vasturevolutsiooniline vaim, võib ületamatu teadmatuse tõttu langeda revolutsiooniliste sofismide võrku (olgu need siis religioosset, filosoofilist, kultuurilist või poliitilist laadi). Sellistel isikutel pole mingit süüd.

Mutatis mutandis võib sedasama väita ka nende kohta, kes mõistuse ettekavatsemata eksituse tagajärjel aktsepteerivad revolutsioonilist õpetust ühes või teises piiratud punktis.

Kuid kui keegi on vaimustatud Revolutsioonile omastest korrastamata kirgedest ja on osaline tema vaimus, peab vastus olema teistsugune.

Revolutsionäär võib sellistes tingimustes olla veendunud, et Revolutsiooni mässulised loosungid on täiuslikud.

Ta ei ole seda tehes ebasiiras, kuid ta on süüdi eksituses, millesse ta on langenud.

Samuti võib juhtuda, et revolutsionäär tunnistab õpetust, milles ta pole veendunud või milles ta on veendunud vaid osaliselt. Sel juhul on ta osaliselt või täielikult ebasiiras.

Seoses sellega tundub peaaegu üleliigsena märkida, et kui me väidame, et Marxi õpetused sisaldasid kaudselt ja varjatult pseudo-reformatsiooni ja Prantsuse revolutsiooni eksitustes, siis ei pea me silmas, et nende kahe liikumise pooldajad oleksid olnud teadlikud marksistid enne Marxi õpetuse kirjalikku formuleerimist ja justkui nad ainult silmakirjalikkusest varjanuks oma veendumusi.

Kristlikule voorusele on omane hinge võimete õige korrastamine ja seeläbi armust valgustatud ja Kiri-ku Õpetusametist juhitud mõistuse selguse suurenemine. Just nimelt seetõttu on iga pühak tasakaalukuse ja erapooletuse eeskuju. Tema otsuste objektiivsus ja tema tahte kindel suunatus heale pole nõrgestatud korrastamata kirgede mürgisest hingusest.

Vastupidi, sel määral, mil inimene langeb vooruses ja allub kirgede ikkele, väheneb ka tema objektiivsus kõiges kirgedega seotus. See objektiivsus saab eriliselt rikutud enese kohta käivates hinnangutes.

Mis puutub igasse konkreetsesse juhtumisse, siis jääb Jumala saladuseks, mil määral andis Revolutsiooni vaimust haaratud aeglaselt edasiliikuv revolutsionäär XVI

või XVIII sajandil endale aru selle õpetuse sügavamast mõttest ja selle lõpptagajärgedest.

Igal juhul tuleb täielikult välistada hüpotees, justkui nad kõik oleksid olnud teadlikud revolutsionäärid.

IX peatükk

“Pool-vasturevolutsionäär” on samuti Revolutsiooni poeg

Kõik, mis siinses uurimuses on öeldud, annab aluse teatud praktiliseks vaatluseks.

Seesmiselt Revolutsioonist kujundatud vaimud võivad mitmesuguste asjaolude ja kokkusattumuste koostmõjul, nagu näiteks kasvatus tugevalt traditsioonilises ja moraalses keskkonnas, ühes või mitmes punktis säilitada vasturevolutsioonilise hoiaku.*

Sellest hoolimata valitseb nende “pool-vasturevolutsionääride” meelsuses kindlalt Revolutsioon. Rahva seas, mille enamus viibib sellises hingeseisundis, pole võimalik Revolutsiooni maha suruda niikaua, kuni inimeste hoiakud ei muutu.

Revolutsiooni terviklikkuse järelalusena on ainult täielik vasturevolutsionäär ehtne vasturevolutsionäär.

Mis puutub “pool-vasturevolutsionääridesse”, kelle hinges on Revolutsiooni ebajumal hakanud kõikuma, siis nende olukord on veidi teistsugune. Selle üle arutleme hiljem.**

* Vt I osa, VI ptk., 5. A.

** Vt II osa, XII ptk., 10.

X peatükk

Kultuur, kunst ja keskkond Revolutsioonis

Kirjeldanud revolutsioonilise protsessi keerukust ja ulatust hinge sügavaimatel tasanditel ning seega inimeste meelsuses, on meil kergem näidata kultuuri, kunsti ja keskkonna täit tähtsust Revolutsiooni edasiliikumisel.

1. Kultuur

Revolutsioonilised ideed annavad oma lähtekohaks olevaile tendentsidele vahendi end oma pooldajate ja kolmandate isikute silmis vastuvõetavaks teha ja keh-testada.

Nad teenivad revolutsionääre, et neid nende tõelistes veendumustes nõrgestada ja seeläbi neis kirgi mässule õhutada. Need ideed kujutavad endast inspiratsiooni ja mudelit Revolutsiooni loodud institutsioonidele. Neid võib leida teaduse või kultuuri kõige erinevamate valdkondades, sest on peaaegu võimatu, et ükski neist valdkondadest poleks vähemalt kaudselt haaratud Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni vahelisse võitlusse.

2. Kunst

Arvestades seda, et Jumal on sisse seadnud saladuslikud ja imetusväärsed suhted ühelt poolt kindlate vormide, värvide, helide ja lõhnade ning teiselt poolt, teatud hingeseisundite vahel, on ilmselge, et kunsti läbi on võimalik sügavalt mõjutada meelsust ja kallutada üksikisikuid, perekondi ja rahvaid selle poole, et kujundada neid sügavalt revolutsioonilise vaimuseisundi omaksvõtmise poole. Piisab, kui meenutada analoogiat Prantsuse revolutsiooni vaimu ja selle vältel kujundatud moe vahel, või siis analoogiat kaasaegse revolutsioonilise möllu ning kaasaegsete ekstravagantsuste vahel moes ja niinimetatud avangardsetes kunstivooludes.

3. Keskkond

Keskkond võib soodustada häid või halbu kombeid. Sel määral, mil see toetab häid kombeid, võib see imetusväärsel kindlusena Revolutsioonile vastu seista, või vähemalt pidurdada selle kulgu kõiges kombeliselt terves leiduva inertsil jõul. Sel määral, mil keskkond aga soodustab halbu kombeid, võib see isikutele edasi kanda revolutsioonilise vaimu mürki ja selle hävitavat jõudu.

4. Kunsti ja keskkonna ajalooline roll revolutsioonilises protsessis

Sel põhjusel tuleb tunnistada, et kommete ja elustiilide üleüldine demokratiseerimine, mida tõugatakse

süsteemiliselt kasvavas progressioonis äärmusliku vulgaarsuse suunas, samuti teatud kaasaegsete kunstivoolude proletariseeriv tegevus, on aidanud kaasa egalitaarsuse triumfile samal või isegi suuremal määral kui seda on teinud teatud seaduste vastuvõtmine või teatud tüüpiliselt poliitiliste institutsioonide sisseseadmine.

Samuti tuleb tunnistada, et kui ühel isikul õnnestuks näiteks peatada amoraalne või agnostiline film või televisiooniprogramm, võiks ta teha Vasturevolutsiooni heaks rohkem kui näiteks siis, kui tal läheks tavapäraste parlamentaarsete protseduuride tulemusena korda kukutada vasakpoolne valitsus.

XI peatükk

Revolutsioon, patt ja Lunastus. Revolutsiooniline utoopia

Revolutsiooni mitmesuguste aspektide seas tuleb rõhutada seda, et ta kallutab oma pooldajaid alahindama või eitama hea ja kurja, pärispatu ja Lunastuse mõisteid.

1. Revolutsioon eitab pattu ja Lunastust

Nagu me nägime, on Revolutsioon patu vili. Kui ta aga seda tunnistaks, paljastaks ta iseennast ja pöörduks oma põhjuste vastu.

See seletab, miks Revolutsioon kaldub mitte üksnes oma patus peituvaid juuri maha vaikima, vaid ka eitama patu mõistet ennast. Radikaalne eitus, mis puudutab niihästi pärispattu kui isiklikku pattu, toimub peamiselt järgnevalt:

- Filosoofiliste ja juriidiliste süsteemide läbi, mis eitavad igasuguse moraalseaduse olemasolu ja kehtivust või annavad sellele seadusele naeruväärsed ja kõikuvad ilmalikud alused;
- Tuhandete viiside läbi, millega propaganda kujundab masside seas sellise hingeseisundi, mis lihtsalt

ignoreerib moraalsust ilma seda otseselt eitamata. Kogu au, mis peab kuuluma voorustele, antakse eba- jumalatele nagu raha, töö, tulemuslikkus, julgeolek, tervis, füüsiline ilu, füüsiline jõud, meeleline lõbu jne.

Revolutsioon hävitab kaasaegses inimeses ka patu mõis- te enese ning vahetegemise hea ja kurja vahel. *Ipso facto* eitab ta ka seda, et meie Issand Jeesus Kristus on meid lunastanud, sest kui pole pattu, muutub Lunastus mõis- tetamatuks ja kaotab igasuguse loogilise sideme ajaloo ja reaalse eluga.

2. Ajalooline näide: patu eitamine liberalismis ja sotsialismis

Igal oma etapil on Revolutsioon alati püüdnud pattu ala- hinnata või seda radikaalselt eitada.

A. Indiviidi patusiüüta eostamine

Oma liberaalses ja individualistlikus faasis õpetas Re- volutsioon, et inimesel on eksimatu mõistus, tugev ta- he ja kired, milles ei leidu mingit korratust. Sellest tule- nes inimliku korralduse kontseptsioon, milles täiuslikuks olendiks peetud indiviid oli kõik ja riik oli mittemiski või peaaegu mittemiski, äärmisel juhul paratamatult va- jalik või ajutiselt vajalik kuri nähtus. See oli periood, mil mõeldi, et eksituste ja kuritegude ainsaks põhjuseks on teadmatus ning et tee vanglate sulgemisele viib läbi

koolide avamise. Nende illusioonide põhidogmaks oli indiviidi patusüüta eostamine.

Liberaali võimsaks relvaks võimaliku riigipoolse rõhumise ja klikkide kujunemise vastu, mis võisid ta kõrvaldada avalike asjade juhtimise juurest, oli poliitiline vabadus ja üleüldine valimisõigus.

B. Rabvamasside ja riikide patusüüta eostamine

Juba eelmisel [st XIX sajandil] sai ilmselgeks selle kontseptsiooni vähemalt osaline ekslikkus, kuid Revolutsioon ei taganenud. Selle asemel, et tunnistada oma eksitust, asendas ta selle teisega, nimelt masside ja riigi patusüüta eostamise dogmaga. Selle kontseptsiooni kohaselt kaldub üksikisik egoismi ja võib eksida, kuid massidel on alati õigus ning nad ei lase end kunagi kirgedest juhtida. Nende patuta tegutsemisvahendiks on riik, nende eksimatuks väljendusvahendiks on üleüldine hääletamine – mille tulemusena ilmuvad sotsialistlikest mõtetest läbi imbunud parlamendid – või siis karismaatilise diktaatori tugev tahe, mis alati juhib masse nende endi tahte täitmisele.

3. Lunastus teaduse ja tehnika läbi: revolutsiooniline utopia

Ükskõik mil viisil, olgu siis seda ainuüksi indiviidile, rahvamassidele või riigile suunates, alati on just nimelt inimene see, kellesse Revolutsioon asetab kogu oma usalduse. Tänu teadusele ja tehnikale võib iseeneses piisav

inimene lahendada ise kõik oma probleemid, kaotada valu, vaesuse, teadmatuse, ebakindluse – lühidalt öeldes kõik, mida meie nimetame pärispatu ja isiklike pattude tagajärjeks.

Utopia, milleni Revolutsioon meid juhib, on maailm, milles üheksainsaks ülemaailmseks vabariigiks ühinenud maad poleks midagi enam geograafilistest nimedest, maailm, milles poleks mingit sotsiaalset ega majanduslikku ebavõrdsust, mis oleks juhitud teaduse ja tehnika, propaganda ja psühholoogia abil, et saavutada igasuguse üleloomuliku abita inimese lõplik õnn.

Sellises maailmas ei leiduks meie Issanda Jeesuse Kristuse Lunastusele mingit kohta, sest inimene saab kurjusest võitu teaduse abil, muudab maailma tehnoloogia abil naudinguid pakkuvaks paradiisiks ning elu lõputu pikendamise läbi loodab ühel päeval võitu saada ka surmast.

XII peatükk

Revolutsiooni patsifistlik ja antimilitaarne iseloom

Eelmises peatükis kirjeldatu valguses on kerge mõista, et Revolutsioonil on patsifistlik ja seega antimilitaarne iseloom.

1. Teadus likvideerib sõjad, sõjaväed ja politsei

Revolutsiooni tehnoloogilises paradiisis peab rahu muutuma püsivaks, kuna teadus on näidanud, et sõda on kuri ning tehnika võib lahendada kõik tema põhjused.

Sellest tuleneb põhimõtteline vastuolu Revolutsiooni ja sõjaväe vahel, mis tuleb täielikult likvideerida. Ülemaailmses vabariigis saab olema ainult politsei, mis likvideeritakse niipea kui teaduse ja tehnoloogia areng on kuritegevuse välja juurinud.

2. Doktrinaalne vastuolu mundri ja Revolutsiooni vahel

Ainuüksi oma kohalolu läbi annab munder vahetut ja selget tunnistust teatud tõdedest, mis – ehkki kahtlemata

küll veidi üldised – on iseloomult kindlasti vasturevolutsioonilised:

- selliste väärtuste olemasolu, mis on suuremad kui elu ise ja mille pärast tuleb ohverdada elu – mis on vastuolus sotsialistliku meeletuakuga, mida täielikult iseloomustab kartus riski ja valu ees, julgeoleku ülistamine ning ülim kiindumus maisesse ellu;
- moraalsuse olemasolu, sest kaitseväärtuslik elukord põhineb täielikult au ja hüve teenistuses seisva ning kurja vastu suunatud jõul, just nagu ka muudel vasturevolutsioonilistel mõistetel.

3. Revolutsiooni “temperament” on vastuolus sõjaväelise elukorraldusega

Lõpetuseks, Revolutsiooni ja sõjaväelise vaimu vahel eksisteerib temperamentide antipaatia. Niikaua kuni Revolutsioon pole saavutanud täielikku kontrolli juhtimisvahendite üle, on ta sõnarahke, ilukõneline ja võrgutav. Asjade lahendamine vahetul, karmil ja otsekoheisel ehk sõjaväelisel viisil on äärmiselt vastumeelne sellele, mida me võime nimetada Revolutsiooni praeguseks temperamendiks. Me rõhutame “praeguseks”, pidades silmas Revolutsiooni praegust etappi meie keskel, sest kui Revolutsioon on kõikvõimas, siis pole midagi temast despootlikumat ja õelamat. Nõukogude Liit on selle ilmekaks tõestuseks. Kuid isegi siis jääb püsima vastuolu, sest sõjaväeline vaim on timuka vaimust olemuslikult täiesti erinev.

XII PEATÜKK

* * *

Analüüsinud revolutsioonilist utoopiat tema erinevates aspektides, võime käesolevale uurimusele Revolutsioonist punkti panna.

II osa

Vasturevolutsioon

I peatükk

Vasturevolutsioon on reaktsioon

1. Vasturevolutsioon: eriline Revolutsiooni vastu suunatud võitlus

Kui selline on Revolutsioon, siis mis on Vasturevolutsioon? Sõna-sõnalises tähenduses – ilma talle igapäevases keeles antud õigustamatute ja rohkem või vähem demagoogiliste tähendusvarjunditeta – tähendab Vasturevolutsioon reaktsiooni Revolutsioonile. See tähendab tegevust, mis on suunatud teise tegevuse vastu. Vasturevolutsioon on Revolutsiooni suhtes see, mis pseudo-reformatsiooni suhtes oli vastureformatsioon.

2. Selle reaktsiooni õilis iseloom

Vasturevolutsiooni reaktsioonilisest iseloomust tuleneb ka tema tähtsus ja õilsus. Tõepoolest, kui Revolutsioon püüab meid tappa, siis pole midagi hädavajalikumat reaktsioonist, mis püüab Revolutsiooni hävitada. Põhimõtteline vastuseis vasturevolutsioonilisele reaktsioonile tähendab soovi jätta maailm Revolutsiooni meelevalda.

3. See reaktsioon on suunatud Revolutsiooni kaasaegsete esindajate vastu

Tuleb lisada, et sel moel mõistetuna Vasturevolutsioon pole ega saagi olla viirastustega võitlev liikumine. See peab olema XX sajandi Vasturevolutsioon, mis peab võitlema reaalse Revolutsiooni vastu, nii nagu see kaasajal eksisteerib. Seepärast peab ta võitlema revolutsiooniliste kirgede vastu, mida tänapäeval hõõgvele puhutakse, revolutsiooniliste ideede vastu, mida tänapäeval formuleeritakse, revolutsiooniliste keskkondade vastu, mis end tänapäeval sellistena ilmutavad, sellise revolutsioonilise kunsti ja kultuuri vastu nagu see eksisteerib tänapäeval, samuti nende isikute ja selliste käibearvamuste vastu, mis ükskõik millisel tasemel on praegu kõige aktiivsemateks revolutsiooniteguriteks. Vasturevolutsioon ei ole seega tavaline tagasivaade kahjudele, mida Revolutsioon on põhjustanud minevikus, vaid see on pingutus, et peatada tema liikumine siin ja praegu.

4. Vasturevolutsiooni kaasaegsus ja terviklikkus

Vasturevolutsiooni kaasaegsus ei seisne Revolutsiooni ignoreerimises ega temaga isegi kõige väiksemate sobingute tegemises. Vastupidi, see seisneb nii Revolutsiooni muutumatu olemuse kui ka tema tähtsamate kaasaegsete aktsi-dentsiaalsete ilmingute tundmaõppimises ning nii esimese kui ka teise vastu suunatud intelligentes, kavalas ja süsteemaatilises võitluses, mis kasutab kõiki lubatud vahendeid ja kõikide valguse laste toetust.

II peatükk

Reaktsioon ja ajalooliste reaalsuste muutumatu iseloom

1. Mis tuleb taastada?

Kui Revolutsioon on korratus, siis Vasturevolutsioon on korra taastamine. Ning korra all me mõistame Kristuse rahu Kristuse valitsemise all, see tähendab, karmi ja hierarhilist, oma alustes sakraalset, antiegalitaarset ja anti-liberaalset kristlikku tsivilisatsiooni.

2. Mida tuleb parandada?

Kuid ajaloo seaduse jõul, mille kohaselt ajalike asjade seas ei eksisteeri muutumatus, peavad Vasturevolutsioonist sündinud korral olema talle eriomased jooned, mis teevad ta erinevaks enne Revolutsiooni eksisteerinud korrast. See väide ei puuduta loomulikult põhimõtteid, vaid aktsidentse. Kuid need aktsidentsid on sellise tähtsusega, et väärivad eraldi väljatoomist.

Meil pole võimalik seda teemat siin pikemalt käsitleda, seepärast viitame ainult üldisele seaduspärasusele. Kui organism murdub või saab vigastada, siis vajab kokkukasvav

või paranev koht erilist kaitset ja hoolitsust. Ettehoolduse armuline hoolitsus tegutseb teiseste põhjuste läbi võimalike uute õnnetuste vastu. Seda võib jälgida murdunud luude puhul, mille kokkukasvamisel tekib murtud kohas tugevdus, või haavade armistumise puhul. See on materiaalne võrdkuju vaimses korras toimuvale sarnasele tõsisajale. Üldjuhul tunneb patune, kes tõepoolest pöördub, märksa suuremat vastumeelsust patu ees kui parimatel aastatel enne oma pattulangemist. Sellised on pattu kahetsevate pühakute elulood. Niisamuti tõuseb Kirik peale igat rasket katsumust eriti tugevalt relvastatuna selle kurjuse vastu, mis püüdis teda maha paisata. Tüüpiliseks näiteks selle kohta oli vastureformatsioon.

Selle seaduse jõul peab Vasturevolutsioonist sündinud kord särama veelgi enam kui keskaegne kristlik kord kolmes põhimõttelises aspektis, milles Revolutsioon viimase ära rikkus:

- Sügav austus Kiriku ja paavstivõimu õiguste vastu ning ilmaliku elu väärtuste sakraliseerimine maksimaalsel võimalikul määral – kõik see vastukaaluna sekularismile, interkonfessionalismile, ateismile ja panteismile ning kõikide nende võimalikele tagajärgedele.
- Hierarhiline vaim, mis läbib ühiskonna ja riigi, kultuuri ja igapäevase elu kõiki valdkondi – vastukaaluna Revolutsiooni egalitaarsele metafüüsikale.
- Innukus kurjuse avastamisel ja selle vastu võitlemisel

tema embrüonaalsetes või varjatud vormides, tema allasurumine hukkamõistmise ja häbimärgistamise teel ning tema karistamine vankumatu kindlusega kõikides tema ilmingutes, eriti aga neis, mis eksivad õige usu ja kommete puhtuse vastu – vastukaaluna Revolutsiooni liberaalsele metafüüsikale ning tema püüdlusele kurjuse avalikule valitsemisele ning selle kaitsmisele.

III peatükk

Vasturevolutsioon ja himu uudsuse järele

Paljud meie kaasaegsetest inimestest, Revolutsiooni lastest, kalduvad mõõdutundetult armastama kaasaega, ülistama tulevikku ja suhtuma minevikku tingimusteta põlguse ja vihkamisega. See kalduvus sünnitab Vasturevolutsiooni suhtes rea vääritimõistmisi, millele tuleb lõpp teha. Paljudele näib eelkõige, et Vasturevolutsiooni traditsiooniline ja konservatiivne iseloom teeb ta inimliku progressi loomupäraseks vaenlaseks.

1. Vasturevolutsioon on traditsionalistlik

A. Põhjus

Nagu me nägime, on Vasturevolutsioon pingutus, mis areneb vastavalt Revolutsiooni edenemisele. Revolutsioon pöördub lakkamatult kristlikes institutsioonides, õpetustes, kommetes ning meie esivanematelt päritud elu-, mõtlemis- ja tundmisviisides sisalduva pärandi vastu, mida pole veel jõutud täielikult ära hävitada.

Vasturevolutsionäär on seepärast kristlike traditsioonide kaitsja.

B. Hõõguv taht

Revolutsioon ründab kristlikku tsivilisatsiooni sarnaselt ühe puuga Brasiilia ürgmetsadest – kägistaja viigipuuga (*urostigma olearia*), mis end teise puu jalami ümber mähkides katab ta lõpuks täielikult ja tapab. Oma “möödukates” ja aeglaselt kulgevates vooludes lähenes Revolutsioon kristlikule tsivilisatsioonile, et ennast tema ümber mähkida ja ta seejärel tappa. Me viibime ajajärgul, mil see kummaline hävitamise akt on ikka veel lõpule viimata. Teiste sõnadega, me viibime hübriidses olukorras, milles kõik see, mida me võime nimetada kristliku tsivilisatsiooni jäänusteks ja teiste vanemate tsivilisatsioonide tegevuse jälgedeks, mis on ise küll hävinud, kuid ikka mingil viisil inimeste mälus edasi elavad, eksisteerib üheskoos paljude revolutsiooniliste institutsioonide ja kommetega.

Seistes võitluse ees ikka veel elusa suurepärase kristliku traditsiooni ning Leo XIII ringkirja *Rerum novarum* avasõnades mainitud uuendusmaaniast inspireeritud revolutsioonilise tegevuse vahel, on täiesti loomulik, et tõeline vasturevolutsionäär on kõikide heades traditsioonides peituvate aarete sünnipärane kaitsja, sest need on kristliku mineviku väärtused, mis ikka veel eksisteerivad ja päästmist nõuavad. Selles mõttes tegutseb vasturevolutsionäär

justkui Issand Jeesus, kes ei tulnud selleks, et kustutada hõõguvat tahti või murda katki rudjutud roogu.* Seepärast peab ta armastusega püüdma päästa kõik need kristlikud traditsioonid. Vasturevolutsiooniline tegevus on seega olemuselt traditsionalistlik tegevus.

C. Väär traditsionalism

Vasturevolutsiooni traditsionalistlikul vaimul pole midagi ühist selle väära ja kitsarinnalise traditsionalismiga, mis säilitab teatud riitused, stiilid või tavad lihtsast kiindumusest iidsetesse vormidesse ilma igasuguse austuseta selle õpetuse vastu, mis on need sünnitanud. See oleks arheologism, mitte aga terve ja elav traditsionalism.

2. Vasturevolutsioon on konservatiivne

Kas Vasturevolutsioon on konservatiivne? Teatud mõttes küll, ja seda kõige sügavamalt. Teises mõttes aga jälle ei, ja seda samuti kõige sügavamalt.

Kui küsimus on selles, et säilitada kaasajast midagi, mis on hea ja on teeninud õiguse edasi kesta, siis on Vasturevolutsioon konservatiivne.

Kui aga küsimus on selles, kas jäädvustada seda hübriset olukorda, milles me viibime, hoida revolutsiooniline protsess oma praegusel etapil, jäädes samas liikumatuks justkui soolasammas, seistes ajaloo ja aja kõrvalteedel,

* Vt Mt 12:20.

võttes vastu niihästi kõik hea kui ka halva meie sajandi ning otsides seeläbi hea ja kurja püsivat ja harmoonilist kooseksisteerimist, siis selles suhtes Vasturevolutsioon pole konservatiivne ega saagi olla.

3. Vasturevolutsioon on tõelise progressi hädavajalikuks tingimuseks

Kas Vasturevolutsioon on progressiivne? Kindlasti, kui see progress on tõeline. Ja kindlasti mitte, kui see kujutab endast marssi revolutsioonilise utoopia poole.

Materiaalsest aspektist seisneb tõeline progress loodusjõudude õiges, Jumala seaduste kohases kasutamises inimeste teenimiseks. Seepärast ei saa Vasturevolutsioonil olla ühist teed tänapäeva haiglaselt suurenenud tehnikavaimustusega, tema uudsuse, kiiruse ja masinate ülistamisega ning tema kahetsusväärse kalduvusega organiseerida ühiskonda mehaanilisel viisil. Need on liialdused, mille paavst Pius XII on põhjalikult ja täpselt hukka mõistnud.*

Ka rahva materiaalne progress pole kristliku arusaama kohaselt progressi põhielement. Progress seisneb eelkõige kõigi hingevoimete täielikus arengus ning inimkonna edasipürgimises moraalse täiuslikkuse poole. Vasturevolutsiooniline käsitlus progressist eeldab seega tema vaimsete aspektide valitsemist materiaalsete üle. Järelikult on

* Vt Pius XII jõululäkitus, 22. XII 1957 (AAS nr. 50 (1958), lk 5-24); Yzermans, *The Major Addresses of Pope Pius XII*, köide 2, lk 233.

Vasturevolutsioonile omane edendada niihästi üksikisikute kui ka rahvamasside märksa kõrgemat austust pigem kõige selle vastu, millel on tegemist tõelise religiooni, filosoofia, kunsti ja kirjandusega, kui ihu hüvede ja mateeria kasutamise vastu.

Lõpuks, et selgelt eristada revolutsioonilist ja vasturevolutsioonilist käsitlust progressist, tuleb tähele panna, et viimane arvestab asjaoluga, et maailm jääb alati pisarateoruks ja teeks Taevani, sellal kui revolutsionäär arvab, et progress peab maailma muutma paradiisiks, milles inimene võib elada õnnelikult, igavikule mõtlemata.

Tõelise progressi mõistest endast võib otseselt järeldada, et revolutsiooniline protsess on selle vastand. Seega on Vasturevolutsioon olemuslikuks tingimuseks normaalse ja õiguspärase progressi säilitamiseks ning progressi petlikuks illusiooniks oleva revolutsioonilise utoopia võitmiseks.

IV peatükk

Kes on vasturevolutsionäär?

Kes on vasturevolutsionäär? Sellele küsimusele võib vastata kahesugusel viisil.

1. Aktuaalselt

Aktuaalne* vasturevolutsionäär on see, kes:

- tunneb Revolutsiooni, korda ja Vasturevolutsiooni nende vaimus, õpetustes ja meetodites;
- armastab Vasturevolutsiooni ja kristlikku korda ja vihkab Revolutsiooni ja tema “anti-korda”;
- teeb sellest armastusest ja vihkamisest telje, mille ümber keskenduvad kõik tema ideaalid, eelistused ja tegevused.

Selline vaimuhoiak ei nõua loomulikult kõrgemat haridust.

* Autor toetub oma analüüsis aristotellik-tomistlikus filosoofias olulise aktuaalsuse (tegelikkuse) ja potentsiaalsuse (võimalikkuse) eristusele. Mõiste “aktuaalne vasturevolutsionäär” tähistab isikut, kes on tõeline ja tegus vasturevolutsionäär. – *Tlk*.

Püha Jeanne d'Arc polnud mingi teoloog, kuid ta hämmastas kohtunikke oma mõtete teoloogilise sügavusega. Samamoodi olid Vasturevolutsiooni vaimu ja eesmärkide imetusväärselt mõistmisest elustatud lihtsad talupojad Navarrast, Vandee'st või Tiroolist sageli tema parimad sõdurid.

2. Potentsiaalselt

Potentsiaalsed vasturevolutsionäärid on need, kel ettevaatamatusest või mingitel muudel juhuslikel põhjustel on ühed või teised revolutsioonilised vaated või tundeviisid, kuid Revolutsiooni vaim pole nende isiksusi sisemiselt rikkunud. Kui neid isikuid hoiatada, teadvustada ja juhatada, võtavad nad vasturevolutsioonilise hoiaku kergesti omaks. Selle poolest erinevad nad eelpoolmainitud "pool-vasturevolutsionääridest".*

* Vt I osa, IX peatükk.

V peatükk

Vasturevolutsiooni taktika

Vasturevolutsiooni taktikat võib vaadelda üksikisikute, gruppide või avalikus arvamuses esinevate tendentside suhtes ja sõltuvalt kolmest meelsuse tüübist: aktuaalne vasturevolutsionäär, potentsiaalne vasturevolutsionäär või revolutsionäär.

1. Aktuaalse vasturevolutsionääri suhtes

Aktuaalne vasturevolutsionäär pole sugugi nii harv nähtus kui me võime esimese hooga arvata. Tal on selge arusaam asjadest, tugev vaim ja sügav armastus loogilise sidususe vastu. Seetõttu on tal ka selge ettekujutus kaasaja maailmas valitsevast korratusest ja silmapiiril kasvavatest katastroofidest. Kuid selle sama ärkveloleku tõttu teadvustab ta endale kogu oma eraldatuse ulatust, millest ta end sageli leiab keset ümbritsevat ja näiliselt väljapääsuta kaost.

Seepärast on vasturevolutsionäär sunnitud oma kur-

vas olukorras sageli rusutult vaikima – *Vae soli* (“Häda üksikule”), ütleb Pühakiri.*

Vasturevolutsioonilise tegevuse eesmärgiks peab olema eelkõige selliste isikute leidmine, nende omavaheline tutvustamine ning nende viimine niikaugele, et nad hakkaksid oma veendumuste avalikul väljendamisel üksteist toetama. Seda võib teha kahesugusel viisil:

A. Individaalne tegevus

Eelkõige peab see tegevus toimuma individuaalsel tasandil. Miski pole viljakam kui mõne noore üliõpilase, ohvitseri, õpetaja, eriti preestri, aristokraadi või oma ringkonnas mõjurikka tööliste siiras ja uhke vasturevolutsiooniline hoiak. Esimeseks reaktsiooniks sellisele hoiakule on sageli meelepaha. Kuid kui vasturevolutsionäär jääb oma veendumustele kindlaks, siis sõltuvalt asjaoludest liituvad lühema või pikema aja jooksul temaga ka teised.

B. Ühine tegevus

Nende individuaalsete kontaktide eesmärgiks on loomulikult kujundada erinevas keskkonnas mitmeid vasturevolutsionääre, kes ühinevad üheks vaimseks perekonnaks, mille jõud kasvab nende ühtsuse läbi.

* Kg 4:10.

2. Potentsiaalse vasturevolutsionääri suhtes

Vasturevolutsionäärid peavad esitlema Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni kõikides nende aspektides: religioossetes, poliitilistes, sotsiaalsetes, majanduslikes, kunstilistes jne. See on hädavajalik, sest potentsiaalsed vasturevolutsionäärid näevad üldjuhul Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni ainult ühest kindlast aspektist, mille läbi neid võib ja tuleb tõmmata mõlema protsessi terviklikule nägemisele. Vasturevolutsionäär, kes võitleb ainult ühes valdkonnas – näiteks poliitikas –, ahendab tugevalt oma tegevuse mõjuvälja ning riskib selle viljatuse ja tulemusetusega.

3. Revolutsionääri suhtes

A. Vasturevolutsiooniline initsiatiiv

Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni suhtes ei saa olla neutraalseid isikuid. Võib olla küll neid, kes ei võitle, kuid nende tahe või soovid asetsevad neist kahest leerist ühes või teises, kas siis teadlikult või mitte. Revolutsionääride all ei mõista me seega mitte ainult Revolutsiooni täielikke ja avalikke pooldajaid, vaid ka “pool-vasturevolutsionääre”.

Nagu me nägime, on Revolutsioon edenenud tänu sellele, et ta on varjanud oma terviklikku palet, oma tõelist vaimu ja lõplikke eesmärke.

Kõige parem viis tema kustutamiseks on näidata terviklikult kas tema vaimu ja tegevuse põhiline või siis

paljastada tema näiliselt süütuid ja tähtsusetuid ilminguid või tegevusi. Rebida niiviisi maha tema mask, tähendab anda talle kõige raskem hoop.

Seepärast peab vasturevolutsiooniline pingutus pühenduma suurima hoolega selle eesmärgi realiseerimisele.

Peale selle on vasturevolutsioonilise tegevuse eduks muidugi vältimatult vajalikud ka teised hästi juhitud dialektika vahendid.

“Pool-vasturevolutsionääriga” või isegi revolutsionääriga, kellel on toimunud teatud vasturevolutsioonilised selginemised, eksisteerivad teatud koostöövõimalused. See koostöö tõstatab erilise probleemi: mil määral on see mõistlik? Meie arvates saab võitlust Revolutsiooni vastu tõeliselt edendada ainult nende inimeste ühinemise läbi, kes on Revolutsiooni-viirusest radikaalselt ja täielikult vabad. On arusaadav, et vasturevolutsioonilised grupid võivad eelpoolnimetatud isikutega teha koostööd teatud kindlate eesmärkide saavutamiseks, kuid lubada täielikku ja püsivat koostööd Revolutsioonist mingilgi moel nakatunud inimestega on jämedaim ettevaatamatus, mis on enamiku Vasturevolutsiooni kaotuste vahest peamiseks põhjuseks.

B. Revolutsiooniline vasturiinnak

Üldjuhul on revolutsionäär ülbe ja enesekindel siis, kui tal pole üldse vastaseid või kui need on nõrgad. Kui aga keegi uhkelt ja julgelt talle vastu astub, siis jääb ta vaikseks ja organiseerib vaikimiskampaania. Kuid selles vaikimises võib

tähele panna tasast laimusõnade sosistamist või pomisemist oma vastase “äärmusliku loogika” aadressil. See vaikimine on aga täis segadust ja häbi, mida kunagi ükski väärtuslik vastuväide ei katkesta. Selle segadust ja kaotust täis vaikimise ees võime võidukat vasturevolutsionääri illustreerida vaimukate sõnadega, mida ühes teises olukorras kirjutas Veuillot: “Küsi vaikusest, kuid ta ei vasta teile.”

4. Eliit ja massid Vasturevolutsiooni taktikas

Sel määral, mil see on võimalik, peab Vasturevolutsioon püüdma masse enda poole võita. Kuid see ei pea olema tema peamiseks eesmärgiks. Vasturevolutsionäär ei tohi lasta end heidutada asjaolust, et valdav enamik inimestest pole täna tema poolel. Tõepoolest, ajaloo põhjalikum uurimine näitab, et Revolutsioone ei valmistanud ette massid. Nad liikusid revolutsioonilises suunas ainult sellepärast, et nende suundumuste taga oli revolutsiooniline eliit. Kui nende taga oleks olnud vastupidise suunaga eliit, oleksid massid tõenäoliselt liikunud vastupidises suunas. Objektiivne vaade ajaloole näitab, et massid on ajaloos teisejärguline tegur, peamine tegur on eliidi kujundamine. Nende kujundamiseks võib aga vasturevolutsionäär alati kasutada isiklikku tegevust ning saavutada selle abil häid tulemusi, hoolimata sageli probleemiks olevast materiaalsest ja tehnilistest vahendite puudusest.

* Louis Veuillot, *Oeuvres Complètes* (Paris: Lethielleux Librairie Editeur, n.d.), köide 33, lk 349.

VI peatükk

Vasturevolutsiooni tegevusvahendid

1. Püüdlus võimsate tegevusvahendite saavutamise poole

Loomulikult on vasturevolutsiooniline tegevus põhimõtteliselt väärt seda, et tema käsutuses oleksid parimad vahendid: televisioon, raadio, suuretiraažiline ja ratsionaalne ajakirjandus, tegus ja professionaalne reklaam. Tõeline vasturevolutsionäär peab alati püüdlema kõikide nende vahendite kasutamise poole, saades võitu kartlikust hoiakust, mis on mõnedel kaasvõitlejatel, kes neid pidevalt pimeduse laste käes nähes on kaotanud lootuse neid vahendeid hüveliselt kasutada. Kuid peame endile aru andma, et tegelikkuses tuleb vasturevolutsioonilist tegevust sageli arendada ilma nende vahenditeta.

2. Tagasihoidlike vahendite ärakasutamine: nende viljakus

Kuid isegi niiviisi, kõige tagasihoidlikumate vahenditega, võib vasturevolutsiooniline tegevus saavutada kõige

imetlusväärsemaid tulemusi, kui neid vahendeid kasutatakse vaimu ja mõistuse sirgjoonelisust säilitades. Nagu me nägime, on vasturevolutsioonilist tegevust võimalik arendada isegi siis, kui see piirdub ainult individuaalse tegevusega. Seevastu ilma individuaalse tegevuseta on seda võimatu ette kujutada, ja kui see on hästi läbi viidud, avab see tee laiemale edule.

Vasturevolutsioonist innustust saanud väikesed ajakirjad kannavad üllatavalt häid vilju, kui nad on ainult hästi tehtud, eriti häid tulemusi annavad nad aga selle tähtsa eesmärgi täitmisel, milleks on vasturevolutsionääride üksteisega tuttavaks tegemine.

Sama viljakalt või isegi paremini võib vasturevolutsioonilisi eesmäärke teenida raamat, kõnepult või ülikooli õppetool.

VII peatükk

Takistused Vasturevolutsiooni teel

1. Takistused, mida vasturevolutsionääridel tuleb vältida

Vasturevolutsionääride seas kohatavad takistused, mida tuleb vältida, seisnevad väga sageli tema esindajate halbades harjumustes.

Kohtumiste või publikatsioonide teemasid tuleb alati hoolikalt valida. Vasturevolutsioon peab oma lähenemises alati rõhutama ideelist aspekti, isegi siis, kui ta tegeleb üksikasjade või pealiskaudsete küsimustega. Näiteks võib kaasaja või lähimineviku poliitilise elu probleemide käsitlemine olla kasulik. Kuid ületähtsustada väikeseid personaalküsimusi, teha võitlusest kohalike ideoloogiliste vastastega vasturevolutsioonilise tegevuse põhieesmärk, portreteerida Vasturevolutsiooni kui pelgalt nostalgiat (isegi kui see nostalgia on tõesti õigustatud) või lihtsalt isiklikust lojajalusest tulenevat kohustust, ükskõik kui püha ja õiglane see ka poleks, tähendab kirjeldada üksikut justkui oleks

see üldine ja osa justkui oleks see tervik. See tähendab, et moonutatakse eesmärki, mida tahetakse teenida.

2. Revolutsiooni loosungid

Vahetevahel võivad need takistused seisneda ka revolutsioonilistes loosungites, mida sageli isegi parimates ringkondades dogmadena korrutatakse.

A. "Vasturevolutsioon on viljatu, sest ta on anakronistlik"

Kõige valdavam ja kahjulikum neist loosungitest väidab, et Vasturevolutsioon ei saa kaasajal edu saavutada, sest see on vastuolus ajastu vaimuga. Öeldakse, et ajalugu ei saa tagasi keerata.

Kui see kummaline põhimõte oleks tõene, siis katoliiklikku religiooni praegu ei eksisteeriks, sest ei saa eitada tõsiasja, et Evangeelium oli radikaalses vastuolus keskkonnaga, milles Jeesus Kristus ja Tema apostlid seda kuulutasid. Ka rooma-germaani katoliiklikku Hispaaniat ei saaks eksisteerida, sest miski pole sarnasem surnuist ülestõusmisele ja seega teatud viisil tagasipöördumisele minevikku kui seda oli Hispaania kristliku hiilguse täielik taastamine pärast kaheksat sajandit, mis lahutasid Covadongat ja Granada langemist. Revolutsionääridele nii kallid renessanss oli ise, vähemalt paljudes aspektides, tagasipöördumine rohkem kui tuhat aastat tagasi fossiiliks tardunud kultuurilise ja kunstilise naturalismi juurde.

Seega tunneb ajalugu nii lahkumisi headuse ja kurjuse radadelt kui ka sinna tagasipöördumisi.

Muide, kui Revolutsioon kuulutab midagi ajastu vaimuga kooskõlas olevaks, siis tuleb säilitada ettevaatus, sest sageli on tegemist mingi paganlikest aegadest pärit igandiga, mida ta soovib taastada. Mida uut on näiteks lahutuses, nudismis, türannias või demagoogias, mis kõik olid antiikmaailmas nii laialt levinud? Miks abielulahutuse pooldajat peetakse kaasaegseks, aga abielu lahutamatuset kaitsjat tagurlikuks? Mõiste "kaasaegne" tähendus piirneb Revolutsiooni jaoks ainult kõige sellega, mis annab vaba tee uhkusele ja egalitaarsusele, lõbujanule ja liberalismile.

B. "Vasturevolutsioon on viljatu, sest ta on negativistlik"

Revolutsiooni teise loosungi kohaselt määratleb Vasturevolutsioon ennast ainuüksi oma nime läbi millegi negatiivse ja seega viljatuna. See on aga harilik sõnademäng, sest inimhõimustus, toetudes asjaolule, et eituse eituse vastab jaatusele, väljendab paljusid kõige positiivsemaid mõisteid negatiivses vormis: eksimatus, sõltumatus, süütus jne. Kas võidelda kasvõi ühe sellise väärtuse eest oleks siis negativism ainult selle negatiivse formuleeringu pärast? Kas Vatikani I Kirikukogu sai hakkama negativistliku teoga, kui ta defineeris paavsti eksimatuse dogma? Kas Patusüüta Eostamine on Jumalaema negativistlik omadus?

Kui rõhuasetus eitamisele, ründamisele ja vastase

pidevale jälgimisele on käibivas kõnekeeles käsitletav “negativistlikuna”, siis tuleb tunnistada, et ehkki Vasturevolutsioon ei kujuta endast ainuüksi eitust, on tema olemuses midagi fundamentaalselt ja tervelt eitavat. Nagu me ütlesime, kujutab ta endast liikumist, mis on suunatud teise liikumise vastu, ning pole võimalik kujutleda, et ühe võitleja silmad ei oleks võitluses suunatud vastasele ja et ta ei võtaks vastase suhtes poleemika, rünnaku ja vasturünnaku hoiakuid.

C. *“Vasturevolutsiooniline argumentatsioon on poleemiline ja kahjulik”*

Kolmas loosung põhineb vasturevolutsionääride intellektuaalsete tööde kriitikal nende negativistliku ja poleemilise iseloomu pärast, kuna neis pannakse ülemäära rõhku eksituse ümberlükkamisele, selle asemel et selgelt ja eelarvamusteta selgitada tõde. Nendele töödele heidetakse ette kavatsetule vastupidiste tulemuste saavutamist, sest nad ärritavad vastast ja tõukavad ta eemale.

Hoolimata võimalikest äärmustest, on kõnealune näiliselt negativistlik lähenemine sügavalt õigustatud. Nagu eelnevalt märkisime, sisaldus Revolutsiooni õpetus juba Lutheri ja varajaste revolutsionääride eitustes, kuid selle kristalliseerumine toimus järk-järgult sajandite jooksul. Seetõttu tunnetasid vasturevolutsioonilised autorid õigustatult algusest peale, et kõikides revolutsioonilistes formuleeringutes sisaldub midagi, mis ületab neid

formuleeringuid endid. Igal Revolutsiooni etapil on märksa olulisem võtta tähelepaneliku vaatluse alla Revolutsiooni üldine meelsus kui tegeleda ainuüksi sel konkreetsel etapil kuulutatava ideoloogiaga. Et selle töö tulemus oleks sügav, efektiivne ja täielikult objektiivne, tuleb Revolutsiooni edasiliikumist jälgida samm-sammult, võttes ette raske pingutuse tuua valguse kätte kõik see, mis revolutsioonilises protsessis on sisaldunud kaudsel ja ebaselgel kujul. Ainult sel moel on võimalik rünnata Revolutsiooni viisil, nagu seda tuleb rünnata. See kõik kohustab vasturevolutsionääre pilku püsivalt Revolutsioonile kinnitama ja tööta-ma oma väited välja selle eksitusi silmist kaotamata. Selles raskes intellektuaalses töös kujutavad Kiriku Õpetusameti pühas pärandis sisalduvad õpetused tõest ja korrast endast aaret, millest vasturevolutsionäär tõmbab välja uusi ja vanu asju,* et võidelda Revolutsiooniga seda paremini, mida enam ta õpib tundma selle pimedaid sügavikke.

Sel moel on vasturevolutsiooniline töö mõnedes tema kõige olulisemates aspektides tervendavalt negativistlik ja poleemiline. Sarnastel põhjustel defineerib Kiriku Õpetusamet tõdesid kõige sagedamini vastavalt ajaloo käigus ilmnunud hereesiatele ja formuleerib need tõed neile vastandlikke hereesiaid hukkamõistvate otsustena. Kirik pole kunagi kartnud, et sel moel tegutsedes võiks ta hingedele kahju teha.

* Vt Mt 13:52.

3. Ekslikud seisukohad Revolutsiooni loosungite suhtes

A. Revolutsiooniliste loosungite ignoreerimine

Vasturevolutsiooniline pingutus ei tohi olla raamatulik – ta ei tohi rahulduda sellega, et diskuteerib Revolutsiooniga puhtalt teaduslikul ja akadeemilisel tasemel. Tunnistades selle tasandi suurt, isegi ülisuurt tähtsust, peab Vasturevolutsioon silmas pidama sellist Revolutsiooni, nagu avalik arvamus seda tervikuna mõistab, tunneb ja läbi elab. Sel põhjusel peavad vasturevolutsionärid pöörama erilist tähelepanu revolutsiooniliste loosungite ümberlukkamisele.

B. Poleemiliste aspektide kõrvaldamine vasturevolutsioonilisest tegevusest

Idee esitleda Vasturevolutsiooni märksa “sümpaatsemas” ja “positiivsemas” valguses seeläbi, et teda takistatakse Revolutsiooni ründamast, on kahjuks kõige tulemusrikkam viis röövimaks temalt sisu ja dünaamikat.*

Kes iganes seda kahetsusväärset taktikat kasutaks, näitaks üles samasugust hinnanguvõime puudumist nagu riigipea, kes peataks tema riigi piiri ületanud vaenlase vägede ees igasuguse relvastatud vastupanu, lootes seeläbi võita nende poolehoidu. Tegelikult hävitaks ta ainult

* Vt II osa, VIII ptk, 3.B.

omade kaitsetahte, suutmata vaenlast vähegi peatada. Teiste sõnadega oleks see isamaa loovutamine.

See ei tähenda, et vasturevolutsionääri sõnakasutuses ei peaks esinema tooni ja rõhuasetuste muutusi sõltuvalt asjaoludest.

Jumalik Õpetaja kasutas teravaid väljendeid, kui Ta õpetas variseride vahetu mõju all oleval Juudamaal. Seevastu Galileas, kus olid ülekaalus lihtsad inimesed ja variseride mõju oli väiksem, oli Tema keelekasutus rohkem õpetav ja vähem poleemiline.

VIII peatükk

Vasturevolutsiooni protsessi iseloom ja vasturevolutsiooniline “šokk”

1. Vasturevolutsiooniline protsess

Ilmselt kujutab Vasturevolutsioon nagu Revolutsiooni endast protsessi, mistõttu saab tema järk-järgulist ja metoodilist liikumist korra suunas allutada uurimisele.

Sellest hoolimata on tal teatavad iseloomulikud omadused, mis eristavad seda liikumist Revolutsiooni liikumisest täieliku korratuse poole. See tuleneb asjaolust, et headuse dünaamika on kurjuse dünaamikast radikaalselt erinev.

2. Revolutsioonilise protsessi tüüpilised aspektid

A. Kiirel kulgemisel

Kui me käsitlesime Revolutsiooni kahte tempot, panime tähele, et mõned inimesed on tema loosungitele väga vastuvõtlikud ja teevad eksitustest kohe kõikvõimalikud järeldused.*

* Vt I osa, VI ptk, 4.

B. Aeglasel kulgemisel

Me panime tähele ka seda, et teised võtavad revolutsioonilised loosungid omaks samm-sammult ning paljudel juhtudel areneb see protsess põlvkondade jooksul. "Pool-vasturevolutsionääril", kes on Revolutsiooni vägi-valdsetele liialdustele rangelt vastu, on poeg, kes astub neile nõrgemalt vastu, lapselaps, kes on selle suhtes ükskõikne ja lapselapselaps, kes on revolutsioonilise vooluga juba täielikult ühinenud. Sel põhjusel esineb mõnede perekondade mõttelaadis, alateadvuses ja tundeviisis jää-nuseid teatud vasturevolutsioonilistest harjumustest, mis seovad neid osaliselt korraga. Sellistes perekondades pole revolutsiooniline rikutus veel nii dünaamiline, mistõttu eksitus saab nende hinges areneda ainult samm-sammult, justkui ennast maskeerides.

Seesama muutuste aeglane rütm selgitab, miks mõnede inimeste vaated elu jooksul äärmiselt põhjalikult muutuvad. Näiteks teismelistena suhtuvad nad tänu elukeskonnale ebakõlbelisse moodi rangelt. Hiljem, kui kombed "arenevad" lõtvuse suunas, kohanduvad need isikud järjekordsete moevooludega. Vanaks saades kiidavad nad heaks riietusmoed, millised nad oma nooruses oleksid kindlalt hukka mõistnud. Sellise olukorrani jõudsid nad seetõttu, et läbisid aeglaselt ja märkamatuks Revolutsiooni mõõdukalt varjutatud etapid. Neil polnud ei teravat mõistust ega tahtejõudu, et märgata, kuhu neis ja nende ümber tegutsenud Revolutsioon neid juhtis. Samm-sammult edasi

liikudes jõudsid nad lõpuks võib-olla sama kaugele kui nende revolutsioonilised eakaaslased, kes olid nooruses kiireima tempo pooldajad. Tõde ja headus on nende hinges küll alustatud, kuid mitte veel sel määral, et tõsine eksitus või suur kurjus ei suudaks neid enam šokeerida. See võib vahel saada isegi võidukaks ja päästvaks, võimaldades neil näha Revolutsiooni kogu loomuvastast sügavust ning juhtides neid võtma kõigi tema ilmingute suhtes kategooriliselt ja süstemaatiliselt vaenulikku hoiakut. Vältimaks neid hinge tervistavaid šokke ja vasturevolutsioonilisi selginemisi, liigub Revolutsioon edasi samm-sammult.

3. Kuidas hävitada revolutsioonilist protsessi

Kui Revolutsioon juhib sellisel viisil enamikku oma ohvritest, siis millisel viisil saab mõnda neist sellest protsessist vabastada? Kas see viis erineb sellest, kuidas kiirest tempost revolutsioonilisse liikumisse kaasahaaratud isikud pöörduvad Vasturevolutsiooni poole?

A. Püha Vaimu teede paljusus

Mitte keegi ei saa seada piiranguid Jumala teede lõpmatule eripärasusele hingedes. Oleks absurdne taandada see keerukas küsimustering mingitele skeemidele. Keegi ei saa neis asjus teha midagi enam kui osutada teatud eksitustele, mida tuleb vältida ja teha mõningate arukate hoiakute asjus ettepanekuid.

Pöördumine on alati Püha Vaimu tegevuse vili, kes

kõnetab iga isikut vastavalt tema vajadustele, vahel majesteetliku karmusega, vahel emaliku leebusega, kuid mitte kunagi valetades.

B. Mitte midagi ei tohi varjata

Teel varest tõeni ei pea hing kohtama ei Revolutsiooni salakavalaid mahavaikimisi ega tema petlikke metamorfoose. Mitte miski pole tema eest varjatud. Kirik õpetab talle Tõde ja headust täielikult. Edenemist headuses ei saavuta, kui süstemaatiliselt varjata inimeste eest nende väljakujundamise lõppeesmärki. Seda tuleb neile selgelt näidata ja seeläbi veelgi ihaldusväärsemaks muuta.

Vasturevolutsioon ei tohi seega varjata oma tõelist palet. Ta peab võtma vastu püha Pius X silmapaistvalt targad reeglid, mis on seatud tõelise apostli tegutsemiskoodeksiks: "Ei ole aus ega väärikas varjata oma katoliiklaseisust, maskeerides seda mitmemõttelise loosungi-
ga, justkui oleks see seisus mingi veaga või salakaup." Katoliiklased ei tohi "varjata Evangeeliumi tähtsaimaid põhimõtteid kartusest, et nad on seetõttu võib-olla vähem lugupeetud või isegi täiesti üksi jäetud."*

* P. Pius X, kiri Itaalia Sotsiaalmajandusliku Liidu presidendile hertsog Medolago Albanile, 22. XI 1909: Bonne Presse, Paris, köide 5, lk 76.

** P. Pius X, apostellik ringkiri *Jucunda sane*, 12. III 1904: Bonne Presse, Paris, köide 1, lk 158.

Neile sõnadele lisas Püha Isa suurima kaaluga:

“Kahtlemata on mõistlik kasutada tõe esitamisel teatud laadi mõõdukust, kui meil tuleb valgustada meie institutsioonide suhtes vaenulikke ja Jumalast täiesti kaugel seisvaid inimesi. Püha Gregorius ütleb, et kui meil tuleb löigata haava, peab seda kõigepealt õrnalt käega puudutama. Kuid selle põhimõtte püsivaks ja üldiseks reegliks tegemine tähendaks lihalikku tarkust. Näib, et sel juhul ei arvestata jumaliku armuga, mida pole antud mitte ainult preestritele, vaid kõikidele Kristusesse uskujatele, et meie teod ja sõnad võiksid liigutada nende inimeste hinge.”*

C. Suurte pöördumiste “šokk”

Hoolimata sellest, et me kritiseerisime selle teema taandamist lihtsatele skeemidele, näib meile, et Revolutsiooni täielik ja teadlik pooldamine sellises vormis, nagu ta konkreetsetes olukorras esineb, on raske patt, radikaalne apostasia, millest keegi võib tagasi tulla ainult sama radikaalse pöördumise teel.

Ajalugu tunnistab, et suured pöördumised toimuvad harilikult suure hingelise šoki läbi, mis on põhjustatud üleloomulikust armust mingi seesmise või välimise sündmuse ajendil. See šokk on iga juhtumi puhul erinev,

* Sealsamas.

kuid sageli on neil ühised jooned. Tõepoolest, kui revolutsionäär pöördub Vasturevolutsiooni, leiab see šokk tihti aset järgmisel viisil:

a. *Paadunud patuse hinges, kes Revolutsiooni kiiret tempot järgides jõudis selle äärmusteni*, leiduvad alati mingid varud tarkusest, tervest mõistusest ja rohkem või vähem konkreetsetest püüdlustest headuse poole. Jumal ei jäta neid hinge kunagi ilma piisava armuta, kuid Ta ootab sageli, kuni nad jõuavad oma armetuse põhjani, milles Ta ühel hetkel ootamatu selge välgatusena näitab neile kõigi nende eksituste ja pattude määratud suurust. Alles siis, kui Kadunud Poeg oli langenud olukorda, kus ta võis vaevaga täita oma kõhtu sigadest järelejäänud kõtradega, nägi ta ennast sellisena, nagu ta tõepoolest oli, ja pöördus tagasi isa majja.*

b. *Leiges ja lühinägelikus hinges, kes aeglaselt veereb kalalukut mööda Revolutsiooni poole*, pesitsevad ikka veel üleloomuliku "juuretise" teatud elemendid, mida pole täielikult kõrvale heidetud: traditsiooni, korra ja religiooni väärtused hõõguvad ikka veel tuha alla peitunud sütena. Ka need hinged võivad äärmusliku õnnetuse hetkel tänu tervendavale šokile avada silmad ja elustada hetkeliselt kõik, mis neis siiani kasutult raisku läks ja suremas oli; see on nagu hõõguva tahi uuesti põlema puhumine.**

* Vt Lk 15:16-19.

** Vt Mt 12:20.

D. Selle šoki võimalikkus meie päevil

Tänapäeval seisab terve inimkond läheneva katastroofi ees ja näib, et see on just täpselt jumaliku Halastuse ettevalmistatud hetk. Nii kiire kui ka aeglase kulgemisega revolutsionäärid võivad selles hirmsas pimeduses, milles me elame, avada oma silmad ja pöörduda Jumala poole.

Seda hirmsat pimeduse näitemängu peab vasturevolutsionäär demagoogia ja liialdamiseta, kuid samas ka nõrkuseta innukalt ära kasutama, et selgitada Revolutsiooni lastele faktide keelt ja sel kombel kutsuda neis esile päästev "välgatus". Meid ümbritsevate ohtude julge demonstreerimine on tõelise vasturevolutsioonilise tegevuse olemuslik joon.

E. Revolutsiooni palge täielik paljastamine

Sellest, kui me demonstreerime ähvardavat ohtu, et meie tsivilisatsioon võib tervenisti hukkuda, ei piisa. Tuleb ka teada, kuidas näidata meid ümbritsevas kaoses Revolutsiooni kogu võigast palet. Alati, kui Revolutsiooni pale paljastatakse, tekivad tugeva reaktsiooni lained.

Sel põhjusel oli Prantsuse revolutsiooni ajal ja XIX sajandil Prantsusmaal vasturevolutsiooniline liikumine tugevam kui kunagi varem. Kunagi polnud võimalik näha Revolutsiooni palet nii hästi kui siis. Sügaviku põhjatus, millesse langes asjade senine kord, avas äkitselt paljude inimeste silmad tõdede suhtes, mida Revolutsioon oli sajandeid maha vaikinud või eitanud. Eelkõige aga

ilmutas Revolutsiooni vaim ennast kogu oma alatuses ning paljastas kõik oma sügavad sidemed nende ideede ja kommetega, mida enamik inimestest oli kaua aega süütuks pidanud.

Niisiis peab vasturevolutsionäär sageli paljastama Revolutsiooni täieliku palge, et eemale tõrjuda see jõuetuksmuutev nõidus, millesse Revolutsioon oma ohvrid aheldab.

F. Vasturevolutsiooni metafüüsiliste aspektide esiletoomine

Nagu me nägime, seisneb revolutsioonilise vaimu olemus metafüüsilisel tasandil ilmnevas põhimõttelises vihas igasuguse ebavõrdsuse ja igasuguse seaduse, eriti aga moraaliseaduse vastu. Peale selle on uhkus, mässuvaim ja ebakasinus teguriteks, mis kõige enam inimesi Revolutsiooni teele tõukavad.*

Seetõttu tuleb vasturevolutsioonilise tegevuse üheks väga tähtsaks osaks pidada inimeste õpetamist armastama metafüüsilisel tasandil mõistetud ebavõrdsust, autoriteedi põhimõtet, moraaliseadust ja meelepuhtust (kasinust).

G. Vasturevolutsiooni kaks etappi

- Radikaalse muutumisega revolutsionäärist vasturevolutsionääriks lõpeb inimeses Vasturevolutsiooni esimene etapp.

* Vt I osa, VII ptk, 3.

- Teine etapp võib kesta suhteliselt kaua, sest selle väl-
tel kohandab inimese hing kõik oma ideed ja tund-
mused põhihoiakuga, mille ta oli oma pöördumise
aktis omaks võtnud.

Sel viisil kirjeldasime üksikisiku hinges vasturevolutsioo-
nilise protsessi kulgu, mis toimub kahes suures ja teine-
teisest erinevas etapis. *Mutatis mutandis* võib see protsess
toimuda ka suuremates gruppides ja isegi tervetes rah-
vastes.

IX peatükk

Vasturevolutsiooni edasiviiv jõud

Nagu Revolutsioonil on liikumapanev jõud, mõnda on see ka Vasturevolutsioonil.

1. Voorus ja Vasturevolutsioon

Me näitasime, et inimlike kirgede dünaamika, mis on val-
la päästetud metafüüsilisest vihast Jumala, vooruse, hea-
duse ning erilisel viisil hierarhia ja kasinuse vooruse vas-
tu, on Revolutsiooni kõige võimsam liikumapanev jõud.
Samamoodi eksisteerib ka vasturevolutsiooniline dünaa-
mika, ehkki see on oma olemuselt täiesti teistsugune. Ki-
red kui niisugused (kasutame seda sõna siin “tehnilises”
mõttes) on moraalselt indifferentsed; see, mis teeb nad
kurjaks, on nende korrastamatus. Kui nad aga on kor-
rastatud ja alluvad ustavalt mõistuse ja tahte juhtimisele,
on nad head. Just nimelt selles inimhinge väes, mis saab
inimhingele omaseks seeläbi, et Jumal juhib tema mõis-
tust, tema mõistus valitseb tahte üle ja tahe valitseb tun-

nete (kirgede) üle, seisnebki Vasturevolutsiooni selge, õilis ja ülimalt viljakas liikumapanev jõud.

2. Üleloomulik elu ja Vasturevolutsioon

Sellist hinge väge ei saa seletada, arvestamata üleloomulikku elu. Armu roll seisneb nimelt mõistuse valgustamises, tahte tugevdamises ja tunnete korrastamises, nii et need kõik oleksid suunatud heale. Seega ammutab inimese hing üleloomulikust elust määratud kasu, sest see tõstab ta üle langenud loomuse puuduste ja üle inimloomuse enda võimaluste. Selles kristlikule hingele omases väes seisnebki Vasturevolutsiooni dünaamika.

3. Vasturevolutsiooni võitmatlus

Keegi võib küsida, kui võimas see dünaamika on? Me vastame, et teoreetiliselt on see mõõtmatu ja ületab kindlasti Revolutsiooni oma: *Omnia possum in eo qui me confortat* ("Ma suudan kõik Tema läbi, kes teeb mind vägevaks").*

Kui inimesed nõustuvad jumaliku armuga koostööd tegema, saavad teoks ajaloolised imed: Rooma impeeriumi pöördumine, keskaja kristliku tsivilisatsiooni kujunemine, Hispaania *reconquista* Covadongast alates ning kõik muud sündmused, mis tulenevad hinge suurtest surnuist ülestõusmistest, milleks on võimelised ka terved rahvad. Sellised ülestõusmised on võitmatud, sest miski ei suuda võita vooruslikku rahvast, kes tõesti armastab Jumalat.

* Fl 4:13.

X peatükk

Vasturevolutsioon, patt ja Lunastus

1. Vasturevolutsioon peab ühiskondlikku ellu tagasi tooma hea ja kurja mõiste

Üheks Vasturevolutsiooni kõige olulisemaks missiooniks on taastada hea ja kurja eristamine ja taaselustada patu, pärispatu ja isikliku patu mõisted. Kui seda ülesannet teostatakse sügavalt Kiriku vaimu mõistes ja järgides, ei too see endaga kaasa mingit kahtlemist jumalikus Halas-tuses, raskemeelsust, inimesepõlgust ega muid sarnaseid ohte, mida sageli korrutavad teatud autorid, kes on Revo-lutsiooni loosungitest rohkem või vähem läbi imbunud.

2. Kuidas hea ja kurja mõistet taaselustada

Hea ja kurja mõistet võib taaselustada mitmel viisil, näi-teks:

- vältides kõiki formuleeringuid, mis kannavad seku-laarse või interkonfessionaalse moraali varjundit, sest sekularism ja interkonfessionaalsus juhivad loogili-selt amoraalsuseni;

- rõhutades kõikidel sobivatel juhtudel, et Jumalal on õigus nõuda meilt kuulekust ja et Tema käsud on tõelised seadused, mida me peame järgima kuulekuse vaimus, mitte ainult sellepärast, et need meile sobivad;
- rõhutades, et Jumalik Seadus on oma olemuselt hea ja kooskõlas Universumi korraga, milles peegeldub Looja täiuslikkus. Seepärast ei tule Talle olla mitte ainult kuulekas, vaid Teda tuleb ka armastada, seevastu kurja ei tule mitte ainult vältida, vaid ka vihata;
- levitades ideed surmajärgsest tasust ja karistusest;
- toetades ja soodustades ühiskondlikke kombeid ja seadusi, mille kohaselt headust austatakse ja kurjust karistatakse avalikult;
- toetades ja soodustades kombeid ja ühiskondlikke seadusi, mille eesmärgiks on takistada vahetuid võimalusi patule ning isegi selliseid olukordi, mis võivad kahjustada avalikku moraali ainuüksi kurjuse näilise avaldumise läbi;
- rõhutades pärispatu tagajärgi inimeses ja tema nõrkust, kuid samuti meie Issanda Jeesuse Kristuse toodud Lunastuse viljakust ning armu, palve ja valvsuse hädavajalikkust, et inimene võiks püsida Jumala sõpruses surmani;
- kasutades iga võimalust, et viidata Kiriku missioonile vooruse õpetajana, armu allikana ning eksituse ja patu lepitamatu vaenlasena.

XI peatükk

Vasturevolutsioon ja ilmalik ühiskond

Vasturevolutsiooni ja ilmaliku ühiskonna teemat on erinevatest vaatenurkadest ja sügavalt käsitletud paljudes väärtuslikes uurimustes.

Käesolev uurimus ei saa haarata tervet küsimusteringi, seepärast piirdub ta üldpõhimõtete esitamisega vasturevolutsioonilise ilmaliku korralduse kohta ning Vasturevolutsiooni ja mõnede tähtsamate õige ilmaliku korralduse eest võitlevate organisatsioonide vaheliste suhete analüüsiga.

1. Vasturevolutsioon ja ühiskondlikud organisatsioonid

Ilmalikus ühiskonnas eksisteerivad mitmed ühiskondlike probleemidega tegelevad organisatsioonid, mis püüdlevad vahetult või kaudselt sellesama kõrgeima eesmärgi poole kui Vasturevolutsioon, nimelt meie Issanda Jeesuse Kristuse kuningriigi kehtestamise poole. Eeldades nendel

eesmärkidel põhinevat ühtsust,* tuleb meil uurida suhteid Vasturevolutsiooni ja nende organisatsioonide vahel.

*A. Halastustöö, sotsiaalboolekanne, tööandjate
ja töövõtjate ühingu jms*

a. Niivõrd kui need nähtused normaliseerivad ühiskondlikku ja majanduslikku elu, kahjustavad nad revolutsioonilise protsessi arengut. Selles mõttes on nad *ipso facto* Vasturevolutsiooni väärtuslikeks toetajateks, isegi kui ainult kaudsel ja teadvustamata viisil.

b. Sellest hoolimata tasub meil selles suhtes meenutada mõningaid tõdesid, mis jäävad kahjuks sageli nimetatud struktuuride raames tegutsemisele pühenduvaile inimestele ähmaseks.

- On väljaspool kahtlust, et kõnealused struktuurid võivad vähendada masside suure rahulolematuse põhjuseks olevaid materiaalseid hädavajadusi, või teatud juhtudel need isegi täiesti kõrvaldada. Kuid Revolutsiooni vaim ei tärka esmajärgus viletsusest. Tema juured on moraalsed ja seega religioossed.** Seepärast peavad need struktuurid – niivõrd kui nende iseloom seda lubab – edendama ka religioosset ja moraalselt kasvatust, pannes erilist rõhku hingede hoiatamisele meie päevil eriti ohtliku revolutsiooni-viiruse eest.
- Kirik toetab kaastundliku Emanat kõike, mis võib

* Vt II osa, XII ptk, 7.

** Vt Leo XIII, apostellik ringkiri *Graves de Communi*, 18. I 1901.

inimlikku viletsust vähegi leevendada. Kuid tal pole illusioone selles osas, et on võimalik kaotada kõiki viletsuse ilminguid ja seepärast õpetab ta püha leppimist haiguste, vaesuse ning muude hädade ja puudustega.

- Kahtlemata pakuvad sellised struktuurid väärtuslike võimalusi luua teineteisemõistmise ja armastuse õhkkond tööandjate ja töövõtjate vahel, mille tagajärjel võib toimuda juba klassivõitluseks valmistunud meelte demobiliseerumine. Kuid oleks ekslik arvata, et heasoovlikkus teeb inimliku alatuse alati relvituks. Isegi loendamatud heateod, mida meie Issand Jeesus Kristus tegi oma maise elu jooksul, ei suutnud kõrvaldada vihkamist, mida alatud Tema vastu tundsid. Seepärast on ilmselge, et ehkki võitluses Revolutsiooni vastu tuleb alati eelistada hingede sõbralikku valgustamist ja juhtimist, on igati õigustatud ja üldjuhul isegi hädavajalik võidelda tema erinevate vormide – näiteks kommunismi – vastu otseselt ja avalikult kõigi õiglaste ja legaalsete vahenditega.
- Erilist tähelepanu tuleb pöörata sellele, et need struktuurid peavad kinnistama abisaajates ja kaastöölistes tõelist tänutunnet saadud abi eest, või juhul, kui heategu ei seisne teenimatus abis, vaid õigluse aktis, siis tõelist austust moraalse põhimõttekindluse vastu, mis inspireerib selliseid tegusid.
- Eelmistes lõikudes pidasime silmas põhiliselt töölisi. Meil tuleb aga tähelepanu juhtida ka sellele, et

vasturevolutsionäär ei eelista süstemaatiliselt ühtegi ühiskondlikku klassi. Kaitstes küll innukalt omandiõigust, peab vasturevolutsionäär kõrgematele ühiskonnaklassidele meelde tuletama, et võitlemisest Revolutsiooni vastu valdkonnas, milles see ründab nende isiklikke huvisid, ei piisa, kui nad samaaegselt (nagu me seda kahjuks sageli näeme) oma sõna ja eeskujuga kõikides ülejäänud valdkondades – perekonnavalus, igapäevases elus, meelelahutustes, intellektuaalses ja kunstilises tegevuses jne – seda igati soodustavad. Kui töölisklass järgneb nende eeskujule ja võtab omaks eliidi revolutsioonilised ideed, siis on vältimatu, et Revolutsioon kasutab teda ära ja suunab ta “pool-vasturevolutsioonilise” eliidi vastu.

- Aristokraatia ja kodanlus, kes labastavad oma kombeid ja riietumisviisi, et sel viisil Revolutsiooni lepitada, kahjustavad seeläbi hoopis iseennast. Ühiskondlikku autoriteeti, mis iseennast alandab, võib võrrelda soolaga, mis on kaotanud oma maitse. See ei kõlba millekski muuks kui äraviskamiseks, inimeste jalge tallata.* Põlgust täis rahvamassid enamasti just seda teevadki.
- Hoides energiliselt ja väärakalt oma ühiskondlikku seisundit, peavad ülemkihid hoidma teiste ühiskonnakihtidega vahetut ja heatahtlikku kontakti. Kaugelt eemalt praktiseeritavast halastusest ja õiglusest

* Mt 5:13.

ei piisa, et rajada eri ühiskonnaklasside vahel tõelise kristliku ligimesearmastuse sidemeid.

- Eelkõige peavad omanikud meeles pidama, et on palju inimesi, kes on valmis kommunismi eest kaitsma õigust eraomandile (mõistetud loomulikult ka ühiskondlikke funktsioone omava isikuõigusena), sest see tuleneb Jumalast seatud põhimõttest ja on kooskõlas loomuõigusega. Kuid see põhimõte kehtib võrdselt nii töölise kui ka tööandja omandi kohta. Seepärast seesama põhimõte, mis seisab kommunismivastase võitluse taga, peab innustama tööandjat austama ka töölise õigust õiglasele töötasule vastavalt tema ja ta perekonna vajadustele. Peab meelde tuletama ja rõhutama, et Vasturevolutsioon ei kaitse mitte ainult tööandja, vaid ka töövõtja omandust. Ei saa liigselt rõhutada, et Vasturevolutsioon võitleb mitte grupi- või klassihuvide, vaid põhimõtete eest.

B. Võitlus kommunismiga

Käsitleme nüüd organisatsioone, mille peamine tegevusemärk pole õige ühiskonnakorralduse ülesehitamine, vaid pigem võitlus kommunismiga. Selles töös juba esitatud põhjustel ei pea me sedalaadi organisatsioone mitte ainult õiguspärasteks, vaid sageli lausa hädavajalikeks. Nõnda väites ei samasta me loomulikult Vasturevolutsiooni mitmesuguste kuritarvitustega, mida sedalaadi organisatsioonid on ühes või teises riigis toime pannud.

Me usume aga, et selliste organisatsioonide vastu-revolutsioonilist viljakust võib oluliselt suurendada, kui nende liikmed, jäädes püsima oma spetsiifilistesse tegevusvaldkondadesse, peaksid silmas teatud olulisi tõdesid:

- Edukas on ainult Revolutsiooni intellektuaalne ümberlükkamine. Lihtsast loosungite kordamisest ei piisa, isegi kui need on arukad ja tabavad.
- Kui see ümberlükkamine võetakse ette kultuurilistes ringkondades, peab see olema suunatud kommunismi kõige põhimõttelisemate õpetuslike aluste vastu. Oluline on näidata, et kommunismi olemuslikuks jooneks on see, et ta on filosoofiline sekt, mis oma põhimõtetest lähtuvalt tuletab talle eriomase kontseptsiooni inimesest, ühiskonnast, riigist, ajaloost, kultuurist jne, niisamuti nagu Kirik tuletab jumalikust Ilmutusest ja moraalseadusest kõik katoliikliku tsivilisatsiooni ja kultuuri põhimõtted. Seepärast ei saa kommunismi kui eneses tervet Revolutsiooni sisaldava sekti ja Kiriku vahel olla mingit leppimisvõimalust.
- Massid ei tunne niinimetatud teaduslikku kommunismi ja Marxi õpetus neid ei köida. Antikommunistlik ideoloogiline aktsioon masside seas peab olema suunatud sellele laialdaselt levinud vaimsele hoiale, mis paneb sageli isegi antikommunistid oma kommunismivastasust häbenema. Kõnealune vaimne

hoiak tuleneb nimelt rohkem või vähem teadvustatud ideest, et igasugune ebavõrdsus on ebaõiglane ja et likvideerida ei tule mitte ainult suur, vaid isegi keskmise suurusega eraomand, sest kui pole rikkaid, siis pole ka vaeseid. Nagu näha, on tegemist jäänukiga teatud XIX sajandi sotsialistlike koolkondade õpetustest, mida on lõhnastatud romantilise sentimentalismiga. See sünnitab meelelaadi, mis peab ennast antikommunistlikuks, ent nimetab end sellest hoolimata sageli sotsialistlikuks. Osundatud meelelaad, mis muutub Läänes üha tugevamaks, on märksa suurem oht kui marksistlik indoktrineerimine ise ning juhib meid järk-järgult järeleandmistele, mis võivad jõuda äärmuseni Raudsest Eesriidest lääne poole jäävate rahvaste ümberkujunemises kommunistlikeks vabariikideks. Niisuguseid järeleandmisi, mis ilmutavad kalduvust majanduslikule egalitaarsusele ja riigi kontrollile, võib täheldada igas valdkonnas. Eraettevõtlust piiratakse üha enam. Pärandimaksud on niivõrd rõhuvad, et teatud juhtudel on peamiseks pärijaks riigikassa. Ametkondade ülemäärane sekkumine kaubavahetusesse, ekspordi ja impordi muudab tööstuse, kaubanduse ja panganduse raskelt riigist sõltuvaks. Töötasude, üüride ja hindade valdkondadesse – kõigesse sekkub riik. Talle kuuluvad tööstusettevõtted, pangad, ülikoolid, ajalehed, raadiojaamad, televisioonikanalid jne. Samal ajal kui

egalitaarne etatism* sel viisil majandust ümber kujundab, lõhuvad kombelõtvus ja liberalism perekonda ja valmistavad teed “vabaarmastusele”. Kui selle meelelaadiga ei asuta tõsiselt võitlema, muutub Lääs viiekümne või saja aasta pärast kommunistlikuks, isegi kui mingi kataklüsm peaks neelama nii Venemaa kui Hiina.

- Õigus eraomandusele on niivõrd püha, et isegi kui mingi režiim kindlustaks Kirikule täie vabaduse ja isegi oma täieliku toetuse, ei saaks Kirik tunnistada legaalseks ühiskonnakorraldust, milles kogu omand oleks kollektiivne.

2. Kristlus ja ülemaailmne vabariik

Seistes vastu ülemaailmsele vabariigile, on Vasturevolutsioon vastu ka sellele ebapüsivale ja kunstlikule olukorrale, mis on välja kujunenud kristlastevaheliste lõhede ja rahvusvahelise elu sekulariseerumise tagajärjel.

Iga rahva täielik suveräänsus ei takista Kiriku rüpes elavaid rahvaid, kes moodustavad ühe suure vaimse perekonna, seadmast sisse organeid, mis oleksid läbi imbunud kristlikust vaimust ja võib-olla juhitud Püha Tooli esindajate poolt, et see lahendaks nendevahelisi vaidlusaluseid küsimusi rahvusvahelisel areenil. Sellised organid

* Etatism tuleneb pr. k. sõnast “*état*” ehk “riik” ning sellega tähistatakse üht sotsialismi vormidest, mida iseloomustab riigi ulatuslik kontroll indiviidi elu üle pea kõigis olulistes valdkondades. – *Toim.*

võiksid soodustada ka katoliiklike rahvaste koostööd kõigis ühishüve valdkondades, eriti mis puudutab Kiriku kaitset uskmatute eest ja misjonäride kaitset paganlikes või kommunismi võimu all olevates maades. Lõpuks võiksid need organid koos mittekatoliiklike rahvastega hoida õiglast korda rahvusvahelistes suhetes.

Eitamata nende teenete tähtsust, mida ilmalikud organid erinevates valdkondades täita võivad, peab Vasturevolutsioon alati pöörama tähelepanu suurele puudusele, mis seisneb nende organite ilmalikus iseloomus ning hoiatama inimesi riski eest, et need organid võivad kujuneda ülemaailmse vabariigi iduks.*

3. Vasturevolutsioon ja rahvuslus

Seoses sellega peab Vasturevolutsioon soodustama kõikide tervete kohalike eripärade säilimist ükskõik mis valdkonnas, olgu see siis kultuur, tavad vms.

Kuid tema rahvuslus ei seisne teistele rahvustele kuuluva süstemaatilises alahindamises ega rahvuslike väärtuste imetlemises, justkui oleksid need midagi suurest kristliku tsivilisatsiooni aardekambrist eraldi seisvat.

Hiilgus, mida Vasturevolutsioon ihkab kõikidele rahvastele ja maadele, on ja saab olla ainult üks: kristlik hiilgus, mis seisneb igale rahvale eriomaste väärtuste hoidmises ja rahvastevahelistes vennalikes suhetes.

* Vt I osa, VII ptk, 3.A.k.

4. Vasturevolutsioon ja militarism

Vasturevolutsionäär peab kurtma “relvastatud rahu” üle, vihkama ebaõiglast sõda ja tundma muret võidurelvastumise pärast.

Kuid ta ei lange illusiooni võimusesse, justkui võiks rahu jääda alatiseks püsima, ja seepärast peab ta sõjaväelaste klassi sellel pagenduse maal hädavajalikuks ning nõuab, et talle osutataks kõike seda poolehoidu, tänulikkust ja imetlust, mis õigusega kuuluvad neile, kelle ülesandeks on võidelda ja surra kõikide ühise hüve eest.*

* Vt I osa, XII ptk.

XII peatükk

Kirik ja Vasturevolutsioon

Nagu me nägime, sündis Revolutsioon korrastamata kirgede plahvatuselt, mis viib ilmaliku ühiskonna täieliku lagunemiseni, moraalse korra ümberpööramiseni ning Jumala eitamiseni. Revolutsiooni vaenu peamiseks sihiks on niisiis Kirik, Kristuse Müstiline Ihu, Tõe eksimatu õpetaja, moraaliseaduse kaitsja ning seeläbi kogu ilmaliku elukorralduse vundament.

Vastavalt sellele peame uurima suhteid selle jumaliku institutsiooni, mida Revolutsioon püüab hävitada, ja Vasturevolutsiooni vahel.

1. Kirik on märksa ülevam ja laiem kui Revolutsioon ja Vasturevolutsioon

Revolutsioon ja Vasturevolutsioon on Kiriku ajaloos äärmiselt tähtsad episoodid, sest neis seisneb kogu kristliku Lääne apostaasia ja pöördumise draama. Kuid isegi sellisena on nad ainult episoodid.

Kiriku missioon ei haara üksnes Läänt ega piirdu

kronoloogiliselt revolutsioonilise protsessi kestvusega. Keset tänaseid torme võib ta uhkelt ja rahulikult öelda: *Alios ego vidi ventos; alias prospexi animo procellas* ("Ma olen juba näinud muid tuuli, ma olen juba vaadanud teisi torme").* Kirik on võidelnud teistel maadel ja teiste rahvaste seast pärit vastastega ning kahtlemata peab ta kuni aegade lõpuni astuma vastu praegustest märksa erinevate probleemide ja vaenlastega.

Kiriku eesmärgiks on teostada hingede päästmiseks otseselt vaimulikku võimu ja kaudselt ilmalikku võimu. Revolutsioon kujutab endast takistust, mis selle missiooni pärssimiseks esile kerkis. Kiriku jaoks pole võitlus selle spetsiifilise takistusega (paljude muude seas) midagi enam kui vahend, mille suurus on piiritletud takistuse suurusega. Loomulikult on see väga tähtis vahend, kuid ikkagi ainult vahend. Kui Revolutsiooni poleks, jätkaks Kirik ikkagi kõige selle tegemist, mida ta hingede päästmiseks teeb.

Me võime seda küsimust paremini selgitada, kui me võrdleme Kiriku positsiooni Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni suhtes sõjaseisukorras viibiva rahva olukorraga. Kui Hannibal seisis Rooma väravate ees, pidi vabariik kõik oma jõud koondama ja tema vastu suunama. See oli edasikestmiseks hädavajalik reaktsioon äärmiselt tugeva

* Cicero, *Familiares*, 12, 25, 5.

ja peaaegu võitmatu vaenlase vastu. Kuid kas Rooma oli ainult reaktsioon Hannibali vastu? Kes julgeks seda väita?

Sama absurdne oleks mõelda, et Kirik on ainult Vasturevolutsioon.

Seoses sellega tuleb selgitada, et Vasturevolutsiooni eesmärgiks ei ole Kristuse Mõrsja päästmine. Kirik, toetudes oma Rajaja töotusele, ei vaja inimesi, et püsima jääda. Vastupidi, hoopis Kirik annab elu Vasturevolutsioonile, mis ilma temata pole ei mõeldav ega teostatav.

Vasturevolutsioon tahab kaasa aidata paljude Revolutsioonist ohustatud hingede päästmisele ning ilmaliku ühiskonda ähvardavate ohtude tagasitõrjumisele. Selle asemel, et kujutada endale ette Kiriku päästmist, peab Vasturevolutsioon hoopis ise toetuma Kirikule ja teda alandlikult teenima.

2. Kirik on Revolutsiooni hävitamisest kõige enam huvitatud

Kui Revolutsioon on olemas, ja kui ta on see, mis ta on, siis kuulub Revolutsiooni hävitamine Kiriku missiooni hulka, sest see toimub hingede päästmise huvides ning on erilise tähtsusega osutamaks Jumalale suuremat au.

3. Kirik on seega fundamentaalselt vasturevolutsiooniline jõud

Käsitledes Revolutsiooni siin kasutatud mõttes, on alapealkirjas esitatud tõdemus kõige eelpooltoodu loogiliseks

järelduseks. Väita vastupidist tähendaks kinnitada, et Kirik ei täida oma missiooni.

4. Kirik on vasturevolutsioonilistest jõududest suurim

Kiriku esimene koht kõikide vasturevolutsiooniliste jõudude seas on ilmselge, kui me arvestame katoliiklaste arvu, nende ühtsust ja mõju maailmale. Kuid ükskõik kui õigustatud poleks ka materiaalsete ressursside kaalumine, on sel siiski teisejärguline tähtsus. Kiriku tõeline jõud seisneb selles, et ta on meie Issanda Jeesuse Kristuse Müstiline Ihu.

5. Kirik on Vasturevolutsiooni hing

Kui Vasturevolutsioon on võitlus selle eest, et lüüa Revolutsioon ja ehitada üles uus usust särav, alandlik, hierarhilise vaimuga ja puhaste püüdlustega kristlik tsivilisatsioon, siis on ilmselge, et seda võib saavutada eelkõige sügavate liigutuste läbi inimeste südames. See tegevus on kohane just Kirikule, kes peab õpetama inimestele katoliku õpetust ning juhtima neid selle armastamisele ja ellurakendamisele. Seepärast on Kirik Vasturevolutsiooni tõeline hing.

6. Vasturevolutsiooni ideaaliks on Kiriku ülendamine

Ka see on ilmselge väide. Kuna Revolutsioon on opositsioon Kirikule, on võimatu vihata Revolutsiooni

(mõistetuna üldiselt, mitte mõnes üksikus aspektis) ja sellega võidelda, pidamata ipso facto ideaaliks Kiriku ülendamist.

7. Vasturevolutsiooni tegevusväli ulatub teatud määral Kirikust väljapoole

Eelpoolkirjeldatu läbi tahame näidata, et vasturevolutsiooniline tegevus hõlmab terve ilmaliku ühiskonna reorganiseerimist. “Kogu maailm tuleb vundamendist alates ümber ehitada,” ütles paavst Pius XII seistes varemete ees, millega Revolutsioon oli katnud terve maailma.

Kuid nüüd peab see ilmaliku ühiskonna fundamentaalse vasturevolutsioonilise ümberehitamise ülesanne olema ühelt poolt täielikult inspireeritud Kiriku õpetusest, teiselt poolt peab see aga haarama arvukaid ilmalikule korraldusele eriomaseid konkreetseid ja praktilisi aspekte. Seepärast ulatub Vasturevolutsioon väljapoole Kiriku piire, kuid jääb alati Kirikuga tihedalt seotuks kõiges selles, mis puudutab Õpetusametit ja tema vahetut autoriteeti.

8. Kas iga katoliiklane peab olema Vasturevolutsionäär?

Sel määral, mil määral iga katoliiklane on apostel, on ta vasturevolutsionäär. Kuid seda saab ta olla erinevatel viisidel.

* Pius XII, pöördumine Rooma usklikte poole, 10. II 1952: *Discorsi e radiomessaggi*, köide 13, lk 471.

A. Vasturevolutsioonäär kaudsel ja ebateadlikul viisil

Vasturevolutsioonäär võib seda olla kaudselt ja justkui ebateadlikult. Nii on see näiteks Halastuse Ordu õe puhul haiglas. Tema vahetu tegevus on suunatud hoolendamisele ihuliku tervise eest, eelkõige aga hingede hüvele. Ta võib seda teha Revolutsioonist ja Vasturevolutsioonist rääkimata. Ta võib isegi elada sellistes tingimustes, et tal pole Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni fenomenidest aimugi. Kuid sel määral, mil ta teeb tööpoolest hingedele head, kõrvaldab ta hingedest Revolutsiooni mõju. Seeläbi töötab ta kaudselt ka Vasturevolutsiooni heaks.

B. Vasturevolutsioonilise väljendusviisi kaasaegsus

Meie ajastul, mis on täielikult haaratud Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni vastasseisust, näib meile, et terve kaasaegsuse tingimuseks on selle vastasseisu sügav mõistmine ja selle suhtes konkreetsetest olukordadest tingitud energilise ja läbinägeliku seisukoha kujundamine.

Seega oleme veendunud, et oleks parim, kui igal kaasaegsel apostolaadil oleks olukorrale vastav vasturevolutsiooniline eesmärk ja toon.

Teiste sõnadega, me arvame, et tegevusvaldkonnast sõltumata suurendab iga tõeline kaasaegne apostel märgatavalt oma töö tulemuslikkust, kui ta avastab Revolutsiooni avaldumise oma valdkonnas ja vastavalt sellele vajutab kõigile oma tegudele vasturevolutsioonilise pitseri.

C. Vasturevolutsioonäär otsesel ja selgel viisil

Mitte keegi ei eita, et on igati õigustatud, kui teatud isikud võtavad oma eesmärgiks arendada katoliiklikes ja mittekatoliiklikes ringkondades spetsiifiliselt vasturevolutsioonilist apostolaati. Nad teevad seda, kuulutades kõikidele Revolutsiooni olemasolu, kirjeldades tema vaimu, meetodeid ja õpetusi ning innustades kõiki vasturevolutsioonilisele tegevusele.

Seda tehes pühendavad nad oma jõu ja tegevuse erilise apostolaadi teenistusse, mis on sama loomulik ja austusväärne (kindlasti aga neist märksa sügavam) kui nende apostolaat, kes spetsialiseeruvad võitlusele teiste Kiriku vaenlastega, nagu nt spiritism või protestantism.

Mõjuavaldamine erinevatele katoliiklikele ja mittekatoliiklikele ringkondadele eesmärgiga teha hingi tundlikumaks näiteks protestantismis peituva kurjuse suhtes on kahtlemata õigustatud ja hädavajalik iga aruka ja tulemusliku antiprotestantliku tegevuse jaoks. Katoliiklased, kes pühenduvad vasturevolutsioonilisele apostolaadile, tegutsevad sarnasel viisil.

Selles apostolaadis võimalikud liialdused (mis võivad juhtuda ka igal pool mujal) ei tühista meie seatud põhimõtet, sest *abusus non tollit usum* ("kuritarvitamine ei tühista tarvitamist").

*D. Vasturevolutsiooniline tegevus, mis
ei kujuta endast apostolaati*

Lõpuks on olemas vasturevolutsionäärid, kes ei teosta apostolaati selle sõna otseses mõttes, sest nad pühenduvad võitlusele Revolutsiooniga tegevuse kaudu teatud valdkondades, nagu näiteks otsene ühiskondlik-poliitiline tegevus või majanduslikud ettevõtmised. Kahtlemata on need tegevusvaldkonnad väga olulised ja neisse tuleb suhtuda ainult heakskiiduga.

9. Katoliiklik Aktsioon ja Vasturevolutsioon

Kui me kasutame mõistet Katoliiklik Aktsioon selle sõna õiges tähenduses, mille talle andis paavst Pius XII (erinevate ühenduste grupp, mis katoliikliku hierarhia juhtimisel teeb tema apostolaadiga koostööd), siis meie vaatenurgast lähtudes on Vasturevolutsioon oma religioosetes ja moraalsetes aspektides tervel moel kaasaegse Katoliikliku Aktsiooni äärmiselt tähtis osa.

Loomulikult võib vasturevolutsioonilist tegevust arendada üksikisik või rühm isiklikel alustel koostööd tegevaid inimesi. Vastava kirikliku heakskiiduga võib see tegevus viia erilisel viisil Revolutsiooniga võitlemiseks ettenähtud religioosse ühenduse loomiseni.

Katoliikliku Aktsiooni eesmärkide hulka ei kuulu loomulikult vasturevolutsiooniline tegevus spetsiifiliselt parteilis-poliitilises või majanduslikus valdkonnas.

10. Vasturevolutsioon ja mittekatoliiklased

Kas Vasturevolutsioon võib heaks kiita koostöö mittekatoliiklastega? Kas on olemas vasturevolutsioonäärised protestante, muhameedlasi ja teisi?

Vastust sellele küsimusele tuleb hoolikalt kaaluda. Ehtsat Vasturevolutsiooni väljaspool Kirikut ei leidu.* Kuid on mõeldav, et näiteks teatud protestandid või muhameedlased on hingeseisundis, milles nad hakkavad märkama kogu Revolutsiooni alatut iseloomu ja astuvad sellele vastu. Neilt isikutelt võib oodata, et nad loovad Revolutsiooni vastu takistusi ja vahel lausa suuri takistusi. Kui nad vastavad üleloomulikule armule, võivad nad saada suurepäraseks katoliiklasteks ja seejärel isegi viljakateks vasturevolutsionäärideks. Selle hetkeni võivad nad, vähemalt teatud määral, olla Revolutsiooni vastu ja sundida seda isegi taganema. Selle sõna täielikus ja tõelises tähenduses aga pole nad vasturevolutsionäärid. Kuid koostööd nendega võib teha, ja isegi peab tegema, säilitades sealjuures Kiriku eeskirjadega nõutud ettevaatlikkuse.

Katoliiklased peavad olema eriliselt teadlikud konfessioonidevahelistes ühendustes peituvatest ohtudest, mille eest püha Pius X targalt hoiatas:

“Tõepoolest, mainimata muid punkte, on need ohud, mis selliste ühenduste iseloomu tõttu ähvardavad või

* Vt eelpool II osa, XII ptk, 5.

võivad kindlasti ähvardada meie usklite usu terviklikkust ning tõelist kuulekust katoliku Kiriku seadustele ja eeskirjadele, kahtlemata tõsised.”*

Parim apostolaat mittekatoliiklaste seas, niinimetatud *conquista*, peab keskenduma neile, kellel on vasturevolutsioonilised kalduvused.

* P. Pius X, apostellik ringkiri *Singulari quadam*, 24. IX 1912: AAS 4 (1912).

III osa

Kakskümmend aastat hiljem

1976. aastal pöörduti autori poole palvega kirjutada eessõna “Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” uuele itaaliakeelsele väljaandele. Autor leidis, et selle asemel oleks parem esitada lugejatele analüüs revolutsioonilise protsessi edasisest arengust peaaegu kahekümne aasta jooksul, mis on möödunud käesoleva teose esimese väljaande ilmumisest. Seepärast lisas ta raamatule kolmanda osa, mis esmakordselt ilmus 1977. aastal Brasiilias, ajakirja *Catolicismo* jaanuarikuu numbris. 1992. aastal, pärast raudse eesriide langemist, kaasajastas autor seda analüüsi teatud kommentaaridega, mille me samuti raamatusse lisasime. – *Toimetus*

I peatükk

Revolutsioon kui pidevas muutumises viibiv protsess

“Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” esimesest väljaandest on möödunud palju aega, mida on täitnud rohked sündmused. See on piisav põhjus, et esitada küsimus, kas täna oleks vajalik selles töös käsitletud teemadele midagi lisada. Vastus sellele võib olla ainult jaatav ja edasises tahamegi lugejatele esitada meie uued arutlused.

1 “Revolutsioon ja Vasturevolutsioon” ja *TFP*: kakskümmend aastat tegevust ja võitlust

Alexandre Dumas’ “Kakskümmend aastat hiljem” on raamat, mis oli noorsoo seas kõrgelt hinnatud kuni viimase ajani, mil sügavad psühholoogilised muutused hävitasid armastuse sedalaadi kirjanduse vastu. Nimetatud pealkiri meenus meile sellega seonduvate kujutluspiltide kaudu, kui alustasime siinsete märkmete kirjutamist. Meenutasime aastat 1956, kuid praegu on möödumas juba 1976. aasta. Varsti on meie raamat olnud ringluses juba kakskümmend aastat.

Selle aja jooksul on ilmunud meie uurimuse mitmeid uusi väljaandeid.*

Meie kavatsuseks polnud teha “Revolutsioonist ja Vasturevolutsioonist” mõnda tavalist uurimust. Me kirjutasime selle kavatsusega teha sellest käsiraamat umbes sajale noorele brasiillasele, kes palusid meil juhtida ja koordineerida nende püüdlusi probleemide ja kohustuste ees, millega nad omal ajal vastamisi pidid seisma. See esimene rühm, tulevase *TFP* võrse, levis varsti üle terve Brasiilia, maa, mis on suuruselt võrdne terve mandriga. Asjaolud soodustasid analoogiliste ja autonoomsete organisatsioonide rajamist ja arengut terves Lõuna-Ameerikas. Seesama juhtus hiljem Ameerika Ühendriikides, Kanadas, Hispaanias ja Prantsusmaal. Hiljuti hakkasid intellektuaalne sugulus ja paljutöötavad südamlikud suhted seda suurt organisatsioonide perekonda liitma teiste Euroopa riikide isikute ja ühendustega. 1973. aastal Pariisis asutatud *Bureau Tradition, Famille, Propriété*** püüab arendada ja laiendada neid kontakte niipalju kui võimalik.

* Peale kahe kordu trüki kuukirjas *Catolicismo*, milles “Revolutsioon ja Vasturevolutsioon” avaldati esimest korda, ilmusid selle väljaanded raamatuna: kolm portugali keeles (Brasiilias), kolm itaalia keeles (Itaalias), seitse hispaania keeles (kaks Hispaanias, kaks Tšiilis, kaks Argentiinas ja üks Kolumbias), kaks prantsuse keeles (Brasiilias ja Kanadas), kolm inglise keeles (Ameerika Ühendriikides), üks saksa keeles (Saksamaal) ja üks rumeenia keeles (Rumeenias). Selle teose täistekst ilmus ka ajakirjades *Que Pasa?* (Madrid) ja *Fiducia* (Santiago de Chile). Neid väljaandeid on kokku rohkem kui 100 000 eksemplari.

** Praegu kannab see nime *Association Française pour la Défense de la Tradition, de la Famille et de la Propriété*.

Need kakskümmend aastat olid seega laienemise aastad. Ent need olid ka intensiivse vasturevolutsioonilise võitluse aastad.

Sel viisil on saavutatud märkimisväärsed tulemusi. Siin pole koht, kus neid kõiki üles loetleda.* Me piirdume üksnes tõdemusega, et igal maal, kus on olemas TFP või sellega sarnane ühendus, võitleb ta vahetpidamata Revolutsiooniga ehk täpsemalt öeldes niinimetatud katoliikliku vasakpoolsusega religioosses vallas ja kommunismiga ilmalikus vallas. Kommunismi vastu peetava tõelise võitluse hulka arvestame ka võitluse sotsialismi kõikide vormidega, sest need on ainult kommunismi ettevalmistavad või moondevormid. Seda võitlust on alati peetud kooskõlas käesoleva töö II osas sisalduvate põhimõtete, eesmärkide ja normidega.**

Sel moel saavutatud head tulemused näitavad kõige

* Vaata raamatut *Um homem, uma obra, uma gesta – Homenagem das TFPs a Plínio Corrêa de Oliveira* (São Paulo: Edições de Amanhã, 1989), mis sisaldab laialdasi ajaloolisi andmeid TFP ühenduste ja TFP büroode kohta kahekümne kahel maal kuuel mandril. – *Tõim.*

** Mis puutub võitlusesse sotsialismi uusimate vormidega, siis erilist tähelepanu väärib prof Plínio Corrêa de Oliveira töö pealkirjaga "Mida tähendab omavalitsuslik sotsialism kommunismi jaoks: kas takistust või sillapead?" (ingl k *What Does Self-Managing Socialism Mean for Communism: A Barrier? Or a Bridgehead?* See avaldati 1982. aastal viiekümnes tähtsaimas Lääne ajakirjas ja ajalehes kogutiraažiga kolmkümmend kolm miljonit eksemplari. Nobeli preemia laureaat majanduse vallas Friedrich von Hayek kirjutas sel teemal autori aadressil sügavate tänusõnadega kirja. Suurt huvi on äratanud ka Hispaania TFP poolt 1988 ja 1991 välja antud raamatud *España, anestesiada sin percibilo, amordazada sin saberlo, extraviada sin quererlo: la obra del PSOE ja Ad perpetuam rei memoriam.* – *Tõim.*

selle paikapidavust, mida käesolevas töös on öeldud omavahel lahutamatult seotud Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni teemade kohta.

2. Kas maailmas, mis pidevalt ja kiirelt muutub, on “Revolutsioon ja Vasturevolutsioon” jätkuvalt aktuaalne?

Vastus on jaatav. Sel ajal kui “Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” väljaanded ja tulemused on kuuel mandril mitmekordistunud,^{*} on juba neli sajandit revolutsioonilisest protsessist tagasihutatud maailm teinud läbi nii kiireid ja sügavaid muutusi, et igati kohane on küsida, kas uut väljaannet ette valmistades ei tuleks meil neid muutusi arvesse võttes 1959. aastal kirjutatus midagi parandada või sellele lisada.

“Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” temaatika asetub osaliselt teoreetilisse ja osaliselt sellele väga lähedasse praktilis-teoreetilisse valdkonda. Seepärast ei peaks kedagi panema imestama väide, et meie arvates ei ole ükski sündmus tinginud vajadust muuta selle töö sisu.

Kindlasti on paljud neist meetoditest ja tegevusviisidest, mida kasutas 1959. aastal asutatud Brasiilia TFP ja talle lähedased organisatsioonid, praeguseks asendatud või kohandatud uutele asjaoludele. Sisse on viidud ka mitmeid uuendusi, kuid kõik need meetodid ja

* “Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” on olulisel määral levinud ka Austraalias, Lõuna-Aafrika Vabariigis ja Filipiinidel. – *Toim.*

tegevusviisid liigituvad madalamasse, rakenduslikku ja praktilisse valdkonda, millega “Revolutsioon ja Vasturevolutsioon” ei tegele. Seepärast ei näe me vajadust teha selles töös muutusi.

Sellest hoolimata on paljutki, mida võib lisada, kui me tahame “Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” siduda uute ajaloohorisontidega, kuid see ei mahuks lihtsa lisa raamidesse. Arvame aga, et lühike loetelu sellest, mida Revolutsioon on kahekümne aasta jooksul korda saatnud – ülevaade muudatustest, mida ta terves maailmas on teinud –, võib aidata lugejal kergemini kohaldada meie töö sisu kaasaja tegelikkusele. Seda püüamegi järgnevalt teha.

II peatükk

Kolmanda Revolutsiooni kõrgpunkt ja kriis

1. Kolmanda Revolutsiooni kõrgpunkt

Nagu me nägime,* kujutasid kolm suurt revolutsiooni Kiiriku ja kristliku tsivilisatsiooni järk-järgulise hävitamise protsessi põhietappi: XVI sajandil humanism, renessans ja protestantism (Esimene Revolutsioon), XVIII sajandil Prantsuse Revolutsioon (Teine Revolutsioon) ja XX sajandi teisel aastakümnel kommunism (Kolmas Revolutsioon).

Neid kolme revolutsiooni saab mõista ainult kui osasid ühes suures tervikus, see tähendab Revolutsioonis.

Kuna Revolutsioon on protsess, siis on selge, et 1917. aastast kuni praeguse ajani** on see oma kulgemist jätkanud ning on praegu tõelises kõrgpunktis.

Kui me vaatame kommunistlike režiimide mõju all olevaid territooriumeid ja rahvaid, siis näeme, et Kolmas Revolutsioon valitseb ajaloos pretsedenditu ulatusega ülemaailmse impeeriumi üle. See impeerium on

* Vt I osa, III ptk 3.5.A-D.

** St aastani 1976. – *Toim.*

pidevate rahutuste ja lõhede põhjuseks ka mittekommunistlike rahvaste seas. Peale selle hoiavad Kolmanda Revolutsiooni juhid käes niite, mis terves mittekommunistlikus maailmas liigutavad avalikult kommunistlike parteisid ja määratu suurt võrku, mis koosneb mitmesugustest krüptokommunistidest, parakommunistidest ja kasulikest idiootidest, kes ei infiltreeri mitte ainult mittekommunistlikke, sotsialistlikke ja muid parteisid, vaid ka kirikuid,* ametiühinguid, kultuuriühinguid, pankasid, ajakirjandust, televisiooni, raadiot, kinematograafiat jne. Ning justkui poleks sellest veel küllalt, manipuleerib Kolmas Revolutsioon hirmuäratava viljakusega – nagu me hiljem selgitame – kasutades ka psühholoogilise sõja taktikat. Selle taktika abil õnnestub kommunismil tõugata valdav osa Lääne mittekommunistlikust avalikust arvamusest nüristunud apaatia seisundisse, mis omakorda võimaldab saavutada sel väljal veelgi märkimisväärsemaid ning Kolmanda Revolutsiooni sündmusi väljastpoolt analüüsivad vaatelejad segadusse ajavaid edusamme.

Paljude “demokraatlike” valitsuste ja Lääne mõjukate

* Me räägime siin kommunistlikust infiltratsioonist konkreetsetes kirikutes. Tuleb tingimata rõhutada, et see infiltratsioon kujutab endast suurimat ohtu maailmale, eriti kui see toimub Pühas Apostellik Rooma-Katoliku Kirikus. See ei ole nimelt “üks paljudest kirikutest”. See on ainus elava ja tõelise Jumala elav ja tõeline Kirik, meie Issanda Jeesuse Kristuse ainus Müstiline Mõrsja. Võrreldes teiste kirikutega pole ta mitte ainult kõige ilusam ja säravam teemant teiste vähem ilusate ja säravate keskel. Katoliku Kirik on ainus tõeline teemant võrreldes teistega, mis on sarnased klaaskividele.

privaatsete majandusvõimude inertsus (kui mitte avalik ja lai koostöö) võimsa kommunismi suhtes loob kaasaja maailmale hirmuäratava perspektiivi.

Kui revolutsiooniline protsess jätkab edasiliikumist samamoodi, nagu ta on seda siiani teinud, on neis tingimustes inimlikult võttes vältimatu, et Kolmanda Revolutsiooni triumf haarab lõpuks terve maailma. Kui kiiresti? Paljud kohkuksid, kui me pakuksime hüpoteetiliselt, et kahekümne aasta jooksul. See periood näib neile üllatavalt lühikesena. Kuid tegelikult kes võib garanteerida, et selline lõpptulemus ei saabu kümne, viie või isegi paari aasta pärast?

Selle suure hävingu tõenäoline ligidus on kahtlemata üks neist märkidest, mis viitavad suurimale maailma poliitilises konjunktuuris toimunud muutusele, kui me võrdleme omavahel 1959. ja 1976. aasta horisonte.

Kommentaar aastast 1992

**Kolmanda Revolutsiooni kriis
– marksistlike utoopiate vältimatu tulemus**

Kolmanda Revolutsiooni kõrgpunkti rahvusvahelised mõõtmed olid juba üleüldiselt teada, nagu käesolev tekst edaspidi kinnitab. Aja möödudes võib selle kõrgpunkti üldvaade muutuda veelgi selgemaks ja laiemaks,

kui tuleb täielikult ilmsiks kommunistlikule diktatuurile allutatud rahvaste geograafiline ja arvuline ulatus, rahvusvahelise punase propagandamasina pretseden-ditud mõõtmed, kommunistlike parteide tähendus ja mõju Läänemaailmas ning kommunistlike tendentside imbumine sügavale nende maade kultuuri.

Need tegurid, mida võimendab ülemaailmne paanika aatomisõjaohu ees, mille Nõukogude Liidu agressiivsus on kõikidele kontinentidele peale surunud, on viinud Moskva tahte suhtes pea üleüldise allaheitlikkuse ja kapitulatsioonipoliitikani: Saksamaa ja Vatikani Idapoliitika, tingimusteta desarmeerimiseks valmisoleva patsifismi tuuled ning poliitiliste loosungite ja väljenduste kiire kasv, mille on veel mittekommunistliku kodanluse arvukad hulgad ette valmistanud kommunismi triumfi vältimatuks tunnistamiseks lähitulevikus.

Kas mitte kõik me pole elanud selle vasakpoolse optimismi psühholoogilise surve all, mis käitus mõistatusliku sfinksina laiskade tsentristide suhtes, kuid ähvardavana nagu Leviaatan kõikide nende suhtes, kes – nagu *TFP* ning “Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” järgijad nii paljudes maades – märkasid selgelt “apokalüpsist”, milleni kõik see välja viis?

Kui vähe oli aga neid, kes märkasid, et see

Leviaatan kandis endas üha süvenevat kriisi, mida ta ei suutnud võita, sest see oli marksistlike utoopiate vältimatu vili!

Võib näida, et see kriis on nüüdseks viinud Leviaatani kokkulangemiseni. Kuid nagu edasi näeme, on see desintegratsioon levitanud terves maailmas veelgi suuremal määral surmatoovat kliimat.

A. Teel kõrgpunkti on Kolmas Revolutsioon ettevaatlikult vältinud totalitaarseid ja kasutuid samme

Olgugi et Kolmanda Revolutsiooni inspireerijad võivad igal hetkel otsustada ette võtta mingeid avantüristlike samme terve maailma alistamiseks kas sõdadeseeria, poliitiliste intriigide, majanduskriiside või veriste revolutsioonide läbi, on arusaadav, et sellised ettevõtmised kujutavad endast tõsist riski. Kolmanda Revolutsiooni inspireerijad nõustuvad nende riskide võtmisega ainult siis, kui see näib neile vältimatuna.

Kommunismi viis oma võimsuse tipule just nimelt klassikaliste meetodite järjepidev kasutamine, allutades revolutsioonilise protsessi ainult täpselt määratletavale ja ettearvestatavale riskile, ja seetõttu on arusaadav, et ülemaailmse Revolutsiooni juhid hellitavad lootust saavutada täielik ülemaailmne valitsemine, seadmata

oma tööd kõigile suurtele riskantsetele ettevõtmistele omasesse katastroofiohtu.

B. Kas Kolmanda Revolutsiooni järgmistel etappidel tehakse riskantseid samme?

Harilike meetodite edukust Kolmanda Revolutsiooni teel ähvardab mitmete end viimase 20 aasta jooksul ilmutanud ebasoodsate psühholoogiliste asjaolude kasv. Kas need asjaolud sunnivad kommunismi tegema lähemas tulevikus valikut riskantsete ettevõtmiste kasuks?

Kommentaar aastast 1992

Perestroika ja glasnost – kas Kolmanda Revolutsiooni lammutamine või kommunismi metamorfoos?

1989. aasta lõpul otsustas ülemaailmse kommunismi juhtkond, et lõpuks on kätte jõudnud aeg alustada suurimat poliitilist manöövrit.

See manööver pidi seisnema Berliini müüri ja Raudse eesriide lammutamises. Selle tagajärjed pidid ajaliselt kaasnema *glasnosti* (1985) ja *perestroika* (1986) “liberaliseerivate” programmide läbiviimisega, et see läbi kiirendada Kolmanda Revolutsiooni näilist lammutamist Nõukogude impeeriumis.

Lammutamine pidi võitma selle suurimale algatajale ja teostajale Mihhail Gorbatšovile Lääneriikide valitsuste ja arvukate eraettevõtjatest majandusvõimude sügava sümpaatia ja usalduse.

Eelkõige viimastelt võis Kreml oodata rahanduslike vahendite massilist juurdevoolu oma tühjadesse seifidesse. Nende ootuste külluslik täitumine lubas Gorbatšovil ja tema meeskonnal, käsi tüüril, vaesuse, inertsuse ja tegevusetuse merel edasi purjetada, kuid kuni viimase ajani riigikapitalismile allutatud õnnetu vene rahvas on ikka veel irratsionaalse passiivse hoiaku küüsis. See passiivsus soodustab moraalse apaatia ja kaose levikut, võib-olla isegi sisemise kriisi tekkimist, mis võib üle kasvada kodu- või maailmasõjaks.*

Selline oli asjade seis, kui toimusid 1991. aasta augusti sensatsioonilised ja üsna segased sündmused, peaosas Gorbatšov, Jeltsin ja teised tegelased. Need sündmused avasid tee NSV Liidu ümberkujundamisele esmalt lõdvaks riikide konföderatsiooniks ja seejärel selle laialisaatmisele.

Räägitakse Fidel Castro režiimi võimalikust lan-

* 1990. aasta veebruaris avaldas autor manifesti pealkirja all "Kommunism ja antikommunism sajandi viimase aastakümne lävel", mis sisaldas tähtsaid Lääne ja Ida kommunistlikele juhtidele suunatud küsimusi *perestroika* asjus. Manifest avaldati kokku kahekümne ühes ajakirjas kaheksal maal ja sel olid laialdased vastukajad, eriti Itaalias. – *Toim.*

gusest Kuubas ja näljaste inimhordide võimalikust sissetungist Lääne-Euroopasse kas Idast või Maghrebist. Vaesunud albaanlaste masside üksikud katsed pääseda Itaaliasse võivad olla selle uue “barbarite invasiooni” ettekuulutuseks.

Pürenee poolsaarel ja mujal Euroopas on neid, kes seovad antud hüpoteesid viimastel aastatel murelt Euroopasse lastud muhameedlaste arvuka kohaloluga ning üle Gibraltari Põhja-Aafrikat Hispaaniaga ühendava silla ehitamise projektiga, mis soodustaks Euroopa edasist ülejutamist moslemitega.

Berliini müüri langemise tagajärgede ja selle silla võimaliku ehitamise tagajärgede vahel on huvitav analoogia: mõlemad avaksid Euroopa sarnastele sissetungidele, mille omal ajal Karl Suur võidukalt tagasi löi, st barbaarsete või poolbarbaarsete hordide sissetungile Idast ja muhameedlaste sissetungile Euroopa mandrist lõuna poole jäävatelt aladelt.

Võiks väita, et kordub keskajale eelnenud sündmuste stsenaarium. Ometi puudub midagi olulist: innukust täis noor usk katoliikliku rahva seas, kes oli kutsutud neile kahele sissetungile samaaegselt vastupanu avaldama. Eelkõige aga puudub *keegi*: kust me leiame tänapäeval Karl Suure mõõtu inimese?

Kui me kujutame nende hüpoteeside arengut

ette Läänes toimuvate sündmuste põhistsenaariumina, siis paneb nende sündmuste tagajärgede suurus ja draamatika meid kindlasti jahmuma. Kuid see terviklik vaade ei suuda isegi kaugelt haarata kõiki tagajärgi, millest erinevatest ringkondadest ja üksteisega sageli mittenõustuvad eksperdid objektiivsetes teabeallikates räägivad.

Näiteks on olemas kasvav vastuolu tarbivate maade ja vaeste maade, see tähendab rikaste tööstusmaade ja ainult tooraineid tootvate maade vahel. See vastuolu võib kõige tõenäolisemalt lõppeda ülemaailmse konfliktiga kahe grupi ideoloogiate vahel: üks neist toetab piiramatut rikastumist ja teine põhineb miserabilistlikul^{*} konsumptsionismil. See võimalik konflikt toob meelde klassivõitluse, mida kuulutas Karl Marx ja sellest tuleneb otseselt küsimus: kas see võitlus kujutab endast ülemaailmses plaanis sellesama võitluse peegeldust, mida Marx kujutas esialgselt ette iga rahva sees toimuva ühiskondlik-majandusliku fenomenina, konfliktina, mis hõlmab iga rahvast vastavalt teda iseloomustavatele joontele?

* See väljend tuleneb ladinakeelsest sõnast *miserabilis* (vaene, vilets, armetu, haletsusväärne) ja tähendab intellektuaalset, kirjanduslikku ja kunstilist voolu, mida iseloomustab teadlik armastus inimliku vaesuse, viletsuse ja häda eksponeerimise vastu. – *Toim.*

Kui see toimuks, kas siis võitlus Esimese ja Kolmanda Maailma vahel võib saada kattevarjuks, mille all katastroofilise ühiskondlik-majandusliku langusega häbistatud ja metamorfoosi läbi teinud marksism võiks uute edušanssidega püüda saavutada oma lõplikku võitu – võitu, mis vähemalt senimaani on käest libisenud Gorbatšovil, kes pole kindlasti mingi *perestroika* doktor, äärmisel juhul midagi tema lauliku ja mustkunstniku vahepealset?

Ja *perestroika* pole kahtlemata midagi muud kui kommunismi täiustamine, nagu seda tunnistas selle autor oma propagandaessee "Perestroika: uus mõtlemine meie maa ja maailma jaoks":

"Selle reformi eesmärgiks on kindlustada üleminek liigselt tsentraliseeritud juhtimissüsteemilt, mis põhineb käskimisel, demokraatlikule juhtimissüsteemile, mis põhineb demokraatliku tsentralismi ühitamisel omavalitsuslikkusega."^{*}

Ja mis muu on siis see omavalitsuslikkus kui mitte "nõukogude riigi kõrgeim eesmärk", nagu on kirjutatud kunagise Nõukogude Liidu konstitutsiooni sissejuhatuses?

* Mikhail Gorbatšov, *Perestroika: New Thinking for Our Country and the World* (New York: Harper & Row, 1987), lk 34.

2. Kolmanda Revolutsiooni ettenägematud takistused klassikaliste meetodite kasutamisel

A. Veenmisjõu langus

Uurigem kõigepealt asjaolusid, mis võivad sundida kommunismi valima riski.

Esimene neist asjaoludest on kommunistliku proletariatu veenmisjõu langus.

Oli aeg, mil avalik ja kategooriline indoktrineerimine oli rahvusvahelise kommunismi põhiline pooldajate värbamise meetod.

Põhjustel, mida on loetlemiseks liialt palju, muutusid tingimused peaaegu terves Läänes ja avaliku arvamuse paljudes valdkondades taolisele indoktrineerimisele üsna ebasoodsaks. Kommunistlik dialektika ja totaalne propaganda on kaotanud märgatavalt oma veenmisjõudu.

See selgitab, miks kommunistlik propaganda muutub tänapäeval üha enam maskeerituks, pehmeks, rahumeelseks ja aeglaseks. See maskeeritud levitamine ilmneb kas üksikute ja varjatud marksistlike põhimõtete levitamise kaudu sotsialistlikus kirjanduses või siis "peavoolu" kultuurile enesele teatud teeside külgepookimiseks, mis hakkavad justkui seemnetena arenema, juhtides tsentriste terve kommunistliku õpetuse märkamatu järk-järgulise vastuvõtmiseni.

B. Revolutsioonilise juhtimisvõime langus

Punase usutunnistuse vahetu veenvusjõu kadumisega massidele – millest annab tunnistust kaudsete, aeglaste

ja töömahukate meetodite kasutamine – kaasneb kommunismi revolutsioonilise jõu proportsionaalne langus.

Uurigem, kuidas näevad välja need omavahel seotud nähtused ja millised on nende viljad.

Vihkamine, klassivõitlus, Revolutsioon

Kommunistlik liikumine on olemuslikult klassidevahelisest vihkamisest sündinud ja seda õhutav revolutsioon ja selleks peab ta end ka ise. Vägivald on tema olemusega täielikus kooskõlas olev meetod. See on vahetu ja silmapilkne meetod, millelt kommunismi eestvedajad ootasid võimalikult lühikese aja jooksul kõige väiksema ebaõnnestumise riskiga kõige suuremaid tulemusi.

See meetod eeldab juhtimisvõime olemasolu mitmesugustes kommunistlikes parteides. Minevikus võimaldas see võime neil külvata rahulolematust, muuta see rahulolematust vihkamiseks, ühendada see vihkamine suurde vandenõusse, ning kui see õnnestus, siis hävitada selles vihkamises peituvat “tuumajõuga” kehtiv kord ja kehtestada kommunism.

Langus vihkamisest juhindumises ja vägivalda kasutamises

Võime vihkamist juhtida libiseb kommunistide käte vahelt välja. Me ei hakka siin tegelema selle tõsiasja keeluliste põhjuste väljaselgitamisega. Piirdume üksnes tähelepanekuga, et viimase kahekümne aasta jooksul on vägivald kommunistidele üha vähem kasu toonud. Selle

tõestamiseks piisab pilguheidust partisanisõja ja terrorismi pidevatele läbikukkumistele terves Ladina-Ameerikas.

On tõsi, et Aafrikas tõukab vägivald peaaegu tervet kontinenti kommunismi suunas. Kuid see tõsiasi ütleb väga vähe avaliku arvamuse tendentside kohta maailma ülejäänud osades, sest suurema osa Aafrika põliselanikkonna primitiivsus seab nad erilistesse ja ühemõttelistesse tingimustesse. Vägivald ei võida seal poolehoidjaid mitte ainult tänu puhtideoloogilistele motiividele, vaid ka tänu antikoloniaalsetele hoiakutele, mida kommunistlik propaganda on talle eriomase kavalusega ära kasutanud.

Selle languse vili ja tõendus: Kolmas Revolutsioon muutub naeratavaks revolutsiooniks

Kõige selgemaks tõendiks selle kohta, et viimase kahe- või kolmekümne aasta jooksul on Revolutsioon kaotanud võime külvata revolutsioonilist vihkamist ja seda juhtida, on metamorfoos, mille ta endale ise peale on surunud.

Stalinismijärgse sula ajal Läänega peetavates suhetes pani Kolmas Revolutsioon endale ette naeratava maski, muutis poleemika dialoogiks, simuleeris oma meelsuse ja hoiaku muutust ning avas end igasugusele koostööle vastastega, keda ta veel hiljuti tahtis vägivaldliga purustada.

Rahvusvaheliste suhete valdkonnas asus Kolmas Revolutsioon järk-järgult "külma sõja" positsioonidelt rahuliku kooseksisteerimise, seejärel "ideoloogiliste barjääride lammutamise" ning lõpuks kapitalistlike

suurvõimudega avaliku koostöö perioodi, mida ajakirjanduslikus keeles nimetatakse idapoliitikaks või “pingelõdvenduseks” (pr *détente*).

Erinevate Lääneriikide sisesfäärides muutus senine *politique de la main tendue* (“väljasirutatud käe poliitika”), mis Stalini ajastul kujutas endast vasakpoolsetest katooliklastest väikesearvulise vähemuse petmiseks mõeldud tavalist trikki, tõeliseks pingelanguseks kommunistide ja prokapitalistide vahel. See oli punaste ideaalselt ärakasutatud võimalus alata südamlikke suhteid ja võtta ette petlikke lähenemisi kõikidele vastastele, nii religioossetele kui ka ilmalikele. Sellest tulenes rida “sõbralikke” taktikaid: “teekaaslased” (ingl *fellow travellers*), (viisakas ja Moskvat vältiv) legalistlik eurokommunism, ajalooline kompromiss jne.

Nagu me juba mainisime, toovad kõik need strateegiad täna Kolmandale Revolutsioonile kasu. Kuid nad on aeglased, järk-järgulised ja nende viljakus sõltub paljudest muutlikest teguritest.

Oma võimsuse harjal on Kolmas Revolutsioon lakanud ähvardamast ja ründamast ning on asunud naeratama ja paluma. Ta on lakanud marssimast sõjaväelises rütmis ja kandmast kasakasaapaid ning liigub selle asemel edasi tassase sammuga. Ta on jätnud sirge ja alati lühema tee ning valinud selle asemel käänulise ja ebakindlana tunduva raja.

Milline määratu muutus on toimunud viimase kahekümne aasta jooksul!

*C. Vastuväide: kommunismi edusammud
Itaalias ja Prantsusmaal*

Kuid keegi võib vastu väita, et Kolmanda Revolutsiooni taktika edusammud Itaalias ja Prantsusmaal ei anna mingit alust kinnitada justkui oleks kommunism taganemas või et tema tänane naeratah versioon areneks aeglasemalt kui Lenini ja Stalini aastate süngeilmeline kommunism.

Sellele vastuväitele vastamiseks tuleb eelkõige kinnitada, et üldvalimised Rootsis, Saksa FV-s ja Soomes ning samuti kohalikud valimised ja praeguse leiboristliku valitsuse ebastabiilsus Suurbritannias viitavad sellele, et massid ei igatse sotsialistlike "paradiiside" ja kommunistliku vägivalda järele.* On olemas selged märgid sel-

* Lääne-Euroopas valitsev laialdane vastumeelsus sotsialismi suhtes – olgugi et see ei ammuta oma elujõudu mitte parempoolsuselt, vaid tsentristilt – omab Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni vahelises võitluses kahtlemata suurt tähendust. Seda sellegipoolest, et mida enam Euroopa sotsialism märkab, et ta kaotab pooldajaid, seda enam on tema juhid sunnitud demonstreerima oma distantseerumist kommunismist ja näitama tema vastu isegi usaldamatust. Tsentristlikel jõududel aga, et nende valijaid ei peaks neid sotsialistlikeks, tuleb oma antikommunistlikku hoiakut demonstreerida veelgi selgemalt kui seda teevad sotsialistid. Juba tsentri parempoolne tiib peab kuulutama, et nad võitlevad sotsialismiga. Teisisõnu, kommunismiga koostööd pooldavate vasakpoolsete ja tsentristlike jõudude pooldajatega toimub samuti nagu rongiga, kui vedur järsku pidurdab: vedurile kõige lähem vagun saab tõuke ja ta paisatakse sõidusuunale vastupidises suunas. See vagun tõukab järgmist ja nii edasi kuni viimase vagunini. Kas praegune antisotsialistliku allergia kasv on esimene ilming sügavamast nähtusest, mis on määratud revolutsioonilist protsessi püsivalt nõrgestama? Või on see lihtsalt mööduv ja ebaselge märk terve mõistuse hetkelisest väljatusest keset kaasaja kaost? Siiani toimunu ei paku veel piisavat alust andmaks sellele küsimusele selget vastust.

lest, et nimetatud maade eeskuju on juba hakanud nende kahe Lääne-Euroopa suure katoliikliku rahva seas vastukaja leidma, takistades sel moel kommunismi edusamme.

Kuid meie arvates tuleb eelkõige kahtluse alla seada Itaalia Kommunistliku Partei või Prantsuse Sotsialistliku Partei (Prantsuse Kommunistlik Partei viibib stagnatsioonis) saavutatud häälte kasv. Mõlemad parteid on kaugel sellest, et ammutada hääli ainult kindlalt toetajaskonnalt. Katoliiklaste tõsine toetus neile – mille tõelise ulatuse teeb ühel päeval täiel määral avalikuks alles ajalugu – on tekitanud Itaalia Kommunistliku Partei suhtes täiesti erandlikud illusioonid, nõrkuse, apaatia ja kaassüüdluse. Nende hämmastavate, kunstlikult tekitatud asjaolude mõjud valijate hääletamisele selgitavad suures ulatuses kommunistliku partei poolt hääletanute arvu kasvu, ilma et suurt osa neist saaks kuidagiviisi nimetada kommunistlikeks valijateks. Me ei saa unustada ka teatud osa rikaste otsest või vahetut mõju hääletamistulemustele. Nende ilmselt kollaboratsionalistlik hoiak kommunismi suhtes teeb võimalikuks valimisstrateegiad, millest Kolmas Revolutsioon saab selget kasu. Sarnaseid tähelepanekuid võib teha ka Prantsuse Sotsialistliku Partei osas.

3. Muundatud vihkamine ja vägivald sünnitavad totaalse revolutsioonilis-psühholoogilise sõja

Haaramaks selgemalt kõiki neid määratud muutusi Kolmanda Revolutsiooni kuvandis viimase kahekümne aasta

jooksul, on hädavajalik analüüsida terviklikult seda kaasaegse kommunismi suurt lootust, mida kujutab endast revolutsioonilis-psühholoogiline sõda.

Rahvusvaheline kommunism, mis küll sündis vihkamise vältimatu viljana ja juhindus sisemisest vägivalla (sõjad, revolutsioonid, atentaadid) kasutamise loogikast, on suurte ja sügavate muutuste tõttu avalikus arvamuses olnud sunnitud oma vihkamist maskeerima ja teesklema, et on ülalnimetatud võitlusmeetoditest loobunud.

Kui see loobumine oleks siiras, tähendaks see rahvusvahelise kommunismi eneseeitust, mis võrduks enesehävitamiseega.

Ent see loobumine on vaid illusoorne ega ole vähimalgi määral siiras. Kommunism kasutab naeratust ainult agressiooni ja sõja vahendina. Ta ei kõrvalda vägivalda, vaid kannab selle meeleliselt tuntavate füüsiliste tegevuste valdkonnast meeleliselt tunnetamatute psühholoogiliste tegevuste valdkonda. Selle eesmärk on järk-järgult ja märkamatul viisil saavutada võit nendes hingedes, keda teatud asjaolude tõttu ei saa enam enda poole võita klassikaliste meetoditega kooskõlas oleval drastilisel ja märgataval viisil.

Ilmselgelt pole siin tegemist ainult paari juhusliku ja eraldiseisva operatsiooni läbiviimisega vaimses sfääris. Vastupidi, siin on tegemist tõelise vallutussõjaga, mis sest et psühholoogilisega, kuid ikkagi totaalse, inimesele kui tervikule ja kõigile inimestele suunatud sõjaga.

Kommentaar aastast 1992

**Revolutsioonilis-psühholoogiline
sõda: kultuurirevolutsioon ja
revolutsioon tendentsides**

Alates 1968. aasta mai üliõpilaste mässust Sorbonne'is on arvukad sotsialistlikud ja üldiselt marksistlikud autorid tunnetanud sellise revolutsiooni hädavajalikkust, mis inimeste igapäevast elu, kombeid, meelsust ja eluviise mõjutades valmistaks ette teed poliitilistele ja ühiskondlik-majanduslikele muutustele. Selline revolutsioonilis-psühholoogilise sõja vorm on tuntud kultuurirevolutsiooni nime all.

Nende autorite kohaselt kujutab psühholoogiline revolutsioon tendentsides endast hädavajalikku etappi, mis võib viia meelsuse muutuseni, mis omakorda lubab ellu viia egalitaarse utoopia. Ilma sellise meelsuse muutuseta poleks revolutsioonilised ümberkujundused ja sellest tulenevad "strukturaalsed muundumised" püsivad.

Kõnealune kultuurirevolutsiooni kontseptsioon hõlmab hämmastava sarnasusega seda, mida me "Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni" 1959. aasta väljaandes nimetasime Revolutsiooniks tendentsides.*

* Vt I osa, ptk 5.

Asetagem rõhk sellele totaalse revolutsioonilis-psühholoogilise sõja kontseptsioonile.

Oma olemuselt on psühholoogiline sõda suunatud kogu inimese psüühikale, mis tähendab, et see "töötab temaga" tema hinge kõikides võimetes ja tema meelsuse kõikides elementides.

See on suunatud kõikidele inimestele: nii Kolmanda Revolutsiooni pooldajatele ja poolehoidjatele, selle suhte ükskõiksetele inimestele kui ka selle vastastele.

Ta kasutab kõiki vahendeid. Igal sammul peab tema käsutuses olema mingi eriline tegur, mille abil saab iga ühiskonnagruppi ja isegi iga inimest märkamatult kasvõi veidigi kommunismile lähemale juhtida. Nii toimub see igas valdkonnas: religioossete, poliitiliste, ühiskondlike ja majanduslike veendumuste, kultuuriliste hoiakute ja kunstiliste eelistuste vallas ning olemis- ja tegutsemisviisides nii perekonnas, tööl kui ka kogus ühiskonnas.

A. Revolutsioonilis-psühholoogilise sõja kaks suurt eesmärki

Võttes arvesse Kolmanda Revolutsiooni praeguseid raskusi seoses ideoloogilise värbamisega, ei ole talle kõige kasulikum tegevus suunatud mitte tema sõpradele ja poolehoidjatele, vaid neutraalsetele isikutele ja vastastele, eesmärgiga:

- a. neutraalsed isikud järk-järgult ära petta ja uinutada;
- b. oma vastaseid igal sammul lahutada, puruks lüüa, isoleerida, ära hirmutada, mustata, taga kiusata ja blokeerida.

Need on meie arvates revolutsioonilis-psühholoogilise sõja kaks suurt eesmärki.

Sel moel muudab Kolmas Revolutsioon võidu saavutamist märksa reaalsemaks mitte niivõrd oma sõprade arvu suurendades, kuivõrd oma vaenlasi hävitades.

Loomulikult mobiliseerib kommunism selle sõja pidamiseks kõik tegevusvahendid, mis on Lääneriikides tema käsutuses tänu sellele, et Kolmanda Revolutsiooni rünnak on seal oma kõrgpunktis.

B. Totaalne revolutsioonilis-psühholoogiline sõda: Kolmanda Revolutsiooni kõrgpunkti ja raskuste tulemus

Totaalne revolutsioonilis-psühholoogiline sõda on niisiis nende kahe eelpoolkirjeldatud vastandliku teguri liitumise tulemus: ühelt poolt kommunismi määratu mõju Lääne ühiskonna pea kõikidele keskse tähtsusega institutsioonidele, teiselt poolt aga sealset avalikku arvamust veenda ja juhtida suutva jõu hävitamine kommunismi poolt.

4. Kolmanda Revolutsiooni psühholoogiline rünnak Kirikus

Selle psühholoogilise sõja kirjeldamine oleks võimatu, kui me ei uuriks põhjalikult tema arengut Lääneühiskonna hinges, see tähendab kristluses, täpsemalt aga katoliku religioonis, mis kujutab endast kristlust oma täiuses ja ainsas tõelisuses.

A. Vatikani II Kirikukogu

Stalinismijärgse naeratava kommunismi suurimaks saavutuseks “Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” vaatepunktist oli Vatikani II Kirikukogu mõistatuslik, arusaamatu, hämmastav ja apokalüptiliselt traagiline vaikimine kommunismi teemal.

See Kirikukogu soovis olla pastoraalne, mitte dogmaatiline (ehk õpetuslik). Tõepoolest, tal polnud dogmaatilist iseloomu. Kuid kommunismi teema vältimine kirikukogul võib tingida, et ajalukku läheb see a-pastoraalse kirikukoguna. Püüame seda lähemalt selgitada.

Kujutlegem määratud karja, mis kurnatult tiirutab mööda rohuvaeseid ja põuaseid aasu ja mida igast küljest ründavad mesilaste ja herilaste ning röövlindude parved. Karjased hakkavad aasasid niisutama ning mesilasi, herilasi ja röövlinde eemale peletama. Kas seda tegevust võib nimetada pastoraalseks? Teoreetiliselt kindlasti.

Kui aga samal ajal langeks kari näljaste huntide kätte, kellest paljud oleksid maskeerunud lambanahkadesse, karjased aga võitleksid edasi mesilaste, herilaste ja röövlindudega ega teeks mingeid pingutusi tõelistelt kiskjalt maski rebimiseks ja nende eemalepeletamiseks, kas siis võib nende tegevust ikka veel nimetada headele ja ustavatele karjastele omaseks karjasehooleks?

Teisisõnu, kas need, kes Vatikani II Kirikukogul tahtsid eemale hirmutada nõrgemaid vastaseid, kuid val-

mistasid oma vaikimise läbi ette vaba tee suuremale vaenlasele, tegutsesid tõeliste karjastena?

Kasutades *Aggiornamento*-taktikat (mille kohta võib kõige pehmemalt öelda seda, et see on teoreetiliselt kahtlane ja on end praktikas tõestanud hukatuslikuna), püüdis Vatikani II Kirikukogu “mesilasi, herilasi ja röövlindede eemale peletada”. Kuid tema vaikimine kommunismist andis huntidele vabaduse. Selle kirikukogu tööd ei saa iseloomustada pastoraalselt edukana ei ajaloo- ega Eluraamatut kirjutades.

Seda on valus tõdeda, kuid faktide ilmekas kõnelemine viitab Vatikani II Kirikukogule kui ühele kirikuajaloo suurimatest katastroofidest – kui mitte suurimale. Alates sellest kirikukogust tungis Kirikusse suures koguses “Saatana suitsu”,* mis seal üha laiemalt levib. Loendamatute hingede pahameeleks on Kristuse Müstiline Ihu asunud enesehävituse süngele tee.

* Vt paavst Paulus VI kõne, 29. VI 1972.

Kommentaar aastast 1992

Kiriku hämmastavad kaotused kirikukogu järgsel perioodil

Paulus VI ajalooline avaldus kõnes *Resistite fortes in fide* 29. juunil 1972 on fundamentaalse tähtsusega, mõistmaks paremini Kiriku kaotusi kirikukogujärgsel perioodil. Tsiteerime *Polyglotta Vaticana*'st:

“Käsitledes aktuaalset olukorda Kirikus, teatas Püha Isa, et tal on selline tunne, “justkui oleks Saatan suits mingi lõhe kaudu tunginud Jumala pühamusse”. Levivad kahtlused, ebakindlus, segased probleemid, rahutus, rahulolematus, konfrontatsioon. Inimesed on kaotanud usalduse Kiriku vastu; nad usaldavad esimest ettejuhtuvat (Kirikule võõrast) profaanset prohvetit, kes räägib neile ajalehtede vahendusel või mõnede ühiskondlike liikumiste kaudu; nad jooksevad tema järel ja küsivad talt, kas tal on retsepti tõeliseks eluks. Me ei anna endale aru sellest, et see on juba meie valduses ja et meie oleme selle õpetajad. Kahtlused tungisid meie südametunnistuseni akna kaudu, mis peab olema avatud valgusele. See ebakindluse seisund valitseb ka Kirikus. Me mõtlesime, et pärast

kirikukogu algavad Kiriku ajaloos päikeselised päevad. Kuid selle asemel jõudis kätte pilves, tormine, hämar, küsimusi ja ebakindlust täis päev. Me kuulutame oikumenismi, kuid ise kaugeneme üksteisest üha enam. Me püüame kaevata kuristikke, selle asemel et neid täita. Kuidas me selleni jõudsimme? Paavst avaldas kohalolijatele mõtte: Kirikusse on sisenenud vaenlase vägi. Tema nimi on Saatan, salapärane olend, kellest oma apostlikus kirjas räägib püha Peetrus.”*

Paar aastat varem, 7. jaanuaril 1968, kinnitas seesama paavst oma kõnes Lombardia Seminari üliõpilastele:

“Kirik viibib rahutuse ajajärgus. Mõned tegelevad enesekriitikaga, võib isegi öelda, et enesehävitamisega. See on justkui terav ja keeruline sisemine segadus, mida pärast kirikukogu ei osanud keegi oodata. Mõeldi koidust ja kirikukogul küpsenud mõtte helgest edasiarenemisest. See õilmitsemine on Kirikus veel selgelt märgatav. Kuid kuna *bonum ex integra causa, malum ex quocumque defectu* (hüve

* *Insegnamenti di Paolo VI*, Poliglotta Vaticana, köide 10, lk 707-709.

tuleneb terviklikkusest, kuri ükskõik millisest puudusest), siis keskendub meie tähelepanu kannatuse aspektile. Kirikut haavatakse ka nende läbi, kes on osa temast.”^{*}

Tema Pühadus Johannes Paulus II maalis olukorrast Kirikus samuti sünge pildi:

“Tuleb olla realist ja tunnistada sügava ja valusa tundega, et suur osa tänapäeva kristlastest tunneb end eksinuna, segadusse sattununa, nõutuna, isegi masendununa. Ilmutatud ja muutumatu Tõega vastuolus olevad ideed on levinud laialdaselt ja kaugele, on levitatud ilmselgeid hereesiaid usudogma ja moraali vallas, mis on kutsunud esile kahtlusi, segadust ja mässu; isegi liturgiat on muudetud. Haaratud intellektuaalsest ja moraalsest “relativismist” ja seeläbi kõikelubatavusest, on kristlased rünnaku all, mida pakuvad ateismi, agnostitsismi, moraalselt segase illuminismi ning defineerimata dogmade ja objektiivse moraalsuseta sotsioloogilise kristluse tekitatud kiusatused.”^{**}

* Sealsamas, köide 6, lk 188.

** Johannes Paulus II, pöördumine I Itaalia Rahvuslikul Kongressil osalevate orduliikmete ja preestrite poole teemal “Misjon 80. aastate inimeste seas”, 6. II 1981 (*L'Osservatore Romano*, 7. II 1981).

Sarnasel viisil väljendus hiljem Usudoktriini Kongregatsiooni prefekt, kardinal Josef Ratzinger [täname paavst Benedictus XVI – *Toim*]:

“Kirikukogule järgnenud tulemused on teravas kontrastis kõikide, ka paavstide Johannes XXIII ja Paulus VI ootustega. (...) Paavstid ja kontsiili-isad ootasid katoliiklaste uut ühtsust, kuid selle asemel järgnes selline erimeelsus, et Paulus VI sõnu kasutades näib, justkui “enese kriitika oleks muutunud enesehävituseks”. Oodati entusiasmi puhangut, kuid selle asemel järgnes tüdimus ja julgusetus. Oodati sammu edasi, kuid selle asemel saabus dekadents. (...) Tuleb selgelt kinnitada, et Kiriku tõeline reform eeldab kõigi nende kahtlusteta negatiivsete tagajärgedeni juhtinud ekslike teede otsustavat mahajätmist.”*

Ajalugu jutustab meile loendamatutest draamadest, mida Kirik on oma olemasolu kahekümne sajandi jooksul pidanud kannatama. Ta tunneb vaenlasi, kes on sündinud temast väljaspool ja on püüdnud teda hävitada väljastpoolt; ta tunneb ka kasvajaid, mis tekkisid temas endas, kuid mis lõigati ning heideti temast välja ja mis seejärel püüdsid raevukalt teda väljastpoolt hävitada.

* Vittorio Messori, *A colloquio con il cardinale Joseph Ratzinger – Rapporto sulla fede* (Milano: Edizioni Paoline, 1985), lk 27–28.

Millal aga varem on ajalugu olnud tunnistajaks sellele püüdlusele Kirikut hävitada, nagu seda on tänane? Püüdlusele, mida pole enam ette võtnud vaenlane, vaid mida maailmas laialdast vastukaja leidnud ülevas kõnes “enesehävitamiseks” nimetati.*

See on põhjustanud Kirikule ja kõigele sellele, mis on veel kristlikust tsivilisatsioonist järele jäänud, hiiglaslikke kaotusi. Nende kaotuste tagajärg on näiteks Vatikani Idapoliitika ja kommunistliku infiltratsiooni määratu ulatus katoliiklikes ringkondades ning selles seisneb Kolmanda Revolutsiooni kirikuvastase psühholoogilise sõja järjekordne edu.

Kommentaar aastast 1992

Vatikani Idapoliitika: hämmastavad tagajärjed

Lugedes järgnevat teksti Vatikani Idapoliitikast, võib küsida, kas need Venemaal asetleidnud hiiglaslikud muutused tulenesid Kiriku hierarhia geniaalsetest käikudest.

Võib-olla teadis Vatikan kõige täpsema informatsiooni alusel, et sisemisest kriisist räsitud kommunism hakkab liikuma enesehävitamise poole. Ja selleks, et

* Paavst Paulus VI kõne Lombardia Seminaris, 7. XII 1968 (vt eelpool 1992. a. kommentaari).

materialistliku ateismi rahvusvahelist juhtkonda enesehävitamisele innustada, lavastas ideoloogilise pooluse vastasäärel asuv Kirik iseenda hävitamise. Võib-olla oli see põhjuseks, et kommunism vähendas tunduvalt Kiriku jälitamist. Kui mõlemad pooled oleksid seisnud surmaga silmitsi, oleks selline kokkulepe olnud mõistetav. Teisisõnu, kommunistliku maailma järeleandlikkuse oleksime võlgnenud Kiriku järeleandlikkusele.

Tuleb öelda, et kui Kiriku hierarhia liikmed oleksid tõesti teadnud, et viletsus ja varemed sunnivad kommunismi enesehävitamisele, oleksid nad pidanud selle seisukorra avalikustama ja kutsuma kõiki Lääne rahvaid üles valmistama ette vahendeid Venemaa ja maailma päästmiseks, niipea kui kommunism oleks kokku kukkunud. Nad poleks tohtinud vaikida ja lubada, et see kokkukukkumine toimunud ilma katoliikliku mõjuta ja Lääne valitsuste helde ja hoolitseva koostööta, sest ainult selline paljastamine oleks võinud vältida Nõukogude Liidu lagunemise jõudmist praegusesse väljapääsmatusse olukorda, kus pole muud peale viletsuse ja segaduse.

Igal juhul oleks vale väita, et Kiriku enesehävitamine kiirendas kommunismi enesehävitamist, välja arvatud juhul, kui nende vahel on selles küsimuses toimunud mingi salajane kokkulepe. Kuid selline

kokkulepe – pigem enesetapjalik sobing – poleks ei õiguspärane ega katoliiklikule maailmale soodne, rääkimata juba sellest, et selline hüpotees tähendaks rasket solvangut paavstidele, kelle ametiajal selline topelteutanaasia oleks toimunud.

*B. Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni vahelise
konflikti keskmes on kaasajal Kirik*

Aastal 1959, mil kirjutasime “Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni”, peeti Kirikut vägevaks vaimseks jõuks, mis oli võimeline ülemaailmsele kommunismi ekspansioonile vastu astuma. Seevastu aastal 1976 võib paljusid vaimulikke, sealhulgas piiskoppe, pidada tegevusetuse tõttu Kolmanda Revolutsiooni kaasosalisteks, selle kaastöölisteks või isegi agitaatoriteks. Pea igale poole tunginud progressivism on kunagi haljendava katoliku Kiriku muutnud kuivanud rägestikuks, mille Revolutsioon võib kergesti põlema panna.

Toimunud muutuse haare on seega niisugune, et me ei kahtle kinnitamast, et Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni vahelise võitluse kese, kõige tundlikum ja tõepoolest kõige otsustavama tähtsusega punkt selles võitluses, on liikunud ilmalikust ühiskonnast vaimulikku ühiskonda. Selle võitluse keskmeks on praegu Kirik, milles progressivistid, krüptokommunistid ja prokommunistid

võitlevad ühes leeris teises leeris olevate antiprogressivistide ja antikommunistidega.*

C. “*Revolutsioonile ja Vasturevolutsioonile*”
toetuvad reaktsioonid

Kas “Revolutsioon ja Vasturevolutsioon” on nende arvukate muutuste tõttu kaotanud oma aktuaalsuse? Vastupidi.

1968. aastal algatasid sel ajal Ladina-Ameerikas tegutsevad ja selle töö II osast (Vasturevolutsioon) inspireeritud *TFP* organisatsioonid allkirjade kogumise kampaania paavst Paulus VI-le adresseeritud petitsioonile palvega võtta ette otsustavaid samme vasakpoolse infiltratsiooni vastu Ladina-Ameerika vaimulik- ja ilmikkonna seas.

* Alates 1930. aastatest oleme grupiga, mis hiljem asutas Brasiilia *TFP*, pühendanud suurima osa oma ajast, tegevusest ning võitlusest neile väljakutsetele, mis kuulutasid ette suuri võitlusi Kiriku sees. Meie esimeseks tõsiseks ettevõtmiseks selles vallas oli raamatu *Em Defesa da Ação Católica* (São Paulo: Editoria Ave Maria, 1943) väljaandmine, mis paljastas Brasiilia Katoliikliku Aktsiooni liikumises ilmnenu taaselustunud modernistlikke eksitusi. Tuleb meenutada ka meie hilisemat tööd *A Igreja ante a escalada da ameaça comunista — Apelo aos Bispos silenciosos* (São Paulo: Editora Ver Cruz, 1976), lk 37–53. Tänapäeval, rohkem kui neljakümmend aastat hiljem, on see võitlus oma haripunktis, ja võib arvata, et selle tagajärgede ulatust ja intensiivsust on raske ette näha. Selles võitluses võtame me rõõmuga *TFP* ja sarnaste organisatsioonide ridadesse kahekümne kuuel maal vastu uusi meie ideaalide poolehoidjaid. Seepärast on igati õigustatud, kui hea ürituse eest võitlejad ütlevad lahinguväljal üksteisele *Quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum* (“Vaata kui hea ja armas on see, et vennad üheskoos elavad!”) (Psalm 132(133):1)).

58-päeva väldanud allkirjade kogumise perioodi jooksul andsid sellele petitsioonile Brasiilias, Argentinas, Tšiilis ja Uruguais allkirja 2 060 068 inimest. Niipalju kui meile teada, on see ainus petitsioon ükskõik millises küsimuses, millele on alla kirjutanud nelja Ladin-Ameerika rahva pojad. Arvatavasti on see ka suurim petitsioon nende nelja maa ajaloos.*

Paulus VI vastuseks polnud mitte ainult vaikus ja tegevusetus. Vastuseks oli ka – ükskõik kui valus on meil seda öelda – rida tegusid, mille tagajärjed kestavad siiani, sest need on kinkinud vasakpoolitseva katoliikluse toetajatele prestiiži ja tegevusvabaduse.

Kommunistliku infiltratsiooni Kirikusse tungiva laine kasvava jõu ees ei lasknud *TFP* ja teised sarnased organisatsioonid end heidutada. 1974. aastal avaldas igaiüks neist deklaratsiooni,** milles väljendas oma mittenõustumist Vatikani Idapoliitikaga ja oma kavatsust sellele avalikult vastu seista.***

* 1990. aastal löid *TFP* organisatsioonid selle rekordi maailmaajaloo suurima petitsiooniga. Nad kogusid 5 212 580 allkirja Leedu vabastamise toetuseks Nõukogude okupatsioonist.

** Alates 1974. aasta aprillist avaldati see deklaratsioon, tõeline manifest, pealkirja all *The Vatican Policy of Distention Toward the Communist Governments – The Question for the TFP: To Take No Stand? Or to Resist?* kokku üheteistkümne maa viiekümne seitsmes ajalehes ja ajakirjas. – *Tõim*.

*** Vt Gl 2:11. Vt Gl 2:11.

Üks selle deklaratsiooni Paulus VI-le adresseeritud lõikudest väljendab hästi selle dokumendi vaimu:

“Põlvitades ja vaadates austusega Tema Pühaduse paavst Paulus VI poole, väljendame talle kogu oma truudust. Selles pojalikus avalduses ütleme Karjaste Karjasele: “Sinule kuulub meie hing. Sinule kuulub meie elu. Käsime meid oma tahte kohaselt. Kuid ära nõua meilt, et me ründava punase hundi ees käed rinnale ristaksime. Selle vastu on meie südametunnistus.”

Nende ettevõtmiste järel peatumata andsid *TFP* ja vernalikud organisatsioonid eri maades 1976. aastal välja üheksa trükki Tšiili *TFP* bestsellerist *La Iglesia del Silencio en Chile: La TFP proclama la verdad entera* (“Vaikiv Kirik Tšiilis. *TFP* avaldab kogu tõe”).*

Peaaegu kõikides neis riikides sisaldasid raamatu väljaanded sissejuhatusi, mis kirjeldasid kohalikes maades asetleidnud ja Tšiilis toimunud sarnaseid sündmusi.

Vastuvõttu, mida see suur propagandistlik ettevõtmine

* Ingl. k.: *The Church Of Silence In Chile: The TFP Proclaims The Whole Truth*. Sellel töö, mis oma dokumentatsioonis, argumentatsioonis ja kaitsavates teesides on monumentaalne, oli veel enne kommunismi võitu Tšiilis peaaegu eepiline eelkäija – *Fabio Vidigal Xavier da Silveira* raamat *Frei: El Kerensky Chileno*, mis tegi avalikuks Tšiili kristlik-demokraatliku partei ja tema juhi, vabariigi presidendi Eduardo Frei otsustava koostöö marksistide võidu ettevalmistamisel. Raamatul on Brasiilias, Argentinas, Kolumbias, Ecuadoris, Itaalias ja Venetsueelas seitseteist väljaannet kogutiraažiga üle 100 000 eksemplari.

leidis, võib kirjeldada võidukana: 56 000 eksemplari trükiti ainuüksi Ladina-Ameerikas, kus ka kõige rahvarohkematel maades jääb sedalaadi edukate raamatute kogutiraaž tavaliselt viie tuhande eksemplari piiresse.

Hispaanias kirjutas rohkem kui tuhat diötsesiaal- ja ordupreestrit maa kõikidest piirkondadest alla muljetavaldavale petitsioonile, millega avaldati otsustavat toetust julgele eessõnale, mille sellele raamatule oli kirjutanud *Sociedad Cultural Covadonga*.*

D. “*Revolutsoonist ja Vasturevolutsioonist*”
inspireeritud TFP ühenduste ja sarnaste
organisatsioonide tegevuse tulemuslikkus

Milline on olnud “Revolutsoonist ja Vasturevolutsioonist” inspireeritud TFP vasturevolutsioonilise tegevuse praktiline tulemus sellel erilisel lahinguväljal?

Tuues välja kommunistliku infiltratsiooni ohu katoliiklikus avalikus arvamuses, avas TFP truudusetute karjaste seatud püüniste suhtes paljude katoliiklaste silmad. Selle tulemusena juhivad need karjased üha vähem lamabaid nende endi valitud hukatuse teele. Seda demonstreerib kasvõi pealiskaudne faktide analüüs.

See pole veel võit, kuid kujutab endast väärtuslikku ja hädavajalikku eeldust selle saavutamisele. TFP organisatsioonid tänavad Jumalaema selle eest, et Ta lubas neil

* Praegu kannab nime *Sociedad Española de Defensa de la Tradición, Familia y Propiedad* – TFP Covadonga.

“Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” II osas kirjeldatud vaimus ja meetoditega osa võtta raskest võitlusest, millesse praegu on haaratud ka teised terved jõud, mõned neist suure ulatuse ja suurte tegevusvõimalustega.

5. Kolmanda Revolutsiooni kahekümne aasta bilanss “Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” kriteeriumide kohaselt

Sellega sai antud ülevaade Kolmanda Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni vahelise võitluse olukorrast sellisena, nagu see ilmneb veidi enne käesoleva töö ilmunise kahekümnendat aastapäeva.

Ühest küljest teeb Kolmanda Revolutsiooni kõrgpunkt Vasturevolutsiooni edu lähimas tulevikus palju raskemaks kui kunagi varem. Kuid teisest küljest loob seesama antisotsialistlik allergia, mis kaasajal kujutab endast kommunismi võidule tõsist takistust, Vasturevolutsiooni edule küllaltki soodsad tingimused. Mitmesuguste üle terve maailma levinud vasturevolutsioonilistele gruppidele langeb austusväärne vastutus need tingimused hästi ära kasutada.

TFP ühendused püüdsid täita oma osa neis ühistes ülesannetes, nad levisid kahekümne aasta jooksul üle terve Ameerika, löid uue *TFP* ühenduse Prantsusmaal, kutsusid ellu samalaadse dünaamilise organisatsiooni Püreneee poolsaarel, tegid oma nime kuulsaks ja laiendasid kontakte Vana Maailma teistes maades, soovides siiralt

koostööd kõikide seal võitlevate vasturevolutsiooniliste gruppidega.*

Kakskümmend aastat pärast “Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” väljaandmist seisavad *TFP* ühendused ja sellesarnased organisatsioonid õlg õla kõrval vasturevolutsioonilisele võitlusele pühendunud eesliini-organisatsioonidega.”

* Praegu eksisteerivad *TFP* ühendused ja sarnased organisatsioonid Ameerika Ühendriikides, Argentinas, Austraalias, Boliivias, Brasiilias, Ecuadoris, Filipiinidel, Hispaanias, Indias, Itaalias, Jaapanis, Kanadas, Kolumbias, Costa Ricas, Lõuna-Aafrika Vabariigis, Paraguais, Peruu, Poolas, Portugalis, Prantsusmaal, Saksamaal, Suurbritannias, Tšiilis, Uruguais, Uus-Meremaal ja Venetsueelas.

** Katoliikliku Aktsiooni ja *TFP* tööle osaks saanud tähtsamatest Kiriku tunnustuskirjadest võib üles loetleda järgmiseid: 1939 – *Em Defesa da Ação Católica* (“Katoliikliku Aktsiooni Kaitseks”) – ilmus apostliku nuntsiuse Brasiilias, hilisema kardinali Mgr Bento Aloisio Masella eessõnaga. Raamatut kiideti tunnustuskirjas, mille paavst Pius XII nimel kirjutas toleaeagne Vatikani riigiasese sekretär Mgr Montini, hilisem paavst Paulus VI. 1959 – “Revolutsioon ja Vasturevolutsioon” – seda kiitis tunnustuskirjas apostlik nuntsius Peruu, Mgr Romulo Carboni. 1963 – *The Church and the Communist State: the Impossible Coexistence* – seda tööd kirjeldas Preestriseminaride ja Ülikoolide Püha Kongregatsiooni prefekt kardinal Giuseppe Pizzardo paavstide õpetuse kõige tõetruuma kajana. 1967 – *Fatima: Message of Tragedy or Hope?* – sellele raamatule on osaks langenud arvukalt tunnustuskirju ning kolme kardinali ja paljude piiskoppide *Imprimatur*. Siiani on sellest raamatust müüdud rohkem kui kaks miljonit eksemplari. Teos on ilmunud ka eesti keeles (“Fatima: Tragöödia või lootuse sõnum?”). 1993 – *Nobility and Analogous Traditional Elites in the Allocutions of Pius XII* (“Aadel ja analoogiline traditsiooniline eliit paavst Pius XII kõnedes”) – see töö sai tunnustuskirja Vatikani Raamatukogu kunagiselt prefektilt kardinal Alfons Sticklerilt OSB, ja Vaimulikkonna Püha Kongregatsiooni kunagiselt prefektilt kardinal Silvio Oddilt, kardinal Mario L. Ciappilt ja paljudelt maailmakuulsatelt teoloogidelt.

III peatükk

Neljanda Revolutsiooni süünd

Siin esitatud ülevaade oleks ebatäielik, kui me ei mainiks Kolmanda Revolutsiooni enda sisemist muundumist. Mis sellest sünnib, on Neljas Revolutsioon.

See sünnib temast ematapjaliku täiustamise teel. Kui sündis Teine Revolutsioon,* siis see täiustus, alistas Esimese Revolutsiooni ja andis sellele surmahoobi. Sama juhtus, kui sarnases protsessis kasvas Teisest Revolutsioonist välja Kolmas Revolutsioon. Kõik viitab sellele, et Kolmas Revolutsioon on just saavutanud ühtaegu kulminatsiooni ja samas hukutava punkti, kus ta sünnitab Neljanda Revolutsiooni ja loovutab end sel kombel tema käe läbi surmale.

Kas võitluses Kolmanda Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni vahel jääb Neljanda Revolutsiooni sünniprotsessil aega täielikult välja areneda? Kas see viimane avab tõepoolest uue etapi Revolutsiooni arengus? Või saab sellest hoopis ebaõnnestunud fenomen, mis ilmub ja kaob,

* Vt I osa, VI ptk, 3.

avaldamata Kolmanda Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni vahelisele võitlusele olemuslikku mõju? Kas pühendada neis kiirustades kirjutatud nappides märkmetes sündivale Neljandale Revolutsioonile rohkem või vähem ruumi, sõltub just nimelt vastusest neile küsimustele – kuid seda vastust võib täielikult anda alles tulevik.

Neid ebakindlaid asju ei saa käsitleda samal tasemel kindlate asjadega, mistõttu pühendame sellele, mis näib olevat Neljas Revolutsioon, üsna piiratud tähelepanu.

1. Neljanda Revolutsiooni sündi kuulutasid ette Kolmanda Revolutsiooni autorid

Nagu hästi teada, ei pidanud ei Marx ega enamik tema tuntuimatest “ortodokssetest” ja “heterodokssetest” järgijatest proletariaadi diktatuuri revolutsioonilise protsessi lõppfaasiks. See diktatuur polnud nende meelest ei midagi muud kui ülemaailmse Revolutsiooni kõige täiustatum ja dünaamilisem aspekt. Marxile ja tema pooldajatele omase evolutsioonilise mütoлогия kohaselt peab, niisamuti nagu evolutsioon areneb läbi sajandite lõpmatuseni, ka Revolutsioon lõputult jätkuma. Esiimesest Revolutsioonist on juba sündinud kaks järgmist. Kolmas omakorda sünnitab järgmise jne.

Võimatu on marksistlikust vaatenurgast ette öelda, milline saab olema kahekümnes või viiekümnes Revolutsioon. Kuid võib ette näha, milline saab olema Neljas Revolutsioon. Sellised ettekuulutusi on teinud juba marksistid ise.

See Revolutsioon seisneb tingimata proletariaadi diktatuuri likvideerimises uue kriisi tulemusena, mille surve all liigsuureks paisunud riik langeb omaenda vohamise ohvriks. Riik kaob, sünnitades asjade teaduslikkooperatiivse seisu, milles – nagu ütlevad kommunistid – saavutab inimene vabaduse, võrdsuse ja vendluse seni kujuteldamatu taseme.

2. Neljas Revolutsioon ja tribalism: selle tõenäolisus

Kuidas see võib teoks saada? Me peaksime kindlasti küsima, kas vastust sellele küsimusele ei anna meile mitte kaasaegsete strukturalistlike voolude ülistatud hõimuühiskond. Strukturalism näeb hõimuühiskonna elus petlikult kõrgeima individuaalse vabaduse ja teadvustatud kollektivismi kõrgeima astme vahelist sünteesi, milles viimane enam ei neela inimeste vabadust. Erinevad “minad” ehk individuaalsed isikud oma mõistuse, tahte ja tunnetega ning selle tagajärjel neile iseloomulike, omavahel konfliktsete eluviisidega sulanduvad ja lahustuvad selles kollektivismis hõimu kollektiivsesse isiksusse, nii et see sünnitab ühe mõtte, ühe tahte ja ühe eluviisi, mis on ühine kõigile.

Tee asjade hõimuühiskondliku seisuni peab loomulikult viima läbi vanade, individuaalse mõtisklemise, tahtmise ja tundmuste vormide järk-järgulise hävitamise ja nende asendamise uute, üha enam kollektiivsete

mõtlemise, otsustamise ja tundmise vormidega. Peamiselt selles valdkonnas peabki toimuma olemuslik muutus.

Mil moel see toimub? Hõimus kindlustab liikmete kokkuhoidmise peamiselt kõigile ühine mõtlemis- ja tundmisviis, millest tulenevad ühised tavad ja ühtne tahe. Individuaalne mõistus on kahandatud peaaegu eimiskini, see tähendab esmaste ja kõige elementaarsemate reaktsioonideni, mida see nürinemisseisund talle võimaldab. "Metsik mõtlemine" – mõtlemine, mis ei mõtle ja mille objektiks on mitte ideed, vaid ainult konkreetseid asjad – selline on hõimu kollektivistliku kokkusulandumise hind. Šamaanide ülesandeks on rohkelt segaseid "läkitusi" sisaldavate, kuid ka transpsühholoogia ja parapsühholoogia salapärasest maailmast lähtuvatest eksitavatest valgussähetustest pärineva tootemikultuse abil hoida kollektiivset psüühilist elu müstilisel tasandil. Osaledes neis "rikkustes", korvab inimene endale mõistuse nürinemise.

Kunagi Pühakirja vaba uurimise, kartesianismi ja muude põhjuste tagajärjel vohamisest haaratud, Prantsuse revolutsiooni jumalikustatud ja kõikides marksistliku mõtlemise koolkondades äärmuseni kuritarvitatud mõistus on nüüd nüristatud ja allutatud instrumendina transpsühholoogilise ja parapsühholoogilise totemismi orjusesse.

* Vt Claude Levy-Strauss, *La pensée sauvage* (Paris: Plon, 1969).

A. Neljas Revolutsioon ja loomuvälisus

Omnes dii gentium daemonia ("Kõik paganarahvaste jumalad on deemonid"),* ütleb Pühakiri. Mil määral oskab katoliiklane selles strukturalistlikus vaatepunktis, kus maagiat käsitletakse ühe tunnetusvormina, ära tunda eksitavaid sähvatusi, süngeid ja samas meelitavaid, ravigeid ja hullutavaid, jumalatuud ja fetišistlikke laule, millega igavesti sügaviku põhjas viibiv Pimeduse vürst tõmbab enda poole kõiki neid, kes eitavad Jeesust Kristust ja Tema Kirikut?

See on küsimus, mille üle võivad arutleda teoloogid ja nad peavadki seda tegema. Me peame silmas tõelisi teolooge, see tähendab neid, kes ikka veel usuvad Saatana ja Põrgu olemasolu, nende hulgast aga eriti neid väheseid, kel jätkub julgust astuda vastu teabevahendite mõnitustele ja tagakiusamistele ning tõsta selles küsimuses ka häält.

B. Strukturalism ja eeltribalistlikud tendentsid

Sel määral mil keegi näeb strukturalistlikus liikumises Neljanda Revolutsiooni enam-vähem täpsemat (kuid igal juhul seda ettekuulutavat) kujundit, tuleb tal strukturalistliku läbimurde ettevalmistajate ja taganttõukajatena märgata viimase kümne või kahekümne aasta jooksul levinud nähtusi.

Näiteks Lääneliku riietustraditsiooni kukutamine,

* Ps 95(96):5, ladinakeelse *Vulgata* kohaselt.

mida üha enam õonestab nudism, suundub ilmselgelt sel-liste tavade ilmunise ja juurdumiseni, mis äärmisel juhul võivad sallida teatud hõimude seas levinud sulgedest niu-devööd, mida seal, kus külm ilm seda nõuab, asendavad näiteks laplaste riiete sarnased kehakatted. Igasuguste viisakusvormide kiire kadumine võib viia ainult hõimurahvaste käitumise täieliku primitiivsuse (et mitte kasu-tada jämedamat väljendust).

Kasvav vastumeelsus kõige mõistuspärase, ettekavat-setu ja süstematiseeritu vastu võib oma viimastes puhangutes viia ürgmetsaelule omase püsima ja impulsiivse rändava eluviisini, mida katkestab ainult eluks absoluut-selt hädavajalike toimingute instinktiivne ja peaaegu mehhaaniline täitmine.

Vastikkus intellektuaalse pingutuse, eriti aga abstraktsiooni, teoreetilise ja doktrinaalse mõtlemise suhtes võib lõpuks esile kutsuda ainult meelte ja kujutlusvõime piirideta vohamise, mis realiseerub "kujutluste tsivilisatsioonis", mille eest Paulus VI pidas vajalikuks inimkonda hoiatada.*

Sümptomaatilised on ka üha sagedasemad idüllilised

* "Me teame hästi, et kaasaegne inimene ilmutab teda ründava sõnau-putuse ees märke sellest, et ta on väsinud kuulmast, ja mis veel hul-lem, et sõnad temani ei jõua. Me teame ka paljude psühholoogide ja sotsioloogide seisukohast, et kaasaegne inimene on juba ületanud sõnal põhineva tsivilisatsiooni – sest sõnad on muutunud praktiliselt kasututeks ja eesmärgituteks – ja elab täna kujutluste tsivilisatsioo-nis." (Paulus VI, apostellik üleskutse *Evangelii nuntiandi*, 8. XII 1975).

kiiduavaldused postindustriaalset ühiskonda vormivale kultuurirevolutsioonile, mille kuju on veel nõrgalt piiritletud, kuid mille esimeseks näidiseks pidi mõnede sõnut-si olema Hiina kommunism.

C. Tagasihoidlik panus

Me teame hästi, et laiahaardeline ja samas lühike pano-raamülevaade võib esile kutsuda mitmeid vastuväiteid.

See lühikese peatüki raamidega paratamatult piiratud ülevaade on kõigest meie tagasihoidlik panus pikematele mõtisklustele, mille on võtnud ette need, kes julge ja erakorralise vaatlus- ja analüüsivõimega õnnistatuna on kõikidel ajastutel kuulunud väheste tuleviku etteaimamise võimet omavate inimeste hulka.

D. Banaalse mõistuse opositsioon

Teised teevad selles olukorras sedasama, mida keskpärane ja julguse kaotanud mõistus on teinud läbi sajandite. Naeratades kinnitavad nad, et sellised muutused on võimatud. Miks siis? Sest need lähevad vastuollu nende mõistuse harjumustega ja rikuvad terve mõistuse põhimõtteid. Kuid banaalsetele inimestele näib ajalugu liikuvat alati ainult terve mõistuse teed mööda. Selliste perspektiivide ees jäävad nad neid uskumata ainult optimistlikult naeratama, nii nagu Leo X ainult naeris tavalise "munkade tüli" üle, mis oli ka kõik, mida ta nägi Esimeses Revolutsioonis sündinud olevat. Või nii nagu

Féneloni õpilane Louis XVI ainult naeratas, nähes oma palee hiilgavates salongides Teise Revolutsiooni esimesi käärimisi ja kuuldes neist vahel räägitavat klavessiini hõbedase kõla taustal või diskreetselt sädeleva karjaseidüllil õhkkonnaga stseenides, nagu tema abikaasa Hameau's.* Tänapäeval on sama naeratus poststalinliku naerata-va kommunismi manipulatsioonide või Neljandat Revolutsiooni ettekuulutavaid krampe nähes mitmesugustel optimistidel ja skeptikutel, kelle hulka kuulub arvukalt kõrgeid ja vahel kõrgeimaid Kiriku ja Lääne ilmaliku ühiskonna võimukandjaid.

Kui ühel päeval vaimulikus valdkonnas oikumenistliku progressismi toetatud Kolmas või Neljas Revolutsioon vallutab täielikult terve inimühiskonna ilmaliku elu, võlgneme selle tulemuse pigem nende naeratavate ja optimistlike "terve mõistuse" prohvetite hooletusele ja kollaboratsioonismile kui kõikide revolutsionääridest võitlejate ja nende propagandateenistuste raevule.

Kommentaar aastast 1992

"Terve mõistuse" prohvetite vastuseis

Need on tõepoolest kummalised prohvetid, sest nende ettekuulutused kinnitavad muutumatult ainult seda, et

* Marie Antoinette'ile ehitatud loss Versailles's – *Tlk.*

midagi ei juhtu. Lõpuks aga sattus nende erinevates vormides optimism “Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” eelmistele väljaannetele järgnenud (s.t pärast 1976. aastat sündinud) faktidega niivõrd ilmsesse vastuollu, et jätkuvalt optimismis püsimiseks tuli kinni haarata eksitavast hüpoteetilisest lootusest, et viimased sündmused Ida-Euroopas viivad kommunismi ja seeläbi ka revolutsioonilise protsessi enda, mille ründetaviku kommunism kuni viimase ajani moodustas, lõplikule kadumisele.*

E. Kiriklik tribalism ja karismaatiline liikumine

Loomulikult pole see ainuüksi ilmaliku elu valdkond, mida Neljas Revolutsioon soovib tribalismini kahandada. Sedasama tahab ta teha ka vaimuliku elu valdkonnas. Viisi, kuidas ta seda teostada soovib, võib täpselt näha teatud teoloogide ja kanoonikute ringkondades, kes soovivad meie Issanda Jeesuse Kristuse poolt sisse seatud ja kahekümne sajandi religioosse elu jooksul kujundatud kirikliku struktuuri õilsa ja range skeetilaadse jäikuse muuta selgelt määratletud territoriaalsete piirideta religioossetest gruppidest koosnevate koguduste ja diötseeside süldilaadseks, pehmeks ja vormituks võrguks, milles

* Selle lootuse kohta vaata käesoleva III osa II peatükile lisatud kommentaare.

tugev kanooniline võim asendatakse järk-järgult rohkem või vähem “karismaatiliste prohvetite” esilekerkimisega, kes peavad olema strukturalistlik-tribalistlikele šamaanidele vasteks. Lõpuks pole enam võimalik neid “prohveteid” šamaanidest eristada. Sama peab paratamatult toimuma progressistlik-karismaatiliste koguduste ja diötseesidega, mis omandavad strukturalistlike hõimurakude jooned.

Kommentaar aastast 1992

Kirikliku hierarhia “demonarhiseerimine”

Selles ühtaegu ajaloolises ja oletuslikus perspektiivis võib teatud laadi, iseenesest sellele protsessile võõrastes muutustes näha üleminekusamme kirikukoguelesest *status quo*’st siinkirjeldatud äärmuslikult vastupidise olukorrani. Näiteks sellest võib tuua püüdluse kollegiaalsuse poole, milles nähakse ainsat vastuvõetavat võimu teostamise viisi Kirikus ning väljendust kiriklike võimude täielikust “demonarhiseerimisest”, mille erinevad tasandid muutuksid *ipso facto* oluliselt rohkem sõltuvaks vahetult nende all asuvatest tasanditest.

See kõik võib oma lõpptagajärgedes viia rahvahääletuse püsivale ja üleüldisele sisseseadmisele Kirikus. Minevikus on Kirik seda viisi kasutanud mõnede

hierarhiliste ametikohtade täitmiseks. Kui aga järgida tribalismi pooldajate unistusi, võib sellest tuleneda hierarhia kaitsetu sõltuvus ilmikutest, kes on väidetavalt Jumala tahte ainsateks vahendajateks. “Jumala tahte” all peetakse silmas seda, millega see tribalistlik ilmikkond tutvaks mõne šamaani, karismaatilise guru või nõia “müstiliste” ilmutuste läbi. Kas Kirik saaks täita Jumala tõelisele tahtele kuuletumise missiooni, kui ta oleks kuulekas sedalaadi ilmikutele?

3. Vasturevolutsionääri kohustused väljakujuneva Neljanda Revolutsiooni palge ees

Mida saab vasturevolutsionäär teha, kui nende arvukate faktide kokkuseadmine kinnitab hüpoteesi Neljanda Revolutsiooni sünnist?

“Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” valguses tuleb tal eelkõige rõhutada seda domineerivat rolli, mida Revolutsioon tendentsides* mängib Neljanda Revolutsiooni ja sellest sündiva maailma kujunemise protsessis. Vasturevolutsionäär peab valmistuma võitluseks, ja mitte ainult hoiatades inimesi ohu eest, et nende õige inimliku elukorralduse põhimõttelist vastandit kujutavad suundu-

* Vt I osa, V ptk, 1-3.

mused võivad ükskord valdavaks saada, vaid ka kasutades kõiki lubatud ja sobivaid vahendeid, et võidelda sellesama Revolutsiooniga tendentsides. Vasturevolutsionäär peab suutma ka vaadelda, analüüsida ja ette näha uusi samme selles protsessis, et ta saaks nii kiiresti kui võimalik püstitada igasuguseid takistusi revolutsioonilis-psühholoogilise sõja ja tendentsides ilmneva Revolutsiooni kõrgeima vormi ette, mida kujutab endast sündiv Neljas Revolutsioon.

Kui Neljandal Revolutsioonil jääb aega arenguks, enne kui Kolmas Revolutsioon otsustab ette võtta mingi suure riskantse sammu, nõuab võitlus sellega järjekordse peatüki kirjutamist "Revolutsioonile ja Vasturevolutsioonile". See peatükk võiks hõlmata sama palju ruumi kui sai pühendatud eelmisele kolmele revolutsioonile.

Tõepoolest, lagunemisprotsesside iseloomulikuks jooneks on püüdlus kõiki asju peaaegu lõpmatult kompilitseerida. Seepärast on Revolutsiooni iga järgmine faas keerukam kui eelmine ja see asetab ka Vasturevolutsioonile kohustuse teha pingutusi, mis on üksikasjalikumad ja keerukamad.

* * *

Sellise väljavaatega "Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni" ning nii ühe kui teise suhtes nõutava tulevase töö teemal lõpetame oma mõtisklused.

Ebakindlad homse päeva suhtes nagu kõik, tõstame palveseisundis pilgu Maarja, kogu maailma Kuninganna ülevale troonile, pöördudes samal ajal tema poole psalmisti parafraseeritud sõnadega, mida ta lausub Issandale:

*“Ad te levavi oculos meos, qui habitas in coelis. Ecce sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum, sicut oculi ancillae in manibus dominae suae; ita oculi nostri ad Dominam Matrem nostram donec misereatur nostri.”**

“Tõstan oma silmad Sinu poole, kes Sa istud Taevas. Vaata, otsekui sulaste silmad vaatavad oma isandate käte peale, otsekui teenija silmad vaatavad oma emanda käte peale, nõnda vaatavad meie silmad meie Emanda ja Ema peale, kuni tema meile armu annab.”**

Jah, me pöörame oma silmad Fátima neitsiliku Jumala-ema poole, paludes temalt kahetsust, mille läbi me pälvime suure andestuse, paludes jõudu suurte võitluste pidamiseks ning enesesalgamist nende suurte võitude saavutamiseks, mida toob meile tema valitsemine Kuningannana. Me ihkame neid võite kogu südamest, isegi kui nende saavutamiseks peab terve Kirik ja inimkond

* Vt Ps 122(123):1-2, *Vulgata* alusel parafraseeritud.

** Vt Ps 122(123):1-2, parafraseeringu *Vulgata* alusel kohandatud tõlge.

III PEATÜKK

läbi tegema kõik need apokalüptilised, kuid õiglased, uuendavad ja halastavad karistused, mida ta 1917. aastal Cova da Irias ette kuulutas.

Lõpp-, järelsõna ja tunnustus

Lõppsõna

Kaasajastanud “Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” esimest (1959. aasta) väljaannet eelnenud lehekülgede lisamisega, mõtlesime, kas esialgse teksti ja järgnevate väljaannete lühike lõppsõna tuleb asendada uuega või tuleb seda vähemalt muuta. Pärast selle hoolikat lugemist oleme veendunud, et selle ärajätmiseks või muutmiseks pole põhjust.

Ütleme ka täna seda, mida ütlesime siis. Kõike seda silmas pidades, mis selles töös öeldud sai, on pilt meie päevist vasturevolutsiooniliste põhimõtete loogikast lähitujaile selge. Me viibime Kiriku ja Revolutsiooni vahelise võitluse haripunkti. See võitlus oleks surmavõitlus, kui üks osapooltest poleks mitte surematu. Seepärast on lõpetuseks igati õiglane, et Kiriku poegadena ja Vasturevolutsiooni sõduritena pühendaksime selle raamatu pojalikult Pühimale Neitsile.

Patusüüta Neitsi on see, kes purustas pea maol, kes on esimene, suurim ja igavene revolutsionäär, nii selle

Revolutsiooni kui kõikide eelmiste ja tulevaste revolutsioonide suurim sütitaja ja peamine tagantõhutaja. Seepärast on Maarja ka kõikide Revolutsiooni vastu võitlejate kaitsja.

Jumalaema üleüldine ja kõikvõimas vahendajategevus on vasturevolutsionäärade lootuse suurim allikas. Ning Fátimas andis ta neile ka juba võidukindluse, kuulutades ette, et isegi siis, kui kommunism peaks terve maailma üle ujutama, “triumfeerib lõpuks tema Patusüüta Süda”.

Me palume alandlikult, et Pühim Neitsi võtaks vastu meie pojaliku austuse, armastuse anni ja väljenduse täielikust usust tema võitu.

Me ei taha seda tööd lõpetada ilma pojaliku pühendumuse ja tingimusteta kuulekuse kinnitamiseta “sulnile Kristusele maa peal”, Tõe sambale ja eksimatule vundamendile, Tema Pühadusele paavst Johannes XXIII-le.

Ubi Ecclesia ibi Christus, ubi Petrus ibi Ecclesia (“Kus on Kirik, seal on Kristus, kus on Peetrus, seal on Kirik”). Püha Isa poole suuname kogu oma armastuse, kogu oma entusiasmi ja kogu oma pühendumuse. Just needsamad tunded, mis on elustanud kõiki *Catolicismo* lehekülgi selle asutamisest alates, julgustasid meid avaldama ka seda tööd.

Meie südames pole vähimatki kahtlust üheski neist teesidest, mida käesolev töö sisaldab. Sellest hoolimata esitame need tingimusteta Kristuse Asemiku otsusele ja oleme valmis kohe tagasi võtma ükskõik millise neist, kui see kaldub vähimalgi määral kõrvale Püha Kiriku, meie Ema, Päästmise Laeka ja Taeva Värava õpetusest.

Järelsõna 1992. aastast

Eelnenud sõnadega lõpetasime “Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” pärast 1976. aastat ilmunud väljaanded. Neid sõnu lugedes mõtleb lugeja kindlasti sellele, kui kaugele revolutsiooniline protsess on praeguseks välja jõudnud. Kas Kolmas Revolutsioon ikka veel elab? Kas Nõukogude impeeriumi kokkulangemine lubab meil kinnitada, et Ida-Euroopa poliitilise tegelikkuse sügavaimates kihtides puhkeb Neljas Revolutsioon või on ta seal juba võitnud?

Peame tegema teatud eristused. Ehkki ilmnedes erinevates vormides, on kaasaegsed Neljandat Revolutsiooni toetavad mõttevoolud levinud üle terve maailma ja ilmutavad pea kõikjal märgatavat kasvutendentsi.

Selles mõttes on Neljas Revolutsioon praegu *crescendo*-seisundis, mis on tema pooldajatele paljutootav ja vastastele kurjakuulutav. Sellest hoolimata oleks liialdus öelda, et praegune asjade korraldus kunagistel Nõukogude Liidu aladel on Neljanda Revolutsiooni alusel juba täielikult

ümber korraldatud ja et Kolmandast Revolutsioonist pole seal midagi järele jäänud.

Ehkki Neljandal Revolutsioonil on poliitiline mõõde, määratleb ta ennast kultuurirevolutsioonina. Teisisõnu haarab see laialdaselt inimeksistentsi kõiki valdkondi. Seepärast võivad võimalikud poliitilised konfliktid kunagise Nõukogude Liidu rahvaste seas Neljandat Revolutsiooni küll olulisel määral kujundada, kuid nad ei saa sündmuste kulgu kultuurirevolutsioonist haaratud inimlike tegevuste kompleksis täielikult ette kirjutada.

Kuid mis toimub avaliku arvamusega kunagistes Nõukogude riikides (millest paljusid juhivad endised kommunistid)? Kas tal pole selles küsimuses midagi öelda, samas kui ta "Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni" kohaselt mängis ta eelmistes revolutsioonides nii suurt rolli?

Sellele küsimusele ei saa vastata enne, kui oleme vastanud teistele küsimustele. Kas neis maades on tõepoolest olemas toimiv avalik arvamus? Kas seda on võimalik kaasa haarata süstemaatilisse revolutsioonilisse protsessi? Kui ei, siis millised on kommunismi kõrgeimate rahvuslike ja rahvusvaheliste juhtide plaanid suuna osas, mis sellele avalikule arvamusele tuleb anda?

Sellele küsimusele on raske vastata, sest seitsmekümne aasta pikkuse totalitaarse diktatuuri koorma tõttu on avalik arvamus kunagises Nõukogude impeeriumis praegu ükskõikne, vormitu ja inertne. Sellise türannia all kartis iga isik paljudes ringkondades ja isegi oma lähimate

sugulaste ja sõprade seas väljendada oma religioosseid ja poliitilisi veendumusi. Võimalik pealekaebus – anonüümne või avalik, tõeline või laimav – võis saata igatühe Siberi süngetele tühermaadele raskele sunnitööle. Kui me aga soovime teha kunagises Nõukogude impeeriumis sündmuste prognoosi, tuleb meil sellest hoolimata neile küsimustele vastata.

Peale selle, rahvusvaheline meedia räägib juba ammu näljaste pooltsiviliseeritud immigrantide hordide võimalikust sissevalgumisest Lääne tarbimisühiskonna rikkastesse Euroopa maadesse.

Need õnnetud, nii toidu- kui ka vaimunäljas inimesed pörkuksid kokku maailmaga, mida nad ei mõistaks – maailmaga, mida mõnest küljest võiks nimetada ültisiviliseerituks, teisest küljest aga dekadentseks.

Mis sellest kokkupõrkest võiks tuleneda, nii sisserändajatest tulvil Euroopas kui ka kunagise Nõukogude impeeriumi aladel? Kas omavalitsuslik, koostööl põhinev, strukturalistlik-tribalistlik revolutsioon* või suubumine kiirelt täieliku kaose, anarhia ja õuduse maailma, mida me ei kõhkle nimetamast Viieandaks Revolutsiooniks?

Ajal, mil käesolev väljaanne läheb trükki, oleks iga vastus neile küsimustele selgelt enneaegne. Mitte sellepärast, et neid küsimusi ei tuleks praegu esitada, vaid sellepärast,

* Vt III osa, II ptk, kommentaar pealkirjaga “*Perestroika* ja *glasnost* – kas Kolmanda Revolutsiooni lammutamine või kommunismi metamorfoos?”

et tulevik on niivõrd ebakindel, et neid küsimusi homme esitama hakata oleks liiga hilja. Mis kasu oleks raamatutest, mõtlejatest või tsivilisatsiooni jäänustest tribaliseerunud maailmas, mida pillutavad korrastamata kirgede orkaanid ja strukturalistlik-tribalistliku "müstitsismi" hullused? Milline traagiline olukord, kus igaüks oleks eikeegi Olematuse impeeriumis.

* * *

Gorbatšov viibib edasi Moskvast, kuhu ta jääb vähemalt niikauaks, kuni ta pole vastu võtnud erilisi küllakutseid Harvardi, Stanfordini ja Bostoni prestiižikatest ülikoolidest,* mis saadeti talle kiiresti pärast tema langust, või kuninglikku küllakutset kuulsasse Lanzarote paleesse Kanaari saartel, mille saatis talle Hispaania kuningas Juan Carlos I,** või ülikooli õppetooli, mida pakus talle kuulus *Collège de France*.***

Ida kukutatud eksliidri ainsaks raskuseks näib olevat teha Läänest laekuvate meelitavate küllakutsete vahel sobiv valik. Siiaamaani on ta otsustanud kirjutada artiklite seeria reale kapitalistliku maailma päevalehtedele, mille kõrgemad ringkonnad annavad talle ikka veel innukat ja mõistmatut toetust, ning sõita meedia suure tähele-

* Vt *Folha de S. Paulo*, 21. XIII 1991.

** Vt *O Estado de S. Paulo*, 11. I 1992.

*** Vt *Le Figaro*, 12. III 1992.

panu all Ameerika Ühendriikidesse, et koguda seal raha niinimetatud Gorbatsšovi Fondi jaoks.

Sel ajal, kui Gorbatsšov jääb omal maal varju ja tema roll on ka Läänes tõsise kriitika alla seatud, püüavad Lääne magnaadid mitmesugustel viisidel suunata kiitvate publikatsioonide prožektoreid *perestroika*-mehele, kes terve oma poliitilise karjääri vältel on väitnud ainult seda, et tema reform pole kommunismiga vastuolus, vaid on hoopis selle täiustamine.*

Mis puutub nõukogude föderatsiooni, mis Gorbatsšovi kukutamisega agooniasse langes, siis lõpuks kujunes see peaaegu kummituslikuks “Sõltumatute Riikide Ühenduseks”, mille liikmete vahelised tõsised vastuolud teevad riigijuhtidele ja poliitilistele analüütikutele tõsiste muret. Seda enam, et mitmel neist riikidest on tuumarelv ja võime kasutada seda oma naabrite vastu (või islamimaadest vaenlaste vastu, kelle mõju kunagises nõukogude impeeriumis päevast päeva kasvab), põhjustades tõsiseid kartusi neis, kes muretsevad ülemaailmse tasakaalu pärast.

Nende võimalike tuumarünnakute tagajärjed võivad olla mitmesugused. Neist tähtsaimaks võib olla kunagi Raudse eesriide taga kinnihoitud elanikkonna väljaränne. Karmidest talvedest ja hiiglaslike katastroofide ohtudest õhutatuna võib see kahekordselt ajendatult “kü-

* Vt III osa, ptk 2, kommentaar “*Perestroika* ja *glasnost* – kas Kolmanda Revolutsiooni lammutamine või kommunismi metamorfoos?”

sida” peavarju mitte ainult Lääne-Euroopast, vaid ka Ameerika maadest.

Selliseid väljavaateid kinnitab muuhulgas Brasiilias Rio de Janeiro osariigi kuberner Leonel Brizola, kes (põllumajandusministri palaval toetusel) tegi juba ettepaneku riiklike põllumajandusreformi programmidega Ida-Euroopa farmereid Brasiiliasse meelitada.* Argentiina president Carlos Menem teatas oma kontaktides Euroopa Liidu võimudega, et tema maa on valmis vastu võtma tuhandeid selliseid immigrante.** Kolumbia välisminister Noehmi Sanin kuulutas, et tema riik kaalub võimalust võtta vastu Idast pärit tehnikaspetsialiste.*** See näitab, kui kaugele invasioon võib ulatuda.

Suurem osa Lääne avalikust arvamusest, haaratuna pikaajalise või isegi igavese ülemaailmse rahu väljavaadetest, mis kõrvaldaks ülemaailmse tuumakatastroofi hirmuäratava ohu, soovib uskuda, et kommunism on surnud.

Lääne mesinädalad väidetavalt pilvitus rahuparadiisis kaotavad järk-järgult oma sära, nagu näitavad eelpoolnimetatud agressiooniähvardused, mis ilmutavad end surnud NSV Liidu territooriumil. Tuleb küsida, kas kommunism on surnud?

Hääled, mis seadsid kommunismi surma tõepärasuse kahtluse alla, olid alguses üksikud, isoleeritud ja halvasti

* Vt *Jornal do Tarde*, Sao Paulo, 27. XII 1991.

** Vt *Ambito Financiero*, Buenos Aires, 19. II 1992.

*** Vt *El Tiempo*, Bogota, 22. II 1992.

dokumenteeritud. Kuid tasapisi hakkasid horisondile ilmuma pilved. Märgati, et mõned uued juhid Kesk-Euroopas, Balkanimaadel ja kunagises NSV Liidus olid varem tähtsad isikud kohalikes kommunistlikes parteides. Erastamispüüdlused kõigis neis maades, välja arvatud kunagisel Ida-Saksamaal, on reeglina pigem näilised kui tõelised. Erastamine liigub edasi teosammul, mis annab tõendust selgelt määratletud suuna puudumisest. Kahtlusi tekib seda rohkem, mida vaiksemaks jäävad üleüldiste rõõmuhõisete viimased kujud kommunismi väidetava kokkukukkumise pärast.

Kui saabusid esimesed signaalid lõhedest NSV Liidus, närbusid Lääne kommunistlikud parteid kõikide nähes kiiresti, kuid nüüd reorganiseeruvad mõned neist juba uute nimede all. Kas nimevahetus on nende surnuist ülestõusmine? Või metamorfoos? Kaldume pigem teise hüpoteesi poole. Kuid vastuse sellele toob alles tulevik.

Käesolev katse kirjeldada seda üldist olukorda, mille suhtes maailm aegamööda seisukohta võtab, näis meile hädavajalikuna, et püüda selgitada horisonti, kus valitseb peamiselt kaos. Kaos aga kaldub loomupäraselt üha süvenema.

* * *

Keset seda kaost ei allu muutustele üksainus asi – eelpool toodud palve, mis on südames ja huultel nii minul

kui ka kõigil teistel, kes mõtlevad ja näevad asju minuga sarnasel viisil:

“Ma tõstan oma silmad Sinu poole, kes Sa istud Taevas. Vaata, otsekui sulaste silmad vaatavad oma isandate käte peale, otsekui teenija silmad vaatavad oma emanda käte peale, nõnda vaatavad meie silmad meie Emanda ja Ema peale, kuni tema meile armu annab.”*

See on kinnitus palves põlvitava katoliikliku hinge kõigutamatust usaldusest, mis jääb kindlaks keset üleüldist tormi nagu kõik need, kes iga tormi ajal sellest suurema hingejõuga oma südame põhjas kinnitamist jätkavad: “*Credo in unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam*” – “Usun ühtainsat püha, katoliiklikku ja apostellikku Kirikut”, mida pühale Peetrusele antud töötuse kohaselt põrguvärad kunagi ei võida.

* Ps 122(123):1-2, parafraseering.

Tunnustus

“Revolutsioonile ja Vasturevolutsioonile”

“Revolutsiooni ja Vasturevolutsiooni” avaldamisel on olnud vahetu ja sügav mõju. Kiriku hierarhia tuntud esindajad, ent ka teoloogid, professorid ja konservatiivsed liidrid üle terve maailma on tervitanud seda analüüsi kui lahendust kaasaja maailma kriisile. Rohkem kui kolmkümmend aastat pärast essee esmakordset väljaandmist jätkavad selle vastukajad kasvamist, seda eriti noorte hulgas. Toome siin näitena ära paar tunnistust. – *Toim.*

APOSTELLIK NUNTSIATUUR
PERUUS

Lima, 24. juuli 1961

Austatud professor,

Teie raamatu “Revolutsioon ja Vasturevolutsioon” lugemine jättis mulle sügava mulje selle julguse ja meisterlikkuse tõttu, millega Te analüüsite Revolutsiooni protsessi. See teos on heitnud rohket valgust moraalsete väärtuste kängumise tõeliste põhjustele, mis kaasajal eksitavad inimeste südametunnistust. Samuti avaldas muljet selgus, millega Te näitate ära sellest protsessist võitu saamiseks vajalikud taktikad ja meetodid.

Ma hindan eriti kõrgelt Teie raamatu teist osa, mis tõstab esile katoliku õpetuse ja nende vaimsete vahendite tulemuslikkust, mida omab Kirik Revolutsiooni jõudude ja eksituste vastu võitlemiseks ja nende alistamiseks.

Olen kindel, et Teie raamat on osutanud tähtsa teene katoliku usu ja kultuuri edendamisele ning et see aitab kokku koguda headuse jõude, et lahendada peatselt see suur kaasaja probleem. See on minu arvates ka tee, millele on korduvalt viidanud praegune Kristuse Asemik, kes nii veenvalt ja suure murega on rõhutanud kristliku ja sakramentaalse elu sügava uuendamise vajadust kindla ravivahendina kaasaja maailma nuhtlevate kurjuse ilmingute vastu, mida valitsuste juhid asjatult püüavad lahendada relvade, tehnoloogia ja paljalt inimliku progressi eba-kindla efektiivsuse läbi.

Ma loodan, hea professor, Teie raamatu kõige laialdasemale levikule ning ka teenitud vastukajadele katoliiklikelt liidritelt, kes soovivad ühineda vasturevolutsioonilise liikumise ridadega.

Palun võtke vastu tunnistus minu sügavaimast imetlusest Teie töö üle ja minu sügavaima lugupidamise väljendused.

+ *Romolo Carboni*

ROMOLO CARBONI*

Sidoni titulaarpiiskop
Apostellik Nuntsius

* Peapiiskop Romolo Carboni sündis 1911. aastal Itaalias Fanos. Ta pühitseti preestriks 1934. ja piiskopiks 1953. aastal. 1959. aastal tõsteti ta peapiiskopi seisusesse ja määrati apostellikuks nuntsiuseks Peruu. Aastatel 1969–1986 teenis ta nuntsiusena Itaalias ja elab praegu pensionipõlves Fanos.

17. juuli, 1984

SANTO DOMINGO EL REAL
DOMINIKAANI ISAD

Kallis sõber,

Eile lugesin ma ühe hooga läbi Teie raamatu "Revolutsioon ja Vasturevolutsioon" 1978. aasta väljaande, mille Te lahkelt mulle saatsite.

Olen juba varem lugenud teisi Teie raamatuid ja olen teatud ajast saadik teadlik Teie kolossaalsest tööst kristliku tsivilisatsiooni kaitseks.

Ma mõistan täielikult Teie väljaande kolmandat osa (*Kaksiküm- mend aastat hiljem*), mis räägib murest seoses Kiriku infiltratsiooniga kirikukogujärgsel ajal. Kuna Teie usk on kindlalt juurdunud töötuses Kiriku hävitamatusse iseloomu, kujutab see nähtus stiimulit edasiseks lootusrikkaks tööks.

Minu väike raamatuke saab valmis järgmisel nädalal. Saadan selle Teile niipea, kui see on kättesaadav.

Emmates,

Victorino Rodriguez, OP.

VICTORINO RODRIGUEZ, OP*

-
- * Isa Victorino Rodriguez OP on üks intellektuaalselt väljapaistvaimaid figuure kaasaja Hispaanias. Ta sündis 14. veebruaril 1926 Carrilesis (Astuurias). 19-aastaselt ühines ta püha Dominicuse orduga. Pühitsetud 1952 preestriks, sõitis ta Rooma, et lõpetada oma õpingud ja saavutada doktorikraad. See väljapaistev teoloog on praegu Santo Domingo el Reali konvendi prior Madridis. Ta töötas professorina San Estebani Teoloogiakoolis Salamancas ning juhatas kateedrit samas linnas asuvas Paavstlikus Ülikoolis. Ta on professor Madridis asuvas Teaduslike Uuringute Kõrgeimas Nõukogus ja Madridi Kuningliku Doktorite Akadeemia ning Rooma Paavstliku Teoloogia Akadeemia liige. Ta on avaldanud enam kui 250 raamatut ja artiklit, millest paljud on välja andnud tuntud Madridi kirjastus Biblioteca de Autores Cristianos.

Autorist

Käesoleva teose autor PLINIO CORRÊA DE OLIVEIRA sündis 1908. aastal São Paulos, Brasiilias. Ta oli katoliiklik mõtleja, kirjanik, ajaloo professor, poliitik, ajakirjanik ja lektor. Ent kõige paremini iseloomustab teda asjaolu, et teda tuntakse "XX sajandi ristsõdijana". Professor Corrêa de Oliveira identiteedi keskmes seisis katoliku usk ning ta pühendas kogu oma elu seismaks kristliku tsivilisatsiooni eest ja võitlemaks selle vastu suunatud rünnakutega, modernismist ja liberalismist kuni natsismi ja kommunismini. Veendunud tomistina kirjutas ta 15 raamatut ning enam kui 2500 esseed ja artiklit. 1960. aastal asutas ta organisatsiooni nimega *Brasília Ühing Traditsiooni, Perekonna ja Eraomandi Kaitseks* (TFP). Tema läbinägelik ja täpne arusaamine ajaloost ja tsivilisatsioonist ühes tema isikliku eeskujuga on inspireerinud TFP ühingute asutamist üle maailma. Kõik see poleks aga olnud võimalik ilma sügava pühendumiseta Neitsi Maarjale, kelle poolt Fatimas öeldud sõnad "Lõpuks võidutseb minu Patusüüta Süda" olid sellele 1995. aastal surunud suurmehele elukestva inspiratsiooni allikaks.

